ВІСТІ
КОМБАТАНТА

2

ТОРОНТО – НЬЮ-ЙОРК 2011

Nadia Kostruba Estates Inc.

Заснувавши Фундацію в імені і у світлу пам'ять своєї коханої дружини Наді, я втілив в життя ідеали допомоги, якими ми керувались впродовж всього нашого щасливого подружнього життя.

Це підтримка і сприяння розвитку і діяльності
- української Церкви,
- суспільно-громадських і політичних організацій в Канаді і Україні,
- української молоді і студентства,
- видавничої діяльності УДО та СУМу,
- спонсорування важливих національно патріотичних проектів та проведення різноманітних акцій для процвітання України та добра українців у світі.

Евген Коструба
Президент Фундації

ВІСТІ КОМБАТАНТА

Рік 2011 Торонто–Нью-Йорк. Ч. 2 (266)

ЗМІСТ

КОМЕНТАРІ

ЛЮДИ, ПОДІЇ, ОПІНІЇ

ВИЗНАЧНІ ПОСТАТІ

УКРАЇНА СЬОГОДНІ

ЧОМУ УКРАЇНЦІ ТАКІ?

ПРЕЗИДЕНТСТВО

СПРАВИ ЦЕРКОВНІ

ІСТОРИЧНІ РОКОВИНИ

25-ЛІТТЯ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

65-ЛІТТЯ НЮРНБЕРЗЬКОГО ПРОЦЕСУ

Закінчення на ст. 108

ВІСТІ КОМБАТАНТА

2

2011

ВИДАВЦІ: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

СПІВУЧАСНІ: Братство Українських Січових Стрільців Об'єднання кол. вояків УПА, Броди-Лев Інк., Українська Стрілецька Громада в Канаді

РЕДАКТОР: Роман Колісник

АДМІНІСТРАТОР: Іларій Кушніренко, тел. (416) 247-5039

VETERAN'S NEWS, quarterly published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soildiers of the 1st Ukrainian Division of the UNA.
In association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc.; Brody - Lev, Inc.; Ukrainian War Veterans' Association in Canada

VETERANS' NEWS
P.O. Box 279, Stn. "D", Toronto, ON
Canada M6P 3J9

Статті, підписані прізвищем чи ініціялами автора, не завжди відповідають поглядам редакції.
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і справляти мову.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:
В Канаді річна передплата 35.00 дол. В США і інших країнах 35.00 ам. дол.

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ:

УКРАЇНА
Муха Леонід
вул. Дорошенка 33
м. Миколаїв, Львівська обл.
81600 Україна
тел. (3241) 41299

АНГЛІЯ
Mr. S. Wasylko
4 The Hollows, Silverdale
Nottingham, NG11 7FJ
ENGLAND
тел. (0115) 981-8978

АВСТРАЛІЯ
Mr. Wasyl Stanko
3 Jean Ave.
Paradise, S.A. 5075
AUSTRALIA

Typesetting and layout by

Creative Touch
COMMUNICATIONS

Printed by

TRIDENT Associates Printing
Українська Друкарня ТРИЗУБ
1-800-216-9136 www.trident-printing.com

Коментарі

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ

ДМИТРТО ТАБАЧНИК–ЯК ДЗЕРКАЛО (НЕ)УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ або ПЕЙЗАЖ ПІСЛЯ ПОРАЗОК

Кілька нотаток із хроніки буднів.

Один із багатьох симптоматичних фактів. Верховна Рада України прийняла рішення: 9 травня, в день капітуляції фашистської Німеччини, повсюдно в державі вивісити поряд із державним знаменом червоний прапор неіснуючого Радянського Союзу. Маразм, звичайно, однак є вичерпне йому пояснення. Це–не тільки бажання наших владців догодити російському сусідові, змавпувавши його сценарій відзначення радянського свята Дня перемоги, а й звичайний погук „совка", який не пригас у наших „донецьких". Для них червоний колір–у сто (або й більше!) разів рідніший за національні українські кольори.

Можна сто разів–і з різних боків–пояснювати причини цього потворного феномену, але залишимо ту тему для іншої нагоди. Нині ж просто констатуємо: „донецькі", готовно прийнявши правила гри дикого капіталізму (грабуй усе і всіх!), в той же час лишилися людьми із безнадійно далекого минулого, де владарюють совдепівські цінності і, ясна річ, совківська патріотика, ритуалістика й фразеологія. Україна для них просто не уявляється без означення „радянська", хоч уголос вони не завжди в тому зізнаються.

Отже, рішення парляменту про саме таке відзначення з „червоним днем календаря" й червоними прапорами легко було спрогнозувати. Нічого винятково тут не сталося. Це звичайний факт існування й діяння нашої влади, яка має силу нав'язати його всій країні. На жаль.

Я вже писав, що за якихось неповні півтора року президентського режиму Віктора Януковича і Партії регіонів Україну відкинуто далеко назад саме в пляні політичному. В суспільстві насаджуються нові (старі) ідеали й орієнтири. Плюндрується національна історія. Про нас сьогодні можна сказати з усіма на те підставами: країна з непередбаченим не тільки майбутнім, а й з непрогнозованим минулим.

Ще два-три роки тому наша історія виглядала зовсім інакше, аніж виглядає вона сьогодні. Саме історія–не як ланцюг подій, а як їхнє відображення, загальноприйнята в державі рецепція. Тобто держава устами відповідних своїх речників наказує нам розуміти й оцінювати все те, що було з нашим народом, зовсім інакше аніж у нас це вже склалося за системою національних цінностей. Наша офіційна історія, тобто затверджена згори–це складова російської історії.

Нас велемовно запевняють: життя українців уже поліпшилося, і вже воно стає схожим на райське. Українська культура розцвітає. Одне слово, всі владці трубадури (а від них у цьому не відстають і найвищі владці) трублять зранку й до смерканку: на противагу „помаранчевій" владі ми живемо й діємо тільки для народу; ми прокидаємося і засинаємо з благородною думкою про те, що доброго ми ще можемо зробити для Української держави й для українського народу!..

Такі медові ці слова, що їм навіть можуть повірити наївні люди. А все в реальності, як уже мовилося, різко контрастує з тими запевненнями.

Це так знайомо зі совдепівських часів: одне змальовується, а зовсім інше діється.

Харківські угоди про продовження терміну перебування російської фльоти в українській акваторії Чорного моря, ганебний альянс Президента і його „команди" з московським патріярхом Кіріллом, який уособлює імперську інвазію „Русского міра" в Україну, послідовне нищення української духовности, всіх національних цінностей–ось реалії життя в Українській державі, яка щодалі більше перестає нагадувати саме українську. Вона тепер значно більшою мірою радянсько-донецька. Тобто домінують у ній цінності радянсько-пролетарські і засуджуються будь-які національні моменти. А національно стурбований індивід в оцінці нинішніх владців постає як ворог усього людства, як щось подібне до фашиста. Українцеві в Україні стало справді вельми незатишно.

Кожний день починається новими й новими ініціятивами так званого російсько-українського зближення, які насправді є сценарієм поглинання України.

У квітні нинішнього року стали особливо інтенсивними зустрічі керівників Росії та України. Ініціятива здебільшого йде від росіян. У сусідів насуваються президентські вибори. Прем'єр Путін, який збирається повернути собі президентський трон, розпочав активну передвиборну артпідготовку. Він має постати в очах російського суспільства „собірателєм земель". Тобто тим, хто на налигачі притягує сусідів у сферу цілковитої залежности від Росії. Саме недалекі президентскі вибори актуалізували для російського Олімпу тему

Митного союзу, активізували його творення. То Путін, то Медвєдєв викручують руки Януковичу і К°: місце України в Митному союзі. Якщо ж членство в Митному союзі неможливе через членство України в СОТ, то Україні необхідно вийти з СОТ. Бо так хоче Росія. Тобто Путін і Мєдвєдєв. Кожен із двох верховників російського політичного Олімпу поспішить повідомити російське суспільство, що це саме він притяг Україну в Митний союз. І тут виходить дуже цікава ситуація: Янукович та його команда не хочуть у Митний союз, бо, по–перше, вони всією душею справді пориваються у Европу–там їхня нерухомість, там їхні рахунки у банках, там навчаються їхні діти. Там, а не в Росії. Вони знають, що таке престижно й вигідно. Щоправда, вони не заперечували б проти того, щоб вони зі своїм оточенням були в Европі, а решта українців хай би були не тільки в Митному союзі, а й навіть у Росії. Однак це зі сфери нереального, тому треба визначатися, третього не дано. Та все ж Янукович намагається сісти на двох стільцях. Один–СОТ, евроінтеґрація, а другий (щоб задобрити Путіна-Медвєдєва), так: і Митний союз. Але в модифікованому варіянті. Янукович придумав формулу: 3 плюс 1. Тобто Митний союз, який представляють Росія, Казахстан і Білорусь разом узяті, а з ними співіснує Україна, яка водночас існує як член СОТ. Це не просто мудровано й складно, бо нагадує оте Кравчукове „ходіння поміж крапель". Те, що вдавалося спритному Кравчукові, може не вдатися Януковичу. Цілком природно, що претенсії до нього можуть виникнути і в СОТ, і в Митному союзі.

На підмогу тандему Медвєдєв–Путін став російський патріярх Кірілл, який зачастив в Україну, мовби до себе додому. І щоразу більшає в нас після його приїздів „русского міра". Цьому церковному генералові не відмовиш в безпардонності та нахрапистості. За димовою завісою його демагогії–мета, яку дуже важко леґітимізувати як релігійну. То тільки зовні виглядає так, що Кірілл намагається приватизувати Православну церкву Київського патріярхату. Насправді його інвазія–це концентрований і замаскований ризами імперський експансіонізм, який ставить за мету цілковито поглинути Україну, щоб від неї й знаку не лишилося. Щоб усе в нас був „русскій мір". Наші домашні представники п'ятої колони–головне, Табачник із усякими підтабачниками–вже підвели ідеологічну базу під омріяну ними анексію України: мовляв, Україна самостійна–це непорозуміння, це нонсенс, це аномалія. Можливо, Янукович і не поділяє табачникових постулятів, але схоже, що Табачник грає в свою самостійну гру. Він видається тим пішаком, яким рухають не з Банкової, а з Кремля. У Кремлі вже ставили то на Петра Симоненка, то на Наталію Вітренко, але, певно, розчарувавшися в них, звернули увагу на вірнопідданого й запопадливого Табачника. Ось ким можна пер-

соналізувати російський проєкт. Новий російський „троянський коник" в особі Табачника готовий землю гризти під собою, щоб не розчарувати своїх господарів. Однак якісь підсумки робити ще рано. Протистояння українських сил і Табачника доходить точки кипіння. Неминуче гряде розв'язка ...

Поет Володимир Шовкошитний розповів мені таку історію. В часи СССР у Києві був художник, який любив малювати оголених жінок. Приносить він свої нюд комітету, який відбирає роботи на виставку, і комітетники кричать до нього: „Голих жінок на очі радянських громадян не допустимо". І тут кмітливий художник придумав такий хід. В кутку полотна з оголеними натурами він домалював миршавого пса. Приніс роботу у виставком, а комітетники заволали: „До чого тут собака?!". Художник погодився: „А й справді ви маєте рацію". Ухопив пензля і замалював пса. „Отепер нормально"–сказали комітетники і полотно пішло на виставку.

Схоже, що роль отого миршавого песика на полотні в уряді Януковича–Азарова виконує Табачник. І неминуче може настати мить, коли верховладці удадуть глибоке подивування: „Справді, а до чого тут Табачник?!". І перекреслять його, щоб не мозолив очі владним опонентам.

Дехто відчує полегшення: от, мовляв, нарешті, розв'язалися проблеми. Хоч насправді відбудеться всього-навсього своєрідна зміна декорацій. На зміну одному Табачнику буде призначено іншого Табачника. Антиукраїнський курс команди Януковича не змінюється.

Пейзаж після нищівних поразок національно-демократичних сил виглядає доволі похмуро й сиротливо. Лишається тільки віра: програні битви–це ще не програна війна...

ВІДПОВІДІ ГЛАВИ УГКЦ БЛАЖЕННІШОГО СВЯТОСЛАВА (ШЕВЧУКА)

(З інтерв'ю Оксани Клюмончук–„День")

–Наша східна сусідка агітує вступити в Митний союз. Який ваш вибір як громадянина України?

–Давайте не казатимемо, що Митний союз–це чергова нагода підпорядкувати Україну чужим інтересам. Давайте скажемо, що для України на сьогоднішній день є вигідним: бути скерованим до одного ринку, економічного простору чи до другого. Я не хочу давати якісь поради нашому уряду, але, вважаю, ми сьогодні повинні включитися в світові економічні процеси, а не в регіональні.

–ВР ухвалила рішення, щоб святкувати День перемоги на державному рівні з червоним прапором як символом перемоги...

–Гадаю, таке рішення задовольнить якусь частину суспільства, а іншу, більшу–образить. Зокрема, саме тим, що такого типу символіка пов'язана з тоталітарними особами. Як на мене, можна шукати здоровіші розв'язки, аби об'єднати українське суспільство, нікого не зневажаючи. Святкуючи перемогу над одним людиноненависницьким режимом, підносячи символіку іншого такого самого,–гадаю, це невдале рішення.

–Як би ви пояснили побудову Росією „русского мира" в Україні? Ви якось виправдовуєте росіян, чому вони хочуть побудувати цей світ?

–Я дуже ретельно слідкував за ідеєю формування того „русского мира", зокрема, для мене дуже знаменним є, що цю ідею чітко сформулював патріярх Кирило. Мене стурбувала певна підміна понять... Якщо „русский мир" означає певні культурні, церковні зв'язки між Росією і російською діяспорою, то, вважаю, це цілком нормально.

Також вважаю, що росіяни, які проживають на території України, мають право на існування в контексті „русского мира". Але коли цей „русский мир" перестає бути тільки „російським світом" і проєктується як певний цивілізаційний простір, де українці мають бути обов'язковою, невід'ємною його складовою, то тут уже виникає багато запитань. Наприклад, ніколи італійцям (римлянам) не спаде на думку будувати сьогодні „римський світ" і переконувати французів чи еспанців, що вони є колишні латиняни, тому мусять належати до „римського світу". Сказали б, що це певний анахронізм. Уявіть собі, що якийсь достойник з Риму приїхав у Португалію чи Францію таке пропагувати–то його б просто висміяли і більше б не сприймали серйозно.

Я поважаю прагнення Росії зберігати свою єдність у світі, але коли мені кажуть, що я мушу позбутися свого українства, бо це ідея австрійської ідеології і що української нації як такої не існує, то я, м'яко кажучи, почуваюся ображеним.

Тому коли хтось хоче будувати якусь свою спільноту, не можна заперечувати когось, хто є поруч. *(Day.kiev.ua)*

* * *

„Силою Христового миру збережіть в чистоті українську національну ідею, особливо в той час, коли хтось хоче розбратом її дискредитувати. Нехай Христовий мир буде свідченням, яке Львів, княжий град, цими днями зможе дати всій Україні",–сказав Блаженніший Святослав під час Екуменічної молитви, яка відбулася 8 травня з нагоди Дня міста Львова.

ВТЕЧА З-ПІД ВІНКА

Переклад з російської.

Вінок (ВІДЕО), що впав на Віктора Януковича, не тільки вкрадено, але вже і продано. Так завершився найбільш яскравий епізод з новітньої історії російсько-українських відносин. Досить смішний, якщо забути про те, що інцидент стався біля могили Невідомого солдата. Досить сумний, якщо забути про те, що мова йде про Януковича.

Один з провідних у світі експертів по генофонду–це клоун. Він, мабуть, приречений влегшувати громадянам тягар життя своєю вічною клоунадою. Адже найбільш кумедні трюки, як відомо, робляться з кам'яним обличчям. Сам кумедний клоун ніколи не сміється.

Тим часом трагікомедія російсько-українського зближення триває в тому ж дусі, що і сцена з вінком. Виставивши частину своєї батьківщини на авкціон, Віктор Янукович зрозумів, що продав задешево. Точніше, покупець виявився на диво настирливий і не бажає залишати торги, поки не скупить всі товари разом з незалежністю.

А спочатку угода представлялася вигідною і навіть рятівною для України. Відмовляючись від „проклятої спадщини" Ющенка, новий президент простодушно зблизився з тандемом друзів у Кремлі. Так хвацько провернув операцію „Газ за фльоту і Бандеру" і вже з великим задоволенням підраховував мільярди у твердій валюті, отримані або зекономлені в результаті угоди. І, напевно, потайки хихотав, почувши специфічний жарт російського прем'єра, який заявив, що за такі гроші з'їв би Януковича разом з Азаровим. Це звучало як найвища похвала економічному генію „проффесора".

Але пройшло зовсім небагато часу, і до Віктора Федоровича став доходити зміст путінського жарту. Простенький такий, але страшний. Озброївшись ножем і виделкою, російський прем'єр вже націлився на „Нафтогаз", повідомивши, що готовий приєднати його до „Газпрому", причому спроба в Києві сприйняти цю пропозицію як свіжий анекдот від Путіна не вдалася. У Москві не жартували, а пропонували разом сісти і порахувати вартість українського національного надбання. Виходило щось близько 6% від вартости „Газпрому". У Москві не

заперечували.

Головна біда полягала в тому, що вдала з вигляду угода „Газ за фльоту" була проведена дуже квапливо та без урахування всіх тонкощів у відносинах між Україною і РФ. Зокрема, після швидкої прокладки газопроводу „Південний потік", Москва зможе доставляти Києву свій газ за тією ціною, яку сама призначить. Не відразу, через 10 років, але ці дві п'ятирічки пробіжать непомітно.

Звичайно, так далеко Янукович не глядить, але за такі дивовижні геополітичні фінти співвітчизники можуть його скинути і раніше. Тому прем'єр Азаров уже майже щоденно доповідає громадянам про те, як завзято він умовляє російських друзів забути про South Stream–в ім'я вікової дружби. А президент України, намагаючись закріпитися на останній лінії оборони, прагне обміняти відмову Києва від майна колишнього СРСР на відмову Москви від „Південного потоку". Марно. Під час того саміту в Києві, коли Януковича придавило вінком, президент Медведєв висловився на згадану тему з усією логікою: „Рішення прийнято". Майно непорушного Союзу хвилює Росію набагато менше, ніж можливість забути найбільшу катастрофу XX століття–розвал СРСР–поставивши на коліна молодших слов'янських братів. Тоді і про майно можна буде поговорити.

Розмірковуючи про все це, приходиш до несподіваного висновку. Простодушний на вигляд Ющенко мав рацію, коли з такою наполегливістю рвався на Захід. З цілком прагматичної, а не романтичної, як тоді здавалося, правоти. Віктор Андрійович знав, що перед східним сусідом він винен вже тим, що той зголоднів. Стрімкому поглинанню України Росією заважали хіба що сварки, які виникали між Ющенком і його супротивниками в Кремлі. Скандал за обіднім столом заважав правильному травленні їжі, і ніхто в РФ не націлювався на „Нафтогаз". При Януковичу стало можливим жартувати і щодо поїдання самого українського президента.

Оголошуючи про входження Незалежної в НАТО, Ющенко прагнув всі українські проблеми зробити проблемами Заходу. Від Чорноморської фльоти до цін на енергоносії. Всередині західного співтовариства, досить сильного, щоб протистояти Кремлю, українці справді могли б почати свою історію з чистого аркуша.

Проте Захід, як відомо, надавши серйозну допомогу „помаранчевим" п'ять років тому, поспішати з інтеграцією не став. Провину тут можна розділити порівну. З одного боку, неповороткі європейські еліти виявилися не готові ні до стрімкого „експорту демократії" в Київ, ні до нових конфліктів з Москвою. З іншого боку, дуже заважали їм і самі „помаранчеві".

Який там експорт, коли Ющенко і Тимошенко з перших днів перебування при владі влаштовували нескінченні чвари між собою?

Яка інтеграція, якщо героєм України оголошувався Бандера, який при всій трагічній складності своєї біографії був ворогом польського народу? Який Захід, коли замість реформ нові еліти України майже виключно були зайняті роковинами перемоги під Конотопом?

Сумно сьогодні згадувати все це.

Втім, Кліо–пані, зовсім не чужа іронії, і навіть цей сумний сюжет вона приправляє чималою часткою гумору. Смішно ж, коли за помилки Ющенка розплачується „проросійський" Янукович, що теж по-своєму мріяв правити в незалежній країні. Смішно, коли він, ґрунтовний, солідний, незграбний, з такою шаленою швидкістю укладає угоди, щоб завтра вже схопитися за голову і усвідомити скоєне. Смішно, коли вінок з могили, цей несподіваний символ новітньої української державности, крадуть і продають на авкціоні.

Ілля МІЛЬШТЕЙН
(http://svpressa.ru/economy/article/41944/)

ДО ІСТОРІЇ 1-ої УД УНА

Посередині сидить підполковник Губер Матіяс, командир Запасного полку.
Сидить 1-й зліва–Степан Тищенко (він залишив це фото).
Стоять: перший справа Антон Хухра, перший зліва В'ячеслав Басараб.
(Губер підписав на звороті по-німецькому: з нагоди Різдва 1944-45)

Іво ПОЛУЛЯХ

ПРО ДИВІЗІЮ „ГАЛИЧИНА" ТА ГЕРОЇВ УКРАЇНИ
З інтерв'ю

Він мріяв стати скрипалем-віртуозом. У студентські роки студіював у Львові архітектуру. З 16 років–член ОУН, працював у військовому центрі при Українській Головній Визвольній Раді (УГВР), був головним редактором журналу „До зброї", першим референтом зовнішньополітичних справ при Ярославові Стецькові. Особисто знав Степана Бандеру. Нині 89-річний Іво Полулях–доктор економічних наук, президент Академічного робочого кола „Україна" (Мюнхен), віце-президент Міжнародної української економічної асоціяції (Київ). Уродженець Львівщини, живе в Мюнхені, хоча не має ні українського, ні німецького громадянства, досить часто приїжджає до України. Написав спомини з боїв під Бродами: „Назустріч танкам", Збірник „Броди", 1951.

–Як саме Ви вступили в ОУН...

–Коли мені було 16 років, до мене підійшли старші члени ОУН, знали, що мій батько заанґажований у справи „Просвіти", його сім'ю поляки двічі арештовували перед виборами, щоб не займалися пропаґандою серед селян, і запитали, чи не хочу вступити в нелеґальну організацію (йшлося про молодіжну частину при ОУН). Я виростав на сповнених романтики творах Андрія Чайковського, хотів бути козаком, воювати за Україну, тому погодився. Ми проходили ідеологічний вишкіл, вивчали історію України, літературу. Треба було вивчити напам'ять Декалог українського націоналіста, простудіювати постанови націоналістичних конґресів. Також були спеціяльні вишколи з конспірації. Для мене це все було дуже цікаве, щось особливе. Уперше мене заарештували 1939 року, ще перед закінченням десятирічки–за те, що ми організували нелеґальну коляду. Мені дозволили повторити рік у польській гімназії, я закінчив десятирічку і почав студіювати архітектуру.

Навесні 1940 року на мене вийшла людина крайового провідника Легенди (Івана Климіва). А через якийсь час мене заарештували вдруге: підійшов чоловік і сказав, що щось не так із моїм пашпортом, що треба пройти з ним до пашпортного столу і повів мене кудись, тоді посадив у машину і завіз до Дрогобича у в'язницю. Засудили на безтермінове заслання в далекі краї СРСР без права повернення в Україну.

І от 22 червня 1941 року ми, в'язні, чуємо вибухи, але не знаємо, чи це бомби. Дивимося з вікна камери–літають чорні літаки, а таких радянська армія не мала. Уперше вночі нам загасили світло. Наступного дня забили дошками вікна, але крізь шпарини ми таки могли бачити. Потім дізналися, що почалася війна.

27 червня–незабутній день, я святкую його як свій другий день

народження. Ми почули метушню.

Коли прийшли німці, знову були арешти. Я втік до свого вуйка. А коли почала наступати Червона армія, не було сенсу залишатися. Моя мама–німкеня. Пригадую, повернувся до Львова після Великодніх свят і наступного дня одержав картку німецькою мовою: вітаємо, що ви добровільно зголосилися до дивізії „Галичина". До речі, УПА тоді була проти цієї дивізії, проти того, щоб люди туди вступали. Але були й ті, хто казав брати зброю і воювати. Проблема була така: німці не казали, за що воювати, тільки проти кого. І от я пішов у дивізію, ми були під Львовом, на Бродівщині, і я побачив у бетонній трубі чоботи. Там заховався звичайний сільський хлопець. Я запитав його, чому він не воює. Він відповів: „А за що САМЕ я маю воювати?" Ці його слова були для мене певним шоком, і я після Бродівщини вже не повернувся до дивізії.

Поїхав до Берліна, змінив прізвище, працював на заводі. Після того, як південний Берлін бомбардували, я ішов пішки майже 15 кілометрів, бо все було розвалено. Але ще якісь поїзди їхали на захід. Я сів і не знав, куди їду... Трохи поневірявся, а тоді приїхав до Мюнхена, де був співзасновником Антибільшовицького блоку народів (АБН). Ми залучали до блоку представників інших народів. 1943 року на першій конференції поневолених народів ішлося, зокрема, про таке: ми свідомі того, що без російського народу повалити, зруйнувати Радянського Союзу буде неможливо.

–Хто для Вас є героєм в українській історії?

–Це радянська традиція–іменувати героїв. Героїв творить історія, а не називає президент. Для мене героєм були: Мазепа, Орлик, Сагайдачний. Люди, які ризикували всім, аби визволити Україну. Трагічна постать–Богдан Хмельницький. Шухевич, який проти всяких сподівань, проводив певну боротьбу, цілковито усвідомлюючи, що ця боротьба необхідна, що, виграємо ми цю війну чи ні, але мусимо показати світові, що український народ змагається, хоче бути вільним. Здається, Остап Вишня написав гумореску про те, що українці–народ, який дуже любить боротися за свободу. Тепер сіли в Києві наймудріші і радяться: за що тепер будемо боротися? Тоді найстарший і наймудріший каже: давайте втратимо її, і будемо мати знову за що боротися. І то є, на жаль, наша українська історія.

–Люди в підпіллі вірили, що Україна буде незалежною?

–Коли я став економістом, то побачив, що для цього є економічні причини, адже в СРСР були надзвичайно великі зовнішні борги. І я завжди вірив, але не знав, що доживу. Вірив, що не може існувати вічно диктатура, насильство над людьми, що рано чи пізно люди повстануть.

Розмовляла Наталя ДУДКО

(„Ратуша", ч. 48, 2010)

МОСКВА ВШАНОВУЄ АҐЕНТІВ ЗРАДНИКІВ („ДАБЛЕЙДЖЕНТС") ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

„Американська імперія розвалиться!"

Таке політичне майбуття (обвішаний багатьма більшовицькими медалями) передбачає колишній „даблейджент" розвідчих служб Великої Британії та СРСР. З нагоди 88-річного дня уродин у листопаді 2010 року, житель Москви Джордж Блейк (він тепер називає себе Ґеорґій Івановіч), у своєму рідкісному інтерв'ю для газети *Известия*–публічно сказав, що він не має ні часу, ні охоти займатися питаннями американської закордонної політики. „Це імперія, яка є на грані колапсу і внедовзі розвалиться і щезне. Бо хто живе з насильства і воєнних розбоїв при помочі меча,–від меча загине".

Як інформує в лондонському щоденнику Андрю, Озборн–Блейк був з 1944 року активним членом М16 (Бртіш Інтелідженс Сервіс), а вже через кілька років пізніше (точніше з 1951 року) протягом наступного десятиліття став таємним аґентом Совєтського Союзу. В часі т. зв. „Холодної війни" Блейк, поряд інших „гарячих" справ, передав совєтському КҐБ не лише персональні дані про понад 400 своїх колеґ, але також видав дані про завдання і методи діяльности британського М16... Арештований у 1960 році і засуджений за зраду державних таємниць відбувати 42 роки покарання в тюрмі Вормвуд Скрабс,–Блейк зумів втекти в 1966 році і внедовзі опинився в совєтській Росії.

Ґеорґій Івановіч Блейк з „високими" нагородами.

В згаданому інтерв'ю Блейк зазначив, що йому не жаль того, що робив і що осягнув у своєму житті (отож не має викидів сумління, що зраджував колеґ і свою країну–замітка В. Т.). Але жаль, що суспільство совєтського Союзу не керувалося „високими ідеалами вчення комунізму", не зуміло зберегти СРСР і через те совєтський проєкт зазнав невдачі. Та це не вина росіян, запевняв Блейк. „Головна причина в тому, що людство ще не готове сприйняти нові ідеали. Але,–продовжував Блейк,–не втратив надії, що прийде час, коли більшість урядів добровільно встановлять модель комунізму без насильства і без терору. Можливо, що це видається утопією, та я вірю в це".

На запитання, як йому живеться, Ґеорґій Іванович Блейк сказав, що хоч зір його очей весь час погіршується,–живеться йому в Москві комфортно. Одружений з росіянкою (друга жінка), з якою має дорослого сина. Навчився пити водку. Має рідних в Британії (сини?), з якими вдержує контакт. Останні роки був дуже занятий–активно допомагав

в продукції документального фільму про своє життя, що, без сумніву, заінтересує багатьох дослідників. Адже, за свої „заслуги і подвиги" був керівництвом Кремля нагороджений безліччю високих нагород, грішми і медалями...

Кім Філбі

Варто при цьому згадати про іншого, вже померлого, зрадника Великої Британії–„даблейджента" Кіма Філбі. На його сумлінні загибель сотень не лише його британських колеґ, а й інших розвідчих спецслужбовців західних держав, дані про яких, Філбі інформував своїх кремлівських хлібодавців. Народжений в британській Індії, Філбі завершив свою освіту в університеті Кембріджу і працював як дипломат. В Кембріджу зустрівся з Ґай Бурджесом, Доналд Мекліном, Антоні Блантом. В час (1960-ті роки), коли їх викрито–це стало неймовірним скандалом під назвою „Зрадницьке коло Кембріджу"–але Кім Філбі завчасу врятувався втечею до Москви, де з кас КҐБ був нагороджений пенсією, після чого ніби й забуто про нього. Відомо, що йому–Кім Філбові–дошкулювала депресія і алкоголізм. Помер у 1988 році.

Щойно в грудні минулого року (в 22 роки по його смерті) в центральорганах ФСБ (Федеральна Служба Безпеки) Росії рішено вшанувати і цього „даблейджента" меморіяльним пам'ятником у формі скульптурного рельєфу в бронзі, з двома обличчями. Алексєй Тіхонов (архітектор пам'ятника) сказав, що „рельєф нагадує одного з божищ старовинних римлян–дволикого Януса, мовляв, зображений Кім Філбі задивлений не лише в минуле, а й у майбутнє", про що мав би свідчити напис під зображеним портретом:

„Я дивлюсь на прожите життя як на віддане служінню справі,
в правоту якої щиро і палко вірю."
Кім Філбі 1912-1988

Церемонію відкриття (присутньою була вдова Кіма–Руфіна Пухова-Філбі) започаткував директор Російської ФСБ Михаїл Фредков. В його виступі, як також в промовах інших учасників (як свідчить репортаж з Москви кореспондента Лондонського щоденника *Дейлі Телеґраф* Нік Сквайрес)–особливо підкреслювано „героїчну леґендарність" досягнень Кіма Філбі. „Як переконаний антифашист і суперспецаґент, Кім Філбі вагомо причинився до викриття багатьох зрадників, які загрожували безпеці нашої країни". Меморіял споруджений біля Централі ФСБ, спадкоємниці колишнього КҐБ.

Василь ТОМКІВ,
Член Спілки журналістів України

РОМАНІВ ЙОСИП

бриґадний генерал Канадських Збройних сил, інженер

21.V.1921–21.III.2011

Народився в сім'ї Дмитра і Марії Романових у м. Саскатун, провінція Саскачеван, Канада. Доброволець Канадської армії з 1939 р. Від 1940 р. служив у Канадських військово-повітряних силах. З початком Другої світової війни брав участь в акціях проти підводних човнів на канадському узбережжі Атлантики. Учасник бойових дій в Індії, Бірмі та Китаї, а також реалізації проєктів, пов'язаних з ядерно-ракетними програмами.

Після Другої світової війни він літав транспортними літаками в Европі й рівночасно брав участь у діяльності Канадсько-українського допомогового бюра в Лондоні, яке допомагало українським переміщеним особам в еміграції до Канади. В той час познайомився з Йосифиною Савчук (лейтенант Королівської канадської медичної служби), з якою одружився в 1947 році.

У той час в Англії він допоміг зорганізувати Українську Асоціяцію канадських вояків та воячок і Лондонський клюб на 218 Sussex Gardens. Це була домівка, далеко від дому, для тисяч українських канадців. Вони створили Центральне Українське допомогове бюро, яке допомогло тисячам українських політичних біженців і переміщених осіб знайти притулок у Канаді.

Рік перед кінцем війни, Романів разом з іншими вояками заснували й фінансували Український канадський комітет (нині: Український канадський конґрес) з метою віднайти українських біженців в окупованих зонах Европи.

За згодою союзників Романів та інші канадці збирали по таборах списки людей, які шукали своїх рідних чи спонсорів, і друкували їх в українських газетах у Канаді. Так одні одних віднаходили.

Як і його товариші по зброї, Йосип Романів буд дійсним героєм того часу.

Згодом продовжував військову службу і студії. Навчався в Саскачеванському університеті, Технологічному інституті Кранфілда (Велика Британія). Керівник секції інженерної аеронавтики при Головному штабі повітряних сил Канади (з 1951), командир ескадрилі. З 1957 р. –командуючий старшина в лябораторії якісного контролю.

З 1965 р.–член Головного штабу повітряних сил Канади. У 1971 р. піднесений до ранґи генерала. Це була перша генеральська ранґа для канадця українського походження. У 1975 р.–генеральний директор постачання, персоналу і адміністрації у Німеччині. Одночасно–представник Головної квартири НАТО. Перед виходом у відставку був генеральним директором організації і персоналу в Головній квартирі оборони в Оттаві.

Генерал-бригадир Йосип Романів, від Королівського Канадського Леґіону ч. 183 ім. гетьмана Мазепи у Монтреалі, вручає відзнаку за служіння і приятельство (Service and Friendship Award) для Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в Монтреалі, яку приймає голова Станиці Богдан Маців. Справа–голова жіночого відділу Леґіону Джесі Якісон (Jessie Yackison).

Нагороджений орденом „За військові заслуги".

Залишив у глибокому смутку дітей: пполк. (у відставці) Марію, Івана, капітана (у відставці) Григорія, д-ра Павлину; братів Валтера й Морріса–з родинами. Його дружина, брат Стефан і сестри Стефа й Йозифина померли раніше.

Похоронні відправи відбулися 25 травня в Українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя в Оттаві. Похований на Пайнкрест цвинтарі.

Йосип Романів був активним членом Української католицької церкви в Оттаві і співав у хорі.

„Протягом більше сімдесяти років Йосип Романів був лідером української канадської громади. В імені Конґресу Українців Канади висловлюю глибокі співчуття родині Романова,"–заявив президент КУК Павло Ґрод.

Василь ШПАРИК

ДЕНЬ ПЕРЕМОГИ ЯК ЧИННИК РЕАНІМАЦІЇ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

Дата закінчення в Европі Другої світової війни, яка відзначалася у колишньому СРСР, а тепер в Росії, а разом з нею і в Україні, як День перемоги періодично, особливо в травні, викликає дискусії серед українського суспільства, яке в силу своєї історичної ментальности є неоднорідним у його сприйнятті. Кажуть: усі радянські народи спільно боролися і це їх спільна перемога. Але чи так воно?

Шістдесят шість років тому на полях Европи відгриміли останні залпи–Друга світова війна закінчилася перемогою антигітлерівської коаліції у складі СРСР, Великобританії та США. Їм протистояла Німеччина зі своїми союзниками, якими в різні періоди війни були Італія, Фінляндія, Румунія та Угорщина.

Боротьба була дуже жорстока. За неповними оцінками СРСР втратив біля 20 мільйонів своїх громадян, в тому числі втрати України становлять біля 8 мільйонів життів. Немає сумніву, що українці гинули практично за чужі інтереси–Російської імперії, що виступала під політичним псевдонімом–Союз Радянських Соціялістичних Республік. Дійсно, боротьба була спільною, але ж чи була рівність окремих народів, що були поневолені Росією, у здобутках цієї боротьби? Вони дісталися лише російському народові, бо він надалі зберіг національну державу, чого ще протягом 46 років після війни (до 1991-го) абсолютно не дозволялося будь-якому іншому народові наче спільної Батьківщини–СРСР. Український народ не тільки залишався в Російській державі, а й вона, ця держава, доклала максимум зусиль для збереження найогиднішої васальної залежности від Москви. Найменші прояви бажання жити самостійно викорінювалися жорстоко за допомогою поліцейських структур (НКВС, НКДБ) і армії, організації штучних голодоморів, як це було в 1946-1947 роках, застосування вкрай брехливої пропаґанди. Тому неспроста виникає риторичне запитання: чия це насправді перемога? Не можна оминути й запитання: для яких цілей про перемогу в 1945 році так активно згадують у наш час?

Безумовно–це перемога Росії. І в таборі колишніх союзників саме так інтерпретували–разом з ними перемогли росіяни.

За минулі роки після війни відзначення цієї дати було різним. Так, протягом майже 25 років після війни день перемоги відзначався досить скромно, не був вихідним днем, тобто справжнім святом. Згодом його визнали державним святом і відзначали більш помпезно. Це був період „холодної" війни і треба було „вдихнути" в народ патріотизм,

зокрема, доказами аґресивности НАТО.

Характерно, що в останні роки спостерігаються суттєві зміни в інтерпретації перемоги 1945 року. Весь час ми знали, що це була перемога над Німеччиною. Адже й медаля називалася „За победу над Германией", тобто конкретно зазначається, що ця перемога була над державою, яка називалася Німеччина, так само, як і згодом стосовно Японії. Проте останнім часом із Москви чуємо підміну понять: не говорять про перемогу над Німеччиною, а про перемогу над... фашизмом. Можливо, бо в Німеччині в той час правила нацистська партія Гітлера. Можливо, що не будь Гітлера, не було б і війни. Але ж з таким успіхом можна передбачити, що не будь Сталіна, війни теж могло не бути, бо ж обидва вони домовилися і спільно розпочали Другу світову війну нападом на Польську державу, а далі за спільною угодою підкоряли народи Европи. Про перемогу над „фашизмом" заговорили не випадково–якось „не личить" говорити про Німеччину як про державу-аґресора, з якою тепер російське керівництво намагається тісно співпрацювати. Тому вирішили змінити акценти про німецько-радянську війну, подаючи її як війну проти фашизму і навіть ...тероризму, що звучить дуже сучасно. З цього випливає, що Росія примирилася з колишнім своїм великим ворогом–Німеччиною.

Та не тільки зміна акцентів. Сучасна Росія намагається „наблизити" до себе Німеччину економічними вигодами. Без сумніву, цьому мав би слугувати, зокрема, газопровід по дні Балтійського моря (Північний потік). Його спорудження є, мабуть, політичним трюком, бо не витримує критики ні з економічного, ні з технічного боку. Адже є газотранспортна система України, унікальність якої полягає у тому, що на її шляху розташовані потужні підземні сховища на місці колись великих газових родовищ у Прикарпатті, що дозволяє створювати влітку великі запаси газу для збільшення відбору взимку. Цього в інших місцях на шляху від Росії до Західної Европи немає. Проте балтійський шлях уже будується.

З набуттям Україною незалежности святкуванню Дня перемоги намагаються надати більшої уваги. Він не відходить у забуття, як це мало б відбуватися природно у зв'язку зі скороченням чисельности безпосередніх учасників війни. Проте влада намагається ні в чому не відстати від Росії і вдається до масового поширення статусу ветерана війни за рахунок осіб, які не мають безпосереднього відношення до війни. І хоча термін „ветеран" мав би належати виключно особам, що були учасниками бойових дій, він девальвується до неможливого. Якщо в радянському законі про ветеранів війни прискіпливо визначали коло учасників, достеменно перевіряючи по архівах право на такий статус, то в незалежній Україні Закон України „Про статус ветеранів війни, ґарантії їх соціяльного захисту" постійно поповнюється новими „ветеранами".

Представники лівих сил вбачають у ветеранах війни своїх союзників і прихильників, тому так дбають про поповнення рядів ветеранів. Вони зрозуміли, що під „парасолькою" ветеранського статусу можна буде легко організовувати деструктивну політику проти незалежної Української держави. Така позиція максимально підтримується Росією. Наголошуючи на спільній боротьбі, роблять висновок про спільне існування у майбутньому, про відродження спільної держави–фактично нової Російської імперії під будь-яким політичним псевдонімом.

Здавалося б, що **Україна як незалежна держава повинна б мати свій погляд на історію Другої світової війни**. І якщо вважати цей день державним святом, то чому допускаємо неповагу до державних символів України під час різних святкових заходів–невиконання Державного Гимну України „Ще не вмерла України", відсутність у залі Гербу України–Тризуба, відсутність Державного Прапора України–синьо-жовтого. Дійшло до того, що Верховна Рада ухвалила проводити ці святкування офіційно під символом неіснуючої держави–СРСР–під червоними прапорами. Тому складається враження, **що День перемоги–це свято чужої держави**. У нього вкладається антиукраїнський дух, зате прославляється дружба з Росією.

Ми не проти відзначення цього дня, але по-державному, в інтересах Української держави. Передусім, як вважаю, ми мали б зосередитися на скорботі по тих, хто не вернувся з поля бою, бо саме це найбільший біль народу, коли батько, син, брат, наречений відійшли у вічність у боротьбі за світове панування чужої імперії. Доречно було б проводити церковні чи громадські панахиди, відвідати в цей день хворих і немічних ветеранів, проявити турботу про конкретних ветеранів війни-фронтовиків, бо реально „дійовими особами" у ветеранському русі є не ветерани-фронтовики, яким вже за 80, а значно молодші, які правдами і неправдами отримали статус ветерана війни, хоча багато з них були лише сучасниками війни, а також зовсім ще молоді особи, що воювали, а часто лише знаходилися на територіях інших держав, де СРСР намагався здійснити революції і утвердити свої впливи.

Саме цей „молодий" контингент вимагає парадів і гулянь, які партії лівого спрямування в Україні (а не українські як такі) намагаються пов'язати з Другою світовою війною (Великою Вітчизняною, тобто німецько-радянською, бо про радянсько-японську та радянсько-фінляндську воліють не згадувати), і прославляти російський патріотизм і російську зброю та її „геніяльних" полководців, забуваючи при цьому про їхню вину в розв'язуванні цієї бойні народів.

Василь ШПАРИК,
ветеран війни-фронтовик Другої світової війни

Про українську науку, американський диплом і Екваторіяльну Ґвінею*

...Закінчивши аспірантуру у США, я зробив крок, якого від мене ніхто не сподівався. Я повернувся в Україну. Думав, що з дипломом одного з найкращих американських університетів мені вдасться без проблем влаштуватись на роботу і, зрештою, знайти своє щастя на рідній землі. „Свята простота",–як казав Ян Гус. Виявилось, тут нікому не потрібні ні я, ні мій диплом. Ба, в Україні його навіть не визнають.

І хоча навчання в аспірантурі у США триває в середньому на два роки довше, а матеріяльне забезпечення значно краще, ніж в Україні, для затвердження американського диплома потрібно створити спеціяльну комісію і фактично перезахиститись. Люди, які через це пройшли, кажуть, що процес потребує чималих зусиль (і фінансів) і триває приблизно півроку.

І навіть на це я був готовий піти, якби вдалося знайти тут бодай якусь стартову життєву позицію. Готовий був працювати навіть на півставки. Однак, пропонуючи себе керівникам різних навчальних закладів, незмінно чув ту саму відповідь: „Я не можу взяти людину з вулиці. Мені своїм нічим платити", хоча часто „свої" вже давно перевищили пенсійний вік. Інколи казали прямо: „Лектор, який читає цей предмет, уже дуже похилого віку. Коли помре, я дам тобі знати". А тоді неодмінно пояснювали, що треба було мені лишатись в Америці, нічого доброго я тут не знайду. Таке відчуття, що мене буквально виштовхували з країни, на благо якої хотів би працювати. І вже зовсім сумно було, коли „втаємничені" пояснювали, що не треба себе „надто розхвалювати", наприклад, казати, що вільно володію англійською, бо роботодавці бояться... що я займу їхнє місце".

Що ж, більше нікому боятись не треба: тепер я працюю науковцем у Чеській академії наук. Порівняно з українською епопеєю, потрапити туди було досить легко (якщо не брати до уваги особливі вимоги чеського посольства–але то вже інша історія). Знайшовши в інтернеті лабораторію, яка мене зацікавила, я написав її керівничці, надіслав своє резюме і коротко описав, чим саме можу бути корисним. Поговоривши зі мною по телефону, професорка сказала, коли можу почати роботу і попросила надіслати копію мого диплома. Натомість, я невдовзі отримав запрошення та решту необхідних документів.

У Чехії я працюю в галузі невробіології і молекулярної біології. Мені виділили робоче місце з найсучаснішим комп'ютером і невелику кімнату з установкою для електрофізіологічних експериментів (в Україні мені б довелося складати її своїми руками). Оселили в дешевому помешканні на території академії (першого місяця узагалі нічого

* Країна положена в Середній Африці, 28 000 км², населення–650 000.

не треба було платити). Тобто в Европі людей, які здобули освіту в країні найкращих університетів світу, визнають і шанують.

А в Україні досі не визнають дипломи, отримані у США та більшості держав Европи. Наші наукові керівники бояться конкуренції з боку молодих учених із західною освітою.

Зате існує договір про взаємне визнання дипломів між Україною та... Екваторіяльною Ґвінеєю. Я завжди наводив цю країну як символ несправедливости, адже там є тільки один університет, який відкрили лише 15 років тому. 2004-го Теодоро Обіанґ Нґема Мбасоґо зустрічався з Леонідом Кучмою. Як наслідок, підписали договір про співробітництво, взаємне визнання дипломів, а ще–домовилися про постачання туди Україною зброї.

Ґвінейському президентові ПОТРІБНА була зброя, бо за 31 рік його керівництва країна з найбагатшої на континенті (перед здобуттям незалежности) перетворилась в одну з найбідніших. Мбасоґо стабільно потрапляє у рейтинґи „найжорстокіших диктаторів світу". Свобода слова знищена докорінно, опозиціонери або вбиті, або ув'язнені. Дійшло до того, що президента проголосили богом, а ще кажуть про його схильність до канібалізму. І, попри все те, Україна беззастережно визнає дипломи ґвінейських студентів, але не визнає українських студентів із дипломами найкращих американських університетів.

Українським президентам, видається, НЕ ПОТРІБНІ дипломовані НАУКОВЦІ з якісною освітою, здобутою на Заході.

Як на мене, це може означати, що незабаром їм потрібна буде зброя. Як Мбасоґо.

Із пошаною–**Павло КУЗИК**,
науковець

Про автора.

ПАВЛО КУЗИК

• Рік народження–1979-й.

• 2001 року закінчив із відзнакою біологічний факультет національного університету імені Івана Франка.

• У 2001-2002 роках стажувався в університеті Еморі, Атланта, США.

• У 2003-2008 роках в університеті Флориди, Ґейнсвіл-Сан-Августин (США), здобув кваліфікацію доктора наук (PhD) у невробіології, молекулярній біології.

• З 2010 року–постдокторант Чеської академії наук в Інституті фізіології.

(*„Український журнал"*)

Чому українці такі?

Олег ГРИНІВ

ЧИ ТРЕБА ДЕРЖАВИ КОЗАКОВІ ГОЛОТІ?

Стаття була надрукована в часописі „Молодь України" в травні 1995 року, але досі не втрачає своєї актуальности, особливо в теперішній час. ***Редакція***

Серед українського народу ще в сиву давнину сформувались два типи життя. Один з них–лицарсько-героїчний–започаткований каганом (імператором) Аскольдом, найвищого свого рівня він досяг в особі славного князя Святослава Завойовника. За козацьких часів виявом цього життя був християнсько-лицарський ідеалізм. На перше місце ставились не буденні інтереси, а намагання сягнути людського ідеалу. „Сила цього козацького ідеалу,–пише наш філософ Олександер Кульчицький,–сягає аж часів „козака армії УНР" і „січового стрільця", тривко формуючи українську психіку. Те, що свого часу назву „козацька нація" вживали у розумінні „українська нація", було найкращим показником впливу козацької форми на українську психіку." Йдучи далі, до представників такого типу життя маємо підстави віднести героїв УПА, активістів масових національно-патріотичних організацій на межі 80-х–90-х років. Чи не найпромовистішим виявом його був подвиг студентів, котрі започаткували голодування на столичному майдані Незалежности.

Водночас наш народ сформував інший тип життя–життя прихованого, котрий ставив собі за мету зберегтись у гіркі часи будь-якою ціною, задовольняючись мінімальним. Суть такого життя наш народ передав у прислів'ях: „Моя хата скраю, нічого не знаю", „Мовчи, язичку, будеш їсти паляничку", „Не спіши наперед батька в пекло", „Покірне теля дві матки ссе" тощо. Це–тип життя гречкосіїв, котрі з буйтурів, для яких не було нічого ціннішого від волі, перетворилися на покірних волів і гірко тягли плуг на чужому полі. До таких звертався Іван Франко у геніяльному пролозі до поеми „Мойсей", картаючи їх за те, що вони стали гноєм у сусідів і тяглом у їхніх швидкісних потягах.

Для справедливости мусимо зазначити, що в усі часи лицарсько-героїчний тип вироблявся з тих гречкосіїв, які відчули себе орлами. Згадаймо Остапа з повісті Михайла Коцюбинського „Дорогою ціною" або Миколу Джерю з однойменної повісти Івана Нечуя-Левицького. А хіба сам Тарас Шевченко як представник такого ж типу життя не виріс у кріпацькій родині?

Історична доля ніколи не всміхалась українцям після того, коли перестала існувати козацька держава. У дев'ятнадцятому столітті гречкосії майже повністю заполонили українську землю, виживши

героїчно-лицарський тип. Проте він не був вирваний з корінням. Майже одночасно заявили про себе два лицарі духу нації–Маркіян Шашкевич у Галичині і Тарас Шавченко в Наддніпрянщині. Шевченко йшов за народними традиціями, оспівував славну історію України. Так робив і Шашкевич. Та були між ними й деякі відмінності. У Тараса Шевченка козацько-лицарський тип вийшов якимось відірваним од княжих часів, тому залишились незрозумілими його джерела. Шашкевич доходив до цього розуміння та не міг наснажити своїх ідей тією силою, яка проявилась у творчості Шевченка.

Трагедію українського народу проаналізував Микола Міхновський на світанку XX століття. Який народ вижив би, втративши в історії власну провідну верству? Має слушність Р. Наконечний, коли пише: „У масовій свідомості українська культура асоціюється не з інтелектуальною потугою першого слов'янського університету–Києво-Могилянської академії, осяяного іменами М. Смотрицького та І. Гізеля, Ф. Прокоповича і Г. Сковороди, не з унікальним мистецьким космосом козацького барокко, не з духовним титанізмом М. Драгоманова, М. Грушевського, Д. Чижевського, В. Вернадського або геніяльними образними одкровеннями Л. Курбаса, О. Довженка, М. Бойчука–вона асоціюється з гопачно-вареничними „лубком", з віковічною „загумінковістю". Тобто нація бачить себе у викривленому світлі".

Можна закинути авторові процитованих слів, що він назвав мало тих діячів нашої духовної культури, котрі засвідчили інтелектуальну потугу нації, та річ не в тому: він передав суть і передав цілком слушно.

Якщо література віддзеркалює етику народу, то мусимо продовжити роздуми. Ще з шкільної лави за часів тоталітаризму зразком патріота видавався козак Голота з відомої думи. Придивімось до нього уважніше. Голота просить у Творця:

Дай же, Боже, щоб козаки пили та гуляли,
Хороші мислі мали,
Од мене більшу добичу брали
І неприятеля під нозі топтали!

З „хорошими мислями" та перемогою над неприятелем, мабуть, ніхто не буде не погоджуватись, хоч Голота не конкретизує того, в чому суть цих гарних думок і для чого „під нозі" топтати неприятеля. Невже ж лише для того, аби мати „добичу"? А вона така:

Він тоді добре дбав,
Чоботи татарські істягав,
На свої козацькі ноги обував;
Одежу істягав,
На свої козацькі плечі надівав;
Бархатний шлик іздіймає,
На свою козацьку голову надіває;
Коня татарського за поводи взяв,
У городі Січі припав,
Там п'є-гуляє.
Поле Килиїмське хвалить-вихваляє.

Такий нам нав'язувався з шкільної лави ідеал „патріота". І треба сказати відверто: ідеал не державотворця, а звичайного мародера. У Словнику української мови слово „мародер" трактується як „вояк, що грабує вбитих та поранених після бою або мирне населення під час війни". Безперечно, більшовикам, котрі вели постійну війну проти цілих народів задля мародерства, такий тип міг імпонувати. Чи ж випадково в п'єсі „Правда" провідного соцреалізмівського драмописця О. Корнійчука Голота виступає як типовий представник українського селянства? Він звертається до Леніна: „Запишіть мене у вашу партію, бо, може, вб'ють, то невдобно буде помирати". „Вождь" пролетаріяту рекомендує українського селянина в партію, хоч і не знає навіть його прізвища. Нащо? Пізнати ж пана по халявах!

Задумаймось: чи не логічний шлях від козака Голоти до селянина Голоти, від мародера до більшовика? Козак Голота не міг би вчинити інакше, ніж селянин Голота, коли б жив у час більшовицького перевороту, бо він людина без ідеалу.

Ще далі в народній думі йде близнюк козака Голоти нетяга Фесько Ганжа Андибер, „гетьман запорозький". Чого тільки не говорить його прізвище, нагадуючи комісарів Лейби Троцького? Та це лише асоціяції кількасотлітньої давнини. У думі про цього нетягу-гетьмана співається, що „слава його козацька не вмре, не поляже". А в чому його слава? Чи в тому, що, прибувши до міста Килиї, він „не питається, де б стати, Коня попасти. А питається, де корчма новая, Настя кабачна"? Чи в тому, що він і „козаки, діти, друзі, молодці, Добре дбали–Сих дуків-сребраників за лоб брали, Із-за стола, наче волів, виводжали, Перед окнами покладали, У три березі потягали"? А хто ж були „сі дуки-сребраники"? Турки, татари, ляхи чи москалі? Та ні! „Первий дука-сребраник Гаврило Довгополенко Переяславський, А другий Войтенко ніжинський, Третій Золотаренко чернігівський". Чого ж чекати від такого „гетьмана запорозького" нетяги Феська Ганжі Андибера, вся слава якого, що „не вмре, не поляже", зводиться кажучи мовою сучасного Кримінального кодексу, до звичайного хуліганства? Якщо Голота вбиває напасника-татарина, то Фесько Ганжа Андибер дає березової каші своїм одноплемінцям. Дає лише за те, бо „Настя кабачна" йому меду та оковитої не вточила, а винні, нетяга-п'яниця добре знає, „дуки-сребраники".

Чи можна вважати козака Голоту і нетягу Феська Ганжу Андибера представниками лицарсько-козацького типу життя? Звичайно, ні! Вони–яскраві представники „авантюрного типу, що жили миттю й насолодою від ризику та здобичі" (О. Кульчицький). Виховувати на їх образах молоде покоління може лише держава, котра готує людей не для творчої праці, а для непробудної пиятики, пограбувань, мародерства!

Авантюрний тип життя також твориться з гречкосіїв, котрі не бачили завтрашнього ідеалу, а жили одним днем. Вони грабували і вбивали

тільки за те, що хтось своєю кривавицею доробився більшого, ніж вони. На наше велике горе, таке ставлення формувалось і нашою художньою літературою, де героєм виступав наймит, а заможний селянин–це вже „глитай, або ж павук". Образи загальновідомі з драматургії І. Карпенка-Карого, Марка Кропивницького, новел В. Стефаника та інших. Ненависть до чужого пана в літературі трансформувалась у ненависть до багатшого сусіда. Ця ненависть отримала підтримку в більшовицькій ідеології ненависті. Ненависникам не треба було держави, вони прагнули стати „на дурняка" багатіями. І стали на кілька років, доки їх не пожерла більшовицька машина голодомору, а в їхні хати організовано перевезла російських селян для „зміцнення дружби двох братніх народів".

Козак Голота вбирається в одяг, який здер з убитого татарина. Селянин Голота посягав на землю заможнішого сусіда. Як перший, так і другий не думав про державу: Голота не має інших ідеалів, окрім тих, котрі він повністю задовольняє в шинку. Голота пішов за більшовиками, а вони завели його разом з усією родиною, змореною голодом, на цвинтар. Так не було би! Не було би, коли б на захист народженої Української держави вийшли всі, хто може тримати зброю. Чому ж за Українську державу в Києві мали воювати галицькі січові стрільці, а не ті два з половиною мільйони селян з Наддніпрянщини, яких царська влада мобілізувала воювати за чужі для них інтереси „тюрми народів"? Чужу державу Голота захищав, а своєї не хотів? У чужу партію Голота поліз, бо „невдобно буде помирати", а свою владу, котра билась, як риба об лід в „чотирикутнику смерти", не хотів слухати!

Більшовики добре заплатили Голоті й голоті. Три голодомори, насильницка колективізація, сімдесятирічний терор, масові переселення в Сибір, цинкові домовини з Афганістану і т. д. аж до апогею відплати–найбільшої за всю історію людства технологічної аварії на Чорнобильській АЕС. Тридцятикілометрова зона–це ракова пухлина на тілі зболеної України. Її метастази поражатимуть не одне покоління жителів нашої землі. Кажу „жителів", а не українців, бо українець Голота сам лізе в петлю більшовиків, чинячи добровільне самогубство.

Задумаймось: яка б нація після таких більшовицьких злочинів обирала спадкоємців КПРС знову нардепами? Хіба не видно, що вони знову доведуть Україну як не до голодомору, то до ще більшої аварії на котрійсь з атомних станцій? А це вже буде національна катастрофа! Тоді вже не піде мови про тридцятикілометрову зону, а про українську зону, в котрій не буде життя.

Врешті-решт, може бути ще й інший метод знищення української нації. Той, який нині проводиться успішно на державному рівні. Метод бидлізації нації, її обездуховлення. Напевне, нинішні українофоби в державних органах задекларованої Української держави здивували б самого графа Валуєва. Він нищив українську мову відверто і цинич-

но, а вони нищать нахабно, по-звірячому. На підручники для українських шкіл, для українських часописів нема паперу. Може, справді? Та ні! Українофоби мають і обпльовують на сторінках своєї друкованої продукції того ж козака чи селянина Голоту, який привів чи залишив компартійний плебс до важелів влади чи біля них.

Ось у 1994 році–напевне до ювілею великого гетьмана,– „надруковано на замовлення ММП „Борисфен" за матеріялами замовника на ГП РПО „Поліграфкнига", що на вулиці Довженка, 3, в Києві, відомий роман польського українożера Генріка Сєнкевича „Огнем и мечем". Тут гетьман Хмельницький зображається непробудним п'яницею, а славетний полковник Іван Богун, окрім того, ще й розбійником а ля козак Голота. Ще дається така характеристика цілому українському народові: „Бог створив усі народи, але цей (українці)–не інакше, як творіння сатани, содомити, диявольське насіння! Нехай зубожіє лоно у їх матерів, усіх до єдиної!" (ст. 402). Може, нарешті, на свій захист стануть не лише українські матері, а ціла нація, прокинувшись з зачемериченого стану козака (селянина) Голоти? А може, ми, хахли-малороси, чекатимемо, коли виконається винесений нам польським українożером вирок: „Щоб їх від малого до великого короста покрила, собаче плем'я, щоб з їхніх жил басурмани зробили тятиву" (там же). Може, нарешті, „відповідальний за випуск Г. К. Джапарідзе" відповість перед українським судом, згідно з чинним кримінальним законодавством. Чи змиримось з тим, хто переклав і видрукував антиукраїнський роман польського письменника, в якому українці називаються не інакше, як „хамами"?

Нині відроджуються наші традиції, але відроджуються зовнішньо: козак Голота натягає червоні шаровари і хизується ними на урочистостях, а прийде додому і калякає „на загальнозрозумілій мові". Підкреслюю: „казак" Голота, бо не маю права звинувачувати тих людей, яких у нишнє козацтво покликав дух одвічної стихії, котра завше нуртувала в глибині наших сердець. Він врятував націю, а ще точніше: він створив націю!

Нині вже не полем Килиїмським, а по цілій Україні „п'є-гуляє" Голота, не даючи українцям вилізти з болота, в яке затягли нас більшовики, бо ми були голотою. Голота п'є-гуляє, а обрані ним нардепи, залишені за його мовчазною згодою чиновники-необільшовики при владі зсукали аркан для того ж Голоти. Вони терплять його доти, доки він п'є-гуляє і не хоче стати цивілізованою людиною, громадянином. Коли голота прокинеться, може бути пізно, бо її горло стисне вже зсуканий аркан українофоба.

Олег Гринів–громадський діяч, письменник,
педагог просвітянин, журналіст,
доктор філософських наук, професор.

Анна ГЕРИЧ,
Львів

НІ, МИ ЩЕ НЕ СТАЛИ СОБОЮ... НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ–ВЧОРА І СЬОГОДНІ

Упродовж віків український народ свято беріг у своєму серці одну національну ідею–ідею державности. Саме до неї змагалися у своїй боротьбі й умах найвидатніші постаті в нашій історії. Шевченко закликав боротися за „волю святую", Франко щодня розбивав крок за кроком могутню темну скелю, Петлюра з мечем і словом кидався в битви за ідею Української держави. І багато-багато інших були готові загинути і падали в боях за ту саму національну ідею. Від козаків–до „Розстріляного відродження", від Шевченка–до Стуса горіла вона в серцях українців живим невгасимим полум'ям.

Однак завжди знаходились якісь надперешкоди, які нам ніяк не вдавалося подолати. І належали вони не тільки до реального, а й до трансцедентного виміру історії. Так, окрім реальних ворогів, кожен із лідерів духу ставив перед собою й проблему у вимірі духовному: Донцов вважав, що до державности „не доросла" українська еліта, Петлюра називав можливу незалежність засkладним іспитом для народу. Зрештою, через вольову ліберальність лідерів Української визвольної революції 1917-1920 років, національна ідея українців потрапила у період сімдесятилітніх тортур. І слова Донцова про те, що „з усіх ворожих ідей, жодну Росія не поборювала так, як українську", аж ніяк не втратили своєї актуальности, а навпаки, набули ще болючішого змісту.

Не втрачають вони своєї істинности й тепер, коли ні з того, ні з сього, без попереднього глибокого аналізу готовности національних сил, ми раптом прорвали шлях для національної ідеї. Однак, чи дійшли ми до мети, як вважає дехто? Чи потрібно нам вигадувати велосипед по-новому? Термін „ідея" виражає відношення наявного до трансцедентного, дійсного–до можливого, теперішнього і минулого–до майбутнього. Тому вона обов'язково прокладає два вектори–прагматично-реалізаційний та ідейно-змисловий. У котрому ж із них ми досягли нової точки відліку? Котрий із них можемо вже назвати таким, що досягнув своєї мети?

Наша ідея державности, хочемо ми того чи ні, позначається саме цими двома векторами, як і національні ідеї кожної нації. Перший (дозволю собі почати з ідейно-змислового, бо ідея ближча до духовної сфери)... отож, перший–ідейно-змисловий–це той, що визначає, чи досягли ми рівня такої високоідейної, високодуховної, національно-єдиної спільноти, якою прагнули бути у своїй державі? Чи усвідомили, хто ми є і звідки? Чи ми повірили в себе (а не в Московщину, Европу

або Америку)? Чи відновили ми свою ідентичність, чи стали вже собою? Хто може відповісти ствердно на ці запитання, які ставить перед нами ще та, „стара" ідея? Ні, ми не стали собою, бо той, хто є собою, ніколи не соромиться мови своїх батьків, ніколи не ділить єдиний народ для власного зиску, не замовчує того, що кривавими слізьми написано в нашій історії, не зневажає звичаїв і традицій свого народу. І в прагматично-реалізаційному векторі національної ідеї, на жаль, не багато реалізованих аспектів. Поступ в економіці, дипломатії, соціяльному захисті, державна підтримка науковців із використанням їхніх винаходів... Замість цього–поглиблення політичної кризи на темному тлі світової фінансової кризи.

Попри невиконані обидва завдання національної ідеї, ми закриваємо її у архіви тільки з Актом проголошення незалежности і намагаємося почати з нового. Забуваємо, що з нового не треба починати, бо до нього треба спочатку дійти, втіливши у життя задумане попередньо. Адже це логічно, як у комп'ютерній грі: не подолавши попередній рівень, не зможеш виграти наступний.

Екс-президент Леонід Кучма якось у промові до Дня незалежности наголосив, що національна ідея–це, насамперед, економічний добробут з додатком духовного потенціялу. Мабуть, він ще досі не додумався, що духовний потенціял народу завжди в кожної нації і в кожній ідеї має стояти на першому місці. Інакше не бачити нам ніякого добробуту. При недорозвинутому дусі народу, без етно-центризму, що породжується високим рівнем пневмоцентризму, ми не досягнемо ніколи й часточки національного прагматизму, що потрібен для добробуту нації. А відтак і сьогодні, і завтра наша державність буде хитким поняттям для Европи і світу. *(„День")*

Віктор НЕБОРАК
Львів

КУМИС БАТИЯ

Моя середуща донька Яринка попросила розтлумачити їй, чому для князя Данила Галицького було принизливо пити кумис. Вона учениця першої кляси однієї з львівських гімназій (5-та кляса загальноосвітньої школи), і серед її предметів є і „Вступ до історії України". Отож я взявся читати в Яринчиному підручнику про подорож князя Данила в Золоту Орду, а потім знайшов серед своїх книжок „Галицько-Волинський літопис" і порівняв першодже-

рело з підручником. Данило прибув до столиці хана Батия. „І поклонився він за звичаєм їх, і ввійшов у вежу його. Він, [Батий], сказав: „Даниле! Чому ти єси давно не прийшов? Але якщо нині ти прийшов єси,–то й се добре. Чи п'єш ти чорне молоко, наше пиття, кобилячий кумис?" І він сказав: „Досі я не пив. А нині ти велиш–я п'ю". Він тоді сказав: „Ти вже наш-таки,татарин. Пий наше пиття!" І він, [Данило], випивши, поклонився за обичаєм їх..."

„Яринко,–почав я пояснювати доньці,–татаро-монголи перемогли наших князів. Багато воїнів загинуло у війні, дехто з князів потрапив у полон, а князь Данило вирішив домовитися з ханом Батиєм, щоб той не позбавляв його влади. Він добровільно, не знаючи, що на нього чекає, вирушив у ханську столицю. Батий його прийняв гостинно й запропонував випити кумису. Батий знав, що русичі (так колись називалися українці) не п'ють кобилячого молока".–„То чому хан запропонував його князеві?"–„Щоб переконатися, що князь готовий перейняти ординські звичаї. Для ординців пиття кумису було звичною справою, а Данило випив кобиляче молоко вперше".–„А якби не випив?"–„Тоді втратив би свою князівську владу і життя".

Не певен, що Яринка мене добре зрозуміла. Може, вона уявила собі, що кумис має неприємний смак, і князь вчинив по-геройськи, пересиливши свою нехіть. Данило мав твердий намір зберегти своє князівство від розграбування ординців і заради цього випив „чорного молока". Такі харчові приклади діти ще можуть запам'ятати. Самих дітей часто примушують їсти те, що їм не подобається, і вони з любови до своїх рідних пересилюють себе і ковтають корисні страви. Та навряд чи Данило відчував християнську любов до чужинця Батия. Змушений був хитрувати. Зате Батий повірив Данилові, як тільки той випив кумис. Князь залишився князем і навіть згодом став королем. Батий не примушував князя і його народ переходити у свою віру–ханові потрібен був лише вірний збирач данини. А Папа Інокентій IV, який дав Данилові королівську корону, напевно ж, сподівався на дещо інше.

Не маю сумнівів, що Батий шанував Данила як воїна і волів трактувати його не як підступного ворога, а як свого: „Ти вже наш-таки, татарин". А Данило хотів бути самим собою і заради цього вдався до дипломатичних реверансів. Напевно, мав доброго порадника, ченця, що з'ясував князеві чарівну силу переборення гордині. Неймовірно, що цей епізод потрапив у літопис. Про своє приниження не трублять на всі боки. Та, може, інформаґенції Золотої Орди подбали про те, щоб усі знали, якою ціною Данило Галицький здобув ласку великого хана. А про династію українських королів, ним започатковану, навіть сьогодні знає далеко не кожен українець.

Тому треба визнати, що ми, українці, є такими, якими є, завдяки

кумисові, що його понад 750 років тому випив князь Данило. І досі п'ємо, коли припече, „чорне молоко" Сходу, платимо східним володарям за це пиття данину, та не проти, щоб нас вшанував (коронував) Захід. Чим це закінчиться?–Імовірно, тим самим, що й колись. Історія повторюється, учні намагаються запам'ятати роки і події, то хтозна, чи не стане Яринка свідком чергового владного колапсу в Україні.

(„Український журнал")

ЛІНА КОСТЕНКО ПРО МУЖЧИН–УКРАЇНСЬКИХ ЗОКРЕМА

Ліна Костенко у Харкові презентувала новий роман „Записки українського самашедшого"

Спілкуючись із жителями Харкова, куди вона приїхала вперше, Л. КОСТЕНКО торкалася, зокрема, питань історії, культури, державности, сприйняття світу сучасною людиною, зокрема, українцями, а також питань глобалізації і відчуження, взаємин чоловіка і жінки в епоху, позначену абсурдами, дезінформацією, втратою цінностей.

Поетеса зазначила, що не є феміністкою, але: „Десь у мене там написано, що мужчини зникають як явище, їхнє місце посіли круті–ерзац, замінник, гібрид гамадрила і Шварценеґера. Ну так є... Але при тому, розумієте, я хотіла написати без психологічних похибок, без такого дурного епатажу".

Вона відмітила, що у період написання багато „вчитувалася в Ґоголя", геніяльного автора „Записок сумасшедшего", і розповіла, чому написала „саме записки українського самашедшого".

„Я зрозуміла, що я повинна дати специфіку українського божевілля. Бо в кожній країні, в кожній нації є своя специфіка. Я там у романі написала, у кого яка. Тому що, скажімо, манія величі, це ж хвороба, „псіхіческая болезнь". Але комплекс меншовартости–це гірша хвороба. А ми звикли. Розумієте? Нам нав'язують, а ми звикли. У нас незалежна країна, а політики закликають встати з колін",–сказала поетеса.

„Це,–додала вона,–нав'язані стереотипи. Мене зацікавило, чому цей народ терпить. Десь у мене там написано, що мужчини імперських націй діють з позиції сили, мужчини поневолених, але гордих націй,–вони пручаються. А наші оце думають, що якось воно буде. А не буде, тому що принижена людина ніколи не стане людиною. І оце все мене мучило, і я подумала, напишу я специфіку українського божевілля".

Президентство

ЯНУКОВИЧ СПОГЛЯДАЄ НА СХІД

Переклад з англійської.

У 2003 р. Леонід Кучма, президент України, опублікував книгу під назвою „Україна не Росія". Трохи більше року опісля почалася „помаранчева революція" в Києві, позбавляючи Віктора Януковича його пофальшованої перемоги в президентських виборах. Хоча книга Кучми в основному пише про історію та культуру, однак, після помаранчевої революції назва книги спроєктувалася на політику, ставши мантрою як для України, так і для Заходу. Програні вибори Януковича розглядалися як новий етап впливу західних цінностей на схід.

Контраст був вражаючим. Коли Росія покотилася до авторитаризму, Україна стала втішатися своєю нещодавно здобутою свободою. Трохи більше року тому, неефективний Віктор Ющенко, лідер помаранчевої революції, програв президентські вибори Януковичу. Повернення до влади людини, яка намагалася вкрасти вибори п'ять років тому, принесло розчарування. Хоч мирний перехід влади також вказував на те, що демократія все таки закріпилася в Україні.

Сьогодні, однак, шукати демократичних критерій Кучми стає трудніше. Занепокоєння викликає не те, що Україна втратила економічну чи політичну незалежності, хоч багато західних спостерігачів побоювалося, що так могло статися. Янукович надто зобов'язаним є своїм олігархам в Україні і дуже скупий, щоб ділитися з Росією. Він швидше наслідує методи Володимира Путіна, хоч без імперських амбіцій. Вільний дух, що характеризував Україну, випарував так само швидко, як це сталося в Росії десять років тому. Ще недавно Freedom House оцінював Україну як єдину „вільну" державу серед колишніх радянських республік (за винятком трьох країн Балтії), то тепер рейтинґ України знижено до „частково вільна".

Реформи до цих пір не з'являються, але бандитизм і кумівство затрималися. Перші вибори до місцевих органів за Януковича були брудними. Навалилася атмосфера залякування. Інвестори скаржаться, що їхні підприємства загрожені людьми Януковича.

Янукович зміцнив свою владу більше, ніж хто-будь з його попередників. Конституційними змінами він відновив старі повноваження президента і додав до них нові. Як і в Росії в перші роки Путіна, він обмежив владу парляменту, прем'єр-міністра й уряду. Рішення робиться в президентській адміністрації. Прокурори, Конституційний суд і центральний банк втратили будь-яку подобу незалежности. Як Віктор Пшонка, новий генеральний прокурор назначений Януковичем, заявив

в інтерв'ю на телебаченні: „Я, член команди [Януковича], здійснюватиму всі рішення, прийняті президентом... [він] дуже об'єктивна людина."

Централізація влади, говорять радники Януковича, необхідна для встановлення порядку після довгих років хаосу. Сергій Льовочкін, голова президентської адміністрації, говорить, що президент повний рішучости продовжувати адміністративні та економічні реформи. Канцелярський бюрократизм („ред тейп") скорочено, за його словами, ціни на газ підвищено й уряд готується провести пенсійні реформи і відкрити ринок на землю.

Олександр Лебедєв, російський бізнесмен, який має готелі в Києві та на Криму, каже, що на його посілості були рейди.

Янукович вирвав сторінку з книги Путіна, використовуючи успіхи у виборах слабкої опозиційної націоналістичної партії в Західній Україні, яку також можна представляти на Заході та в Києві як скрайню жахливу альтернативу його поміркованій Партії реґіонів.

Юлія Тимошенко, колишній прем'єр-міністер, яка була головним суперником Януковича на останніх виборах, говорить, що деякі члени її партії піддалися залякуванню та відійшли. Деяких з її колишніх міністрів, в тому числі Юрія Луценка, який був міністром внутрішніх справ, посадили за ґрати ніби за злочини, вчинені підчас їхнього урядування. Сама вона також під слідством.

Щоб оскарження пані Тимошенко мали вигляд законности, уряд найняв американську юридичну фірму для дослідження її діяльности на посаді прем'єра. Нічого фірма не знайшла. Тепер вона звинувачується в тому, що витратила дохід з продажу викидів парникових газів на пенсії, а не на усунення забруднення околиці, й також закупила погано обладнані машини швидкої допомоги.

У країні, де мільярди долярів викачуються в тіньових угодах щодо постачання газу, ці звинувачення, схоже, не тільки політичні, але непереконливі. Що дійсно вирізняє Тимошенко і пана Луценка від інших, каже Юлія Мостова, редакторка *Дзеркала тижня*, незалежного тижневика, є їх досвід в організації масових протестів. Говорять, що пана Януковича переслідують спогади про помаранчеву революцію.

Тим часом, корупція продовжується безконтрольно. У минулому році Україна встановила квоти на експорт зерна, половина з яких опинилися в руках трьох місцевих фірм.

„Немає ніякої логіки для цього обмеження... крім хабарництва"– зауважив один іноземний економіст. (Див. „Засіки Путіна", ст. 55).

Є ще багато різниць, які стверджують, що Україна не Росія, говорить Ендрю Вілсон з Европейської ради міжнародних відносин. Вона не має таких природних ресурсів як Росія, її економіка менше рефор-

мована, в неї нема імперського похмілля і нема традиції сильної держави. Крім цього, вона більш залежна від зовнішньої допомоги, що дає спроможність стороннього впливу. Проте діяльність Януковича не знайшла серйозної критики на Заході.

Одна з причин–це те, що на Захід навіяла втома від України; далі, ніби Янукович навів стабільність. Америка, яка мала вирішальний вплив щодо незастосування сили під час помаранчевої революції, має свої проблеми. Угода Януковича відмовитися від запасів в Україні збагаченого урану, яка належить до одного з небагатьох успіхів президента США Барака Обами, знеохочує Америку до критики Януковича.

Але тенденція зрозуміла: поширення на схід західних цінностей, як це було 1990-х роках, замінює повзучий пост-радянський модель. Впродовж одного року Янукович повів країну в напрямку більш авторитарного президентства України.

Після початкового медового місяця, відносини між Януковичем і Путіним зіпсувалися. Але, як показує приклад Білорусі, це не комфорт для Заходу. Між президентом Білорусі, Олександром Лукашенком, і Кремлем ще залишилося досить любови. Після жорстокого задушення протесту проти вкрадених виборів у грудні, Лукашенко потонув ще глибше в сферу впливу Росії.

Україна знаходиться в іншій лізі від Білорусі, і ще свобідніша від Росії. Але тенденція зрозуміла: поширення на схід західних цінностей, як це було у 1990-х роках, замінює повзучий пост-радянський модель.

(The Economist)

НЕВИЇЗДНОГО БОСА „РОСІЙСЬКОЇ МАФІЇ" ТАЙВАНЧИКА ПОЧАЛИ ПУСКАТИ В УКРАЇНУ ЗА ПРЕЗИДЕНТА ВІКТОРА ЯНУКОВИЧА

Переклад з російської.

Російському злодію в законі Алімжану Тохтахунову на прізвисько „Тайванчик" вдалося „прорвати міжнародну блокаду". Близько десяти років мафіозі є невиїздним, однак після зміни влади в Україні Тайванчик їздить на південь і відвідує Київ.

Алімжан Тохтахунов не скриває, що за нового президента України Віктора Януковича йому легше дихати. В інтерв'ю модному російському журналові "GQ" він заявив, що зараз має можливість їздити до Києва, повідомила NEWSru UA.

„Чесно кажучи, я особливо нікуди не виїжджаю з Москви. До Києва я зараз почав їздити, тому що прийшов Янукович"–сказав Тайванчик.

При цьому Тохтахунов підтвердив, що йому закритий в'їзд практично в усі країни світу. „Не тільки в Америку. Мені перекрито в'їзд на весь світ. Уже вісім років не можу нікуди виїхати, тому що кримінальна справа, яку завели американці, не закрита"–розповів він.

На питання чи знаходиться він у міжнародному розшуку, кримінальний авторитет відповів: „В тому роді".

Тохтахунов також уточнив, що „бореться" за свій невиїздний статус, „але відносно". „Якби я скоїв злочин, у якому мене звинувачують, мені легше було б боротися. Коли ти нічого не зробив, а на тебе навішують ярлики, дуже важко відмиватися"–заявив авторитет.

На сайті Інтерполу навпроти прізвища Тайванчика стоїть червона позначка, що означає вимогу арешту при появі його на території країн-членів Інтерполу. Теоретично, Росія також має угоду з Інтерполом, однак чомусь правоохоронні органи і не думають затримувати Тайванчика та видавати його американцям.

Російські кримінальні авторитети проявляють до України не менший інтерес, ніж політики. Минулого року сайт WeekiLeaks обнародував дипломатичну депешу, в якій повідомлялося, що зпливовий український бізнесмен Дмитро Фірташ ніби-то признався американському послові у зв'язках з російською організованою злочинністю, а саме з Семеном Могилевичем. Правоохоронні структури европейських країн і США дійшли до висновку, що Могилевич є „босом босів" російської мафії, що діє у всьому світі.

У липні 2005 року колишній голова Служби безпеки України (СБУ) Олександер Турчинов заявив, що спецслужби мають „непрямі докази" того, що Семен Могилевич контролює „РосУкрЕнерго"–ця компанія є ексклюзивним постачальником російського газу до України. Дмитро Фірташ є співвласником „РосУкрЕнерго".

За даними преси в Україну Тайванчик їздив 12 січня 2011 року до палацу „Україна" в Києві, де виступав 73-літній російський співак Йосиф Кобзон та Ансамбль пісні і танцю Внутрішніх військ МВС Росії. Вартує уваги, що в залі знаходився колишній президент України Леонід Кучма, котрий у свій час просував Віктора Януковича як свого ставленика. В тому ж залі сидів прибулий з Москви мільйонер Алімжан Тохтахунов, як писала газета *Сегодня*. До речі, депутата Госдуми РФ Йосифа Кобзона не раз підозрювали в контактах із мафією.

Історія зльоту президента з кримінальним минулим–Віктора Януковича показує, що кримінальні зв'язки не заважають не тільки перетинати кордони, але й штурмувати висоти політичного Олімпу.

У своїй автобіографії, поданій 18 жовтня 2002 року до Верховної Ради перед призначенням на посаду прем'єр-міністра, Віктор Янукович вказав, що в 1969 році він був засуджений і відбував покарання в колонії для неповнолітніх, а в 1970 році–сидів у тюрмі за заподіяння тілесних пошкоджень середньої тяжкости.

Вперше Віктор Янукович був засуджений в грудні 1967 року (як член угрупування „Пивновка") на три роки позбавлення волі за грабіж. За амнестією, на честь 50-ліття Жовтневої революції, строк був удвічі скорочений, але Янукович був достроково звільнений раніше– уже півроку після арешту.

Микола Московченко, знайомий Віктора Януковича з колонії, розказав, що теперішній президент України вийшов на волю завдяки т. зв. „співпраці"з адміністрацією колонії.

Однак, у червні 1970 року Янукович знову був засуджений на два роки позбавлення волі за заподіяння тілесних пошкоджень середньої тяжкости. До того ж опозиційна українська преса, посилаючись на деяких учасників і свідків інциденту, стверджувала, що насправді кримінальну справу було порушено по статті 118 УК УРСР (зґвалтування неприроднім способом).

Згодом обидві судимості скасували, а деяка важлива документація кримінальних справ дивним чином кудись зчезла.

Для недовірливих журналістів прес-служба українського уряду навіть організувала спеціяльну поїздку в Донецьк, де голова Донецького апеляційного суду офіційно зачитав постанову від 27 грудня 1978 року, якою було скасовано вироки відносно Януковича з мотивацією „закриття провадження справ за відсутністю складу злочину". Таким чином, суд прийняв рішення про його невинність, незаконність вироку і зняття з Януковича судимостей.

Втім, суддя пояснив ситуацію з реабілітацією трохи туманно: „Я особисто вивчив обидві кримінальні справи і переконався, що були допущені в судовому розгляді помилки щодо неправильної оцінки суддями зібраних доказів. Суди не відповіли на питання, чи Янукович приймав безпосередню участь у злочинних вчинках..."

Подивитися на проблему з іншого боку радила і прес-секретар Віктора Януковича, коли він був ще прем'єр-міністром. „Він багато пережив–ріс без матері, у великій біді, принижений... Але людина змогла піднятися над обставинами, зуміла не тільки вижити, але й зробити себе"–говорила прес-секретар голови уряду Ганна Стецьків-Герман.

Прес-служба навіть стверджувала, що насправді Янукович постраждав, тому що намагався захистити від хуліганів якусь дівчину, ім'я якої спочатку фігурувало у справі, а потім загубилося.

Додамо, що про Януковича у свій час клопотався тодішній депутат Верховної Ради СРСР, льотчик-космонавт Береговий. Тоді майбутній президент був довіреною особою Берегового на виборах. Відтак космонавт звернувся в президію обласного суду з просьбою „розібратися" з судимостями свого протеже. До того ж Віктор Янукович вирішив вступити в компартію, і в цій справі його судимості також не стали на перешкоді.

„Темна" історія з погашенням судимостей випливала знову і знову. У 1981 році Комітет партійного контролю (КПК) відправив до Донецька для перевірки законності погашення судимостей Януковича відповідального контролера КПК Михайла Люнькова. Результат перевірки залишився засекреченим.

Коли в 2002 році Януковича призначили головою Кабміну, ні він, ні його оточення ані слова не сказали про те, що обидві судимості не тільки погашені, але й признані помилковими. А перевірити факт реабілітації в 1978 році не має можливості, так як усі документи знищені через термін давности.

(„Беседа", № 828)

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ НАПІВПОЛЯК?

В інтерв'ю польським журналістам 4 лютого 2011 року Янукович сказав: „Мій дідусь і прадідусь були литовськими поляками та католиками. (...) Бабуся мені розповідала, що народилася у Варшаві. Коли померла мати бабусі, її батько (прадідусь Януковича) одружився з литовською полькою і вони переїхали до Вільна. Звідтам після революції переїхали до села Януки у Вітебській області.

Далі з розповіді В. Януковича виникає, що його батько, загубивши свої корені, вже народився на Донбасі, де одружився з росіянкою. І, як свідчать доступні в мережі Інтернет документи, Віктор у єнакіївській школі вже фіґурував як представник російської (тоді ще) меншини. Ментально таким він залишився і понині, бо сини його, президента держави Україна, в інтерв'ю називають себе „русскімі мужікамі".

З доступних в Інтернеті матеріялів, активно експлуатованих у ході виборчої кампанії, виникає, що батько нинішнього президента України–Федір Володимирович–народився в 1923 році таки в білоруських Януках, а не на Донбасі, як розповідає тепер Віктор Володимирович.

(За матеріялами Інтернету)

* * *

Якщо ми хочемо, щоб нас поважали інші, мусимо навчитися поважати самі себе.

Павло Загребельний–письменник

БЛАЖЕННІШИЙ СВЯТОСЛАВ (Шевчук) ПОСТАВИВ НОВІ ЗАВДАННЯ ПЕРЕД ОНОВЛЕНОЮ І ОМОЛОДЖЕНОЮ УГКЦ

У першій своїй промові на посту Глави УГКЦ, виголошеній на церемонії інтронізації у Хрестопоклінну неділю, Блаженніший Святослав (Шевчук) пригадав важку історію УГКЦ, яка у 1946 році була ліквідована більшовицьким режимом і змушена була перейти у підпілля. Часи підпілля стали для цієї Церкви–часами несення Хреста, коли сотні, тисячі греко-католиків поневірялися у Сибіру.

Ці важкі часи очистили Церкву і згуртували, зробивши її такою, яку отримав у спадок після Митрополита Шептицького, Патріярха Йосифа (Сліпого), кардинала Любачівського та Патріярха Любомира новий Глава цієї Церкви–Блаженніший Святослав (Шевчук).

Перша проповідь нового Глави УГКЦ стала програмною промовою молодого, сповненого ентузіязму провідника оновленої Церкви.

„Христу твоєму поклоняємося, владико... Для мене ці слова є символом минулого нашої Церкви, яку я приймаю у спадок від Митрополита Шептицького, Йосифа Сліпого, Мирослава-Івана Любачівського. Ці мужі теплою рукою Любомира (Гузара) благословили нас"–наголосив новообраний Глава УГКЦ. За його словами, перед цієї Церквою сьогодні стоїть завдання відкрити український народ як дар Божий, згуртувати його, щоб душа цього народу була відкритою брату і сусіду.

Новий Глава УГКЦ акцентував на тому, що ця Церква сьогодні переживає весну, бо молодіє духом, ця Церква сьогодні є оновленою і

омолодженою, якщо порівняти вік її духовенства з віком духовенства інших Церков. Тому, звертаючись до молодого покоління священиків, новий Глава УГКЦ у своїй програмній промові закликав їх „пройнятися Церквою–страдницею, яка своїми пережитими стражданнями сьогодні дивує світ та усім разом оновити обличчя не лише Церкви, а й народу і української держави".

Довідка про УГКЦ:

Українська Греко-Католицька Церква є найбільшою Східною Католицькою Церквою у світі. Вона налічує понад 5,5 мільйонів вірних. В Україні до складу УГКЦ входять такі єпархії та екзархії: Київська та Львівська архиєпархії; Івано-Франківська, Коломийсько-Чернівецька, Самбірсько-Дрогобицька, Тернопільсько-Зборівська, Бучацька, Стрийська та Сокальсько-Жовківська єпархії; Донецько-Харківський, Одесько-Кримський та Луцький екзархати.

Поза межами України до Верховного архиєпископства входять: у Польщі–Перемишльсько-Варшавська митрополія; у Західній Европі три апостольські екзархати для українських греко-католиків: у Німеччині, Франції та Великобританії; у Північній Америці дві греко-католицькі митрополії: у США–Філядельфійська митрополія, яка складається з чотирьох єпархій: у Філядельфії, Пармі, Чикаґо і Стемфорді; у Канаді–Вінніпеґська митрополія, яка складається з п'яти єпархій: у Вінніпеґу, Едмонтоні, Нью-Вестмінстері, Саскатуні й Торонто. Крім того, існують єпархії УГКЦ у Буенос-Айресі (Арґентина), Куритибі (Бразилія) і Мельбурні (Австралія). Українські греко-католики мають також вікаріят у Румунії, громади у Литві (Вільнюс), Латвії (Риґа, Дауґавпілс та Резекне), Естонії (Таллінн), Молдові (Кишинів), Австрії, Параґваї, Венесуелі, Португалії, Італії, Еспанії, Греції, Швайцарії, Бельгії, Казахстані та Росії.

Згідно з даними Державного комітету у справах статистики, станом на 1 січня 2010 року УГКЦ має 3597 зареєстрованих громад. На цей момент у Церкві служать 2347 священиків. Крім того, в лоні УГКЦ разом діють 105 монастирів, монаших чинів і згромаджень, в яких проживають 1248 монахів та монахинь. Глибше запізнатися з наукою Христової Церкви греко-католики та всі бажаючі мають змогу у 15 навчальних закладах, з яких ключовим є Український католицький університет. Загалом у греко-католицьких навчальних закладах навчаються 1273 студенти денної форми навчання та 252–заочної. При кожній третій парафії діють недільні школи, яких загалом є 1138. Дізнатись про актуальні церковні події миряни можуть зі сторінок 27 періодичних видань. Крім того, в Україні є три греко-католицькі видавництва: „Свічадо", „Місіонер" та „Нова зоря".

RISU

о. Борис ГУДЗЯК:

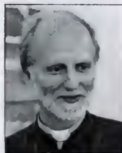

о. Борис Ґудзяк

Новий Глава і Отець нашої Церкви є відносно молодим, всього лише сорокалітнім. Водночас, у нього вже є дуже різноманітний душпастирський, церковно-адміністративний, міжнародний, культурний і навчально-виховний досвід. Блаженніший Святослав пройшов непростий шлях. Виносячи з християнської родини, зокрема від своєї бабці, глибоку віру, відслуживши в радянській армії, за дуже стислий час навчання в Аргентині, Україні і в Римі він здобув високі богословські знання, опанував кілька іноземних мов (крім класичних і кількох слов'янських, Блаженніший знає італійську, еспанську, англійську, французьку та новогрецьку). Владика чи не єдиний на своєму курсі з сотні семінаристів прийняв священство в безженному стані.

У цих днях пишеться нова сторінка нашої церковної історії. Новий Патріярх приймає відповідальність за мільйони душ у доволі складний час в Україні та світі загалом. Він є тонким антропологом і нам слід очікувати багатьох проникливих інтуїцій щодо викликів, які стоять перед людиною XXI століття. УГКЦ і зрештою Вселенська Церква пізнаватиме обдарованого і відданого душпастиря і провідника.

ІНТРОНІЗАЦІЯ ПАТРІЯРХА УГКЦ БЛАЖЕННІШОГО СВЯТОСЛАВА

Центральним літургійним моментом інтронізації є обряд посадження на горне сідалище, яке було здійснене після співу „Хресту твоєму..." Під час цього обряду митрополити та найстарші єпископи тричі посаджували Блаженнішого Святослава (Шевчука) на первосвятительський престіл Отця і Глави УГКЦ, Верховного Архиєпископа Києво-Галицького, Митрополита Київського, єпископа Кам'янця-Подільського.

Після Євангелія новий Предстоятель УГКЦ виголосив гомілію, під час якої, зокрема, сказав: „Сьогодні ми переживаємо весну нашої Церкви, яка у своєму воскресінню починає молодіти Духом Святим та усміхатися до світу світлом Христового Євангелія. Це про неї, древньої і вічно сучасної, співає псалмоспівець, кажучи: „Він насичує твій похилий вік благом, й оновляється як орел, твоя юність." Сьогодні, зокрема у цей торжественний день, усвідомлюємо що ми є оновленою й омолодженою Церквою."

У храмі до нового Патріярха УГКЦ з вітальним словом звернулися: Блаженніший Григорій, Патріярх Мелхітської Греко-Като-

лицької Церкви Григорій III, Апостольський нунцій Архиєпископ Іван Юркович, Секретар Конґреґації у справах Східних Церков Архиєпископ Кирил (Василь), Архиєпископ Львова для вірних латинського обряду Мєчислав Мокрицький. Предстоятелю УГКЦ також було складено дари від представників різних єпархій, навчальних закладів, монаших чинів і згромаджень УГКЦ.

Після літургійних урочистостей у приміщенні Міжнародного виставкового центру відбувся святковий прийом на честь вступлення на престол нового Глави УГКЦ. На цьому заході були присутні біля тисячі гостей. Кожен мав змогу скласти свої особисті привітання та побажання Блаженнішому Святославу. Зокрема, нового Патріярха привітали: Святіший Філарет, Патріярх Київський (УПЦ КП), владика Іларіон (УПЦ МП), владика Володимир (УАПЦ), відомі політики і громадські діячі (Арсеній Яценюк, Юлія Тимошенко, Катерина Ющенко, голови облдержадміністрацій та мери).

О 18.00 з нагоди введення на престіл нового Глави УГКЦ в храмі Святого Миколая (Національний будинок органної та камерної музики України) відбулася ораторія Йозефа Ґайдна „Сім слів Христа на Хресті".

Для участі у церемонії інтронізації до Києва прибули біля 60 ієрархів УГКЦ та інших Східних католицьких Церков, зокрема єпископи Мелхітської Греко-Католицької Церкви на чолі з Патріярхом Антіохії Григорієм III (Лагамом), Секретар Конґреґації для Східних Церков Архиєпископ Кирил (Василь), Апостольський Екзарх для католиків візантійського обряду в Сербії та Чорногорії Преосвященний Владка Юрій (Джуджар), Архиєпископ Пряшівський для католиків візантійського обряду Високопреосвященний Владика

Іван (Баб'як), архимандрит Ян Сергій (Гаєк) з Білоруської Греко-Католицької Церкви.

На різних заходах з нагоди інтронізації були присутні колишній Президент України Віктор Ющенко, заступник глави Адміністрації Президента Ганна Герман, посол США в Україні Джон Теффт, посол Ізраїлю в Україні Зіна Калай-Клайтман, Арсеній Яценюк з дружиною Терезією, Валентин Наливайченко, колишні міністри культури Юрій Богуцький та Василь Вовкун, екс-віце-прем'єр Іван Васюник, Євген Сверстюк, прес-секретарка президента Дарка Чепак, письменник Василь Шкляр, посол Аргентини Ліла Ролдан Васкес де Муан, посол Лівану Юсев Садака...

БЛАЖЕННІШИЙ СВЯТОСЛАВ ЗАСВІДЧИВ СВОЄ ПОВНЕ СОПРИЧАСТЯ ЗІ СВЯТІШИМ ОТЦЕМ БЕНЕДИКТОМ XVI

„Блаженніший Святослав насамперед передав Святішому Отцеві вітання від нашої Церкви, а також від православних, які були присутні на інтронізації у Києві. Головно він адресував вітання Папі від представників Всеукраїнської ради Церков. Друге, що сказав Глава УГКЦ, що сьогоднішній візит–це вияв повного сопричастя з наступником Верховного апостола Петра. За це сопричастя віддали життя багато наших мучеників, єпископів, священиків, монахів та монахинь"–розповів у коментарі для Департаменту інформації Владика Богдан (Дзюрах), Секретар Синоду Єпископів УГКЦ.

30 березня, під час загальної аудієнції, Святіший Отець Бенедикт XVI особисто зустрівся з Блаженнішим Святославом, Главою УГКЦ. „Ваше Блаженство, Господь покликав Вас до служіння та проводу цієї знатної Церкви, частини того народу, який понад тисячу років тому отримав Хрещення у Києві. Я впевнений, що Ви, просвітлені діянням Святого Духа, очолюватимете свою Церкву, провадячи її у вірі в Ісуса Христа згідно з власною традицією та духовністю, в сопричасті з Петровою Столицею, яка є видимим вузлом цієї єдности, задля якої численні сини і доньки не пошкодували навіть віддати своє життя"–зауважив Папа Бенедикт XVI.

Блаженніший Святослав подякував Папі за молитву та передав вітання від усіх вірних України.

(Радіо Ватикан)

Ярослав КОЛОДІЙ

У 85-ту РІЧНИЦЮ АТЕНТАТУ НА СИМОНА ПЕТЛЮРУ

25 травня 1926 року біля входу до книжкової крамниці, неподалік від свого помешкання в Парижі, Головний Отаман Симон Петлюра став жертвою терористичного акту.

Від смерти Симона Петлюри наступив цілий ряд політичних вбивств, що їх вчинила червона Москва супроти провідників українського національно-визвольного руху. Так що шлях до нинішньої незалежности не був легким і безкровним. Скільки місць відомих і рядових борців за Україну назавжди залишаться безіменними, бо ворог добре знав, що пам'ять про них воскресає там, де є могили!

У подіях 1917-1921 років Симон Петлюра був одним з тих, хто в ті буремні роки чітко орієнтувався в шляхах і перспективах української революції. Він став символом збройної боротьби України за власну державність. В статті „Пам'яті поляглих за державність", опублікованій в часописі *Тризуб* 22 січня 1926 року, він пише: „Шлях звільнення кожної нації густо кропиться кров'ю нашою–так само. Кров'ю чужою і своєю. Ворожою і рідною. Кров закінчує глибокі процеси національних емоцій, усвідомлень, організаційної праці, ідеологічної творчости, всього того, що нація і свідомо, і іраціонально використовує для ствердження свого права на державне життя. Кров, пролита для цієї величної мети, не засихає. Тепло її все теплим буде в душі нації, все відограватиме ролю непокоючого, тривожного ферменту, що нагадує про нескінчене і кличе до продовження розпочатого".

С. Петлюра добре знав, усвідомлював, що здобуття Україною державної суверенности можна досягти ціною втрат і крови, побудовою Національних Збройних Сил. Його титанічна праця, спрямована на організацію Національної Армії, вражає нашу уяву тим більше, що С. Петлюра був, власне, цивільною людиною, талановитим журналістом, публіцистом і літератором, а не військовиком.

У багатогранній діяльності С. Петлюра був Генеральним Секретарем Військових справ в уряді Української Народної Республіки, пізніше Головним Отаманом військ УНР, Головою Директорії УНР.

Розпочавши свою кар'єру в Революційній Українській Партії, після її розколу стає членом Української Соціял-Демократичної Революційної Партії, але варто звернути увагу, що С. Петлюра сповідував соціял-демократичні ідеї в їх европейському розумінні. Бере участь у роботі „Товариства Українських Поступовців". В його політичних статтях того часу відображено не лише хід подій, але їх аналізу з політичними висновками. С. Петлюра вивчає політичні програми

різних партій, знайомиться з багатьма діячами і від юнацького захоплення соціял-демократичними ідеями еволюційним шляхом йде до ідеї української самостійности, від дріб'язковости тогочасних партій до великої політики.

Варто нагадати, що весною-влітку 1917 року в Україні розпочався процес відродження української державности. Виникає Центральна Рада і створюється Ґенеральний Секретаріят–як перші національні державні структури (законодавча та виконавча влади). Універсали Центральної Ради стають своєрідними сходинками поступу українського народу до незалежности. У всіх цих подіях С. Петлюра бере активну участь. Він делеґат Всеукраїнських Військових З'їздів, Голова Українського Військового Ґенерального Комітету, перший секретар військових справ Ґенерального Секретаріяту. Власне, очолюючи Військовий Секретаріят, він своїми діями найбільше сприяв відокремленню України від Росії, провів велику роботу, українізуючи військові відділи російської армії.

В часі антигетьманського повстання С. Петлюра стає членом Директорії, яка з керівного повстання незабаром трансформується в найвищий орган влади Української Народної Республіки. Розпочалася друга війна Радянської Росії проти УНР. Жорстока, кровопролитна іноземна інтервенція та спровокована громадянська війна триватиме увесь 1919 та 1920 роки. Увесь цей час на посту голови Директорії та Головного Отамана військ УНР був С. Петлюра. Справді, можна подивуватися, яка сила тримала С. Петлюру над хвилями розбурханої стихії і звідкіля надходила йому наснага протягом багатьох років боротися за волю і права свого народу у таких складних і невідрадних умовах!

Наприкінці 1920 року розпочинається останній період політичної біографії С. Петлюри, який тривав до травня 1926 року.

В цьому періоді С. Петлюра не тільки відомий журналіст-публіцист, політичний діяч, військовий і державний муж, а насамперед голова держави–Української Народної Республіки, яка хоча і тимчасово втратила свою територію, але була леґітимною, законною, походила від народу. Всі дії С. Петлюри, в тому числі і теоретично-публістична спадщина, мали за мету відновлення української державности.

Він постійно вказує на головного противника України–більшовицьку Москву, він уважно стежить за подіями в Україні, підтримує безпосередні зв'язки з повстанським рухом в Україні, мріє про швидке повернення в Україну. Поза сумнівом, така енерґійна діяльність С. Петлюри надзвичайно турбувала більшовицьких лідерів. І це саме вони організували злочинне вбивство 25 травня 1926 року.

50-РІЧЧЯ КУРЕНІВСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

У весняні дні цього року українці віддають шану жертвам Куренівської катастрофи–жахливої трагедії, що сталася 50 років тому у місті Києві, 13 березня 1961 року, коли потужний селевий потік з Бабиного Яру крізь прорвану дамбу затопив один із столичних мікрорайонів–Куренівку–і викликав численні жертви.

Тривалий час причини та наслідки трагедії замовчувалися радянською владою. І лише після здобуття незалежности України ми відкриваємо цю трагічну сторінку нашої історії, читаємо спогади свідків.

Головною передумовою виникнення аварії стало ухвалення у 1950 році виконкомом Київської міськради рішення заповнити Бабин Яр відходами виробництва Петровських цегляних заводів, розташованих поблизу. Непридатні земляні породи змішувалися з водою й у вигляді пульпи по трубах відводилися у відроги Бабиного Яру. За 10 років було намито понад 4 мільйони кубічних метрів ґрунту. Загальна площа намиву склала близько одного квадратного кілометра. Шар намиву сягав 30 метрів.

Намив виконувався на висоті від 40 до 60 метрів над рівнем великого промислового та житлового району Києва–Куренівки–але замість бетонної дамби було споруджено земляну, яка не відповідала ані проєкту, ані нормам безпеки.

11-12 березня 1961 року через дамбу почали переливатися струмки води, однак заходів для термінового зміцнення дамби чи евакуації людей з небезпечної зони вжито не було. О 9.20 13 березня дамбу прорвало, і маса рідкої пульпи ринула вниз. Початкова висота валу сягала 14 метрів, а швидкість–5 метрів за секунду. О 9.30 пульпа дісталася Куренівки та залила площу близько 30 гектарів. В районі вулиці Фрунзе висота валу зменшилась вдвічі. Поступово розріджена пульпа ставала твердою, мов каміння. Вже в такому вигляді висота цієї маси місцями досягла трьох метрів.

Потік перевертав і відносив автомобілі, автобуси, трамваї, валив стовпи електричних мереж, рвав дроти. Один із автобусів зіткнувся з вантажівкою і запалав. Пульпою було практично повністю знищено трамвайне депо імені Красіна, кілька десятків його працівників загинули.

Куренівська катастрофа знищила 22 приватні одноповерхові будинки, 5 двоповерхових, 12 одноповерхових будинків державного фонду, два гуртожитки.

Влада довгий час приховувала і применшувала масштаби та наслідки аварії. У повідомленні урядової комісії про розслідування причин аварії було вказано: „В районі аварії загинуло 145 чоловік". Зараз точну кількість жертв катастрофи встановити практично

неможливо. За оцінками київського історика Олександра Анісімова, вона складає 1,5 тис. осіб.

У той же час в Яру проєктувалися та будувалися нові захисні споруди, зокрема, капітальна бетонна дамба. Частина пульпи, що затопила Куренівку, вже у затверділому стані поверталася самоскидами назад, використовувалася для засипки Яру. Було споруджено нову капітальну дамбу 172 метри завдовжки і 25 метрів заввишки, тобто таку, яку передбачав первісний проєкт початку 50-х років. На гребені дамби висадили молоді тополі.

Згодом через заповнену частину яру було прокладено дорогу з Сирця на Куренівку (частина нинішньої вулиці Олени Теліги), влаштовано парк.

У березні 2006 року, у парку відпочинку, створеному на місці Бабиного Яру, було відкрито пам'ятник загиблим у вигляді двох кам'яних плит і дзвону між ними.

Пам'ятник загиблим внаслідок Куренівської трагедії, відкритий у березні 2006 року.

На Лук'янівському цвинтарі на ділянці №34 (перший ряд) в пам'ять про цю подію встановлено знак у вигляді надгробка з написом: „Вічна пам'ять безвинно загиблим під час Куренівської трагедії 1961 року. Від працівників електротранспорту м. Києва 13 березня 2011 року".

(З пресового випуску Генерального консульства України, Торонто).

У КИЄВІ ВІДБУЛАСЯ ЧОРНОБИЛЬСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

З нагоди відзначення 25 роковин аварії на Чорнобильській АЕС світові лідери обіцяли асиґнувати 780 мільйонів долярів на нове „укриття" знищеного реактора. Атмосферні умови серйозно пошкодили перше „укриття", побудоване 25 років тому, яке мало служити лише 20 років.

Вибух на Чорнобильській АЕС та його наслідки були найбільшою у світі ядерною катастрофою. Вітри рознесли радіоактивні хмари також на Білорусь, Росію, Скандинавію та інші країни Европи. Треба було евакуювати приблизно 330 000 людей.

Дотепер мільйони людей живуть у районах, що зазнали серйозного радіоактивного забруднення. Білоруський та український уряди призначили п'ять відсотків свого бюджету на лікування хворих від радіяції та патрулювання „зони відчуження".

У березні 2011 року сталася чергова ядерна катастрофа у світі. В результаті потужного землетрусу і цунамі була пошкоджена атомна електростанція Фукусіма в Японії. На київській конференції говорилося також і про японську трагедію. Заступник директора Европейського банку з питань ядерної безпеки Бальтазар Ліндауер сказав:

„На конференції донорів дуже часто говорилося також про Фукусіму і, я думаю, це, очевидно, привернуло увагу до Чорнобиля".

Президент Европейської Комісії Жозе Мануел Баррозу заявив учасникам київської конференції, що недавні події на Фукусімі були підтвердженням того, що ядерний ризик не зупиняється на кордоні країни. Він обіцяв від Европейського Союзу 156 мільйонів долярів на побудову нового „укриття".

Делеґація Сполучених Штатів, яку очолював колишній радник Білого дому з питань національної безпеки Збіґнєв Бжезінський, обіцяла найбільшу суму–123 мільйони долярів.

Наприкінці дня отримано зобов'язання на суму 780 мільйонів долярів з потрібного мільярда долярів на проєкт, який повинен бути завершений у 2015 році.

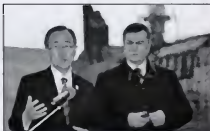

Пан Гі Мун–генеральний секретар ООН і Віктор Янукович відвідують Чорнобильську АЕС

Генрі ШУКМАН

МЕНШЕ—ЦЕ БІЛЬШЕ, А МАЛО—ЦЕ СПРАВДІ ДОБРЕ

Людина не важлива, головне—прибуток? Коли рішення приймаються, виходячи лише з економічних міркувань, втрати можуть бути колосальними. Це наочно демонструє приклад Чорнобиля, пише поет і письменник з Нью-Мексико Генрі Шукман у статті для американського видання *The Los Angeles Times.*

Наскільки я можу судити з реклами в готелі, де я зупинявся в Києві минулого року, сьогодні головна стаття експорту України–наречені. Але так було не завжди–25 років тому це була радіація, пише Генрі Шукман. Проблему забруднення внаслідок вибуху на четвертому реакторі Чорнобильської атомної електростанції 26 квітня 1986 року ніколи не буде насправді вирішено, зауважує автор. І наголошує, що ця проблема не лише українська.

Генрі Шукман цитує відомого захисника довкілля Ернста Фрідріха Шумахера, який у 1973 році, коли СРСР сподівався збудувати в Чорнобилі найбільшу в Европі АЕС, сказав: розвиток ядерної енергетики означав би, що „економічні справи людини вирішуються так, ніби люди зовсім не мають значення". Головна теза книги пана Шумахера: „Менше–краще" в тому, що „ми дозволяємо економіці взяти гору над філософією, релігією, моральністю, що економіка стала домінуючою ідеологічною силою в нашому світі".

І Чорнобиль для пана Шукмана–місце, що уособлює такий підхід, коли „люди зовсім не мають значення". Наслідки аварії такого масштабу подолати неможливо. Чорнобиль, можливо, ніколи не буде очищено, йдеться в статті. Як і японці у Фукусімі, радянська влада створила в Чорнобилі зону відчуження, аби „стримати те, що стримати неможливо", пише автор. Сьогодні ця зона навколо Чорнобиля перетворилася на осередок дикої природи. Місто Прип'ять, збудоване для робітників ЧАЕС, перетворилося на величезний „березовий гай".

Пан Шукман вважає, що повідомлення тут очевидне: „виселіть людей і природа візьме своє, навіть після ядерної катастрофи". І місця для оптимізму тут немає, адже згідно з останніми дослідженнями, генетично нова екосистема в Чорнобилі зовсім не здорова: хоч там і немає триголових котів, але є ластівки-альбіноси й миші зі спадковим імунітетом до радіації, а також схожі на кущі берези.

На думку автора, катастрофи на кшталт аварій у Чорнобилі і Фукусімі свідчать, що ядерна енерґетика не може бути фантастичним джерелом безмежної електроенерґії. Усі ми маємо пам'ятати про це щоразу, вмикаючи вдома світло, закликає автор. „Тоді ми дійсно можемо виявити, що менше–це більше, а мало–це справді добре".

Los Angeles Times (08-04-2011)

РАДЯНСЬКІ МІТИ ПРО ЧОРНОБИЛЬСЬКУ КАТАСТРОФУ

Офіційну радянську версію аварії на Чорнобильській АЕС пора переглянути, стверджує в своїй статті в *The Wall Street Journal* американський вчений-фізик Александер Р. Січ. Січ–перший західний вчений, якому свого часу дозволили жити і працювати в забороненій зоні Чорнобиля для вивчення наслідків аварії. Його доповідь після півторарічного дослідження була опублікована в журналі *Nuclear Safety* в 1994-1995 роках, пише *Обозреватель*.

„Атомні електростанції–точно зірки, які світять весь день. Ми посіємо їх по всій землі. Вони абсолютно безпечні!"–заявив в 1980 році в журнальній статті академік М. А. Стиріковіч.

„Такі безрозсудні твердження звучали в СРСР до Чорнобиля: ядерна безпека перебувала у підпорядкуванні ідеології і гордости, а також культу проґресу",–пише автор. „...На Чорнобильській АЕС, де 25 років тому сталося розплавлення ядерного палива, створення мітів було зведено у високе мистецтво",–пишеться у статті.

В перші дні великих викидів радіяції вертольоти скинули 5020 тонн різних матеріялів на реактор, щоб його загасити. „На ділі лише мала частина цих матеріялів потрапила в шахту реактора, тому що червоне світло, на яке орієнтувалися вертолітники, знаходилося 12-15 метрів віддалене від самого реактора. Речовина, що становить приблизно 75% активної маси реактора (близько 135 тонн) дев'ять днів горіла на відкритому повітрі, а потім розтопила нижню частину активної маси, що перелилася вниз по трубах і незабаром затвердла",–подається у статті.

„Це підриває головний міт про ліквідацію Чорнобильської катастрофи–культ хоробрих вертолітників, які намагалися загасити пожежу. Ліквідатори були по-справжньому хоробрими і самовідданими. На жаль, радянська влада скористалися ними, щоб створити враження, ніби хоч щось робиться для ліквідації катастрофи",–пише автор.

Як він повідомляє, у 1990 і 1994 році вчений Олександр Боровий показав у своїх дослідженнях, що матеріяли, які скидалися з вертольотів, не прикрили активну площу реактора.

„Очевидно й інше: якщо активна маса дійсно розтопилася і горіла на відкритому повітрі, то напевно в навколишнє середовище викинуто більше радіоактивних речовин, ніж свідчить офіційний звіт СРСР, представлений в МАГАТЕ в серпні 1986 року",–пише автор. У 1994 році Леннарт Девелл з Studsvik EcoSafe (Швеція) обчислив, що викиди приблизно вдвічі перевищували офіційну цифру.

Радянські чиновники також стверджували, що саркофаг–символ

перемоги над катастрофою–це міцне диво інженерної справи. „Але саркофаг краще назвати „сталевим шатром", нашвидку побудованим на руїнах, ніж „бетонним футляром". Він спочатку не проєктувався як герметично закрита споруда"–пише автор.

Зараз на кошти Европейського банку реконструкції та розвитку плянується новий саркофаг вартістю 1 млрд долярів, який дозволить проводити деактивацію у відносній безпеці.

ЧОРНОБИЛЬ СЬОГОДНІ І... У МАЙБУТНЬОМУ?

30-кілометрова зона відчуження навколо Чорнобильської атомної електростанції мертва. Покинуті машини, трактори та будинки. На дошці оголошень напис: „Без повернення. Прощавай, Прип'ять. 28 квітня 1986 р." І все це за 80 кілометрів від Києва, столиці України. 25 років тому тут стався найгірший в історії ядерний вибух.

Сьогодні роботи з ліквідації наслідків аварії далекі від завершення. Працівники зводять нове бетонне укриття над саркофагом, збудованим у 1986-му. Він почав руйнуватися і може випустити радіоактивну хмару у повітря.

На питання, коли зона відчуження може знову стати придатною для життя, директор ЧАЕС сказав „щонайменше через 20 000 років". Це аварія, за яку платитимуть ще багато прийдешніх поколінь.

Підтримка безпеки на 4-му реакторі, який вибухнув, вимагає великих коштів. 19 квітня Україна приймала міжнародну конференцію донорів із надією зібрати 1,1 мільярдів долярів на нове укриття. Проте недобрала 300 мільйонів. При цьому строк служби нового бетонного щита–близько ста років.

Вплив радіяції на людське здоров'я підступний та розтягнутий у часі. Вона вбиває роками. Підрахунки постраждалих від чорнобильського вибуху були проведені лише після розпаду СРСР у Білорусі, Україні та Росії. Міжнародна аґенція досліджень рака вважає, що до 2065 року в Европі помруть від рака 16 000 людей, а Спілка зацікавлених науковців говорить, що загалом у світі через ядерну аварію смертність сягне 27 000 людей.

* * *

Президент Білорусі Олександер Лукашенко знову відзначився недипломатичним висловлюванням. На цей раз дісталося Віктору Януковичу. „На жаль, вошивості вистачає і у нинішнього керівника України. Питання треба поставити Януковичу, чому білоруський Президент не присутній на їх заходах"–сказав Лукашенко, відповідаючи на запитання журналістів про причину своєї відсутности на конференції з нагоди роковин катастрофи на ЧАЕС в Києві. За словами бацьки, Київ почав „танцювати під дутку" Брюсселя у відносинах з Білоруссю.

65-ліття Нюрнберзького процесу

Валерія НОВОДВОРСЬКА, („Новое время”)

ВІЧНИЙ НЮРНБЕРҐ

Держави з незапам'ятних часів коїли злодійства. Інколи лиходіїв карали вороги, повсталі піддані або просто доля. Але набагато частіше жертвам доводилося задовольнятися біблійною істиною: „Мне отмщение, и аз воздам”. 65 років тому в Нюрнберзі цей одвічний порядок був порушений. Вперше в історії державне зло було засуджене судом народів, на світовому рівні, з нечуваним формулюванням „за злочини проти людяности”, засуджене як ідеологія і як практика, без терміну давности, понад державні кордони. Без Нюрнберґа не було б у Німеччині жодної денацифікації, а без воєнної поразки й окупації союзницькими військами не було б Нюрнберґа.

У часи перемог усі німці (окрім загнаних до концтаборів) були задоволені: тихо диміли крематорії; безперебійно працювали над „остаточним рішенням єврейського питання” газові камери; з ешелонів вивантажували рабів зі Східної Европи; будувалися автобани, випускалися „фольксвагени”, а фюрер здавався св. Миколаєм з мішком дарунків. Німці схаменулися, коли закінчилася їжа й почалися бомбардування. Їм пощастило: безумний фюрер вирішив воювати одразу з усім світом, Німеччина напросилася на відплату, й зірки зійшлися так, що співавтори війни, підписувачі Мюнхена та пакту Молотова-Ріббентропа, загнані в єдиний антифашистський фронт гітлерівською манією завойовувати плянету, колективно засудили Голокост і воєнні злочини Райху. Без Нюрнберґа НСДАП могла б заявити про свою перебудову, й націонал-соціялісти конкурували б з ХДС/ХСС,* покладали б квіти на могили бонзів нацистського режиму й думали про Гітлера, як про ефективного менеджера. Саме це сталося в СРСР зі Сталіним і компартією. Історія показала, що тут самолікування недостатньо. Тоталітаризм не лікується зсередини.

Сьогодні лунають соромливі правозахисні голоси, що й суд у Нюрнберзі був формально нелеґітимним, і що страта, за нинішніми мірками, це занадто, й що Кайтель і Йодль–генерали вермахту просто виконували накази, і що Ріббентроп особисто не брав участи в Голокості. Звісно, несимпатичним є американський сержант, який продавав шматки зашморга на сувеніри. Але й ґестапо, й концтабори, й газові камери–все це трималося на автоматах і танках вермахту, на вправній німецькій дипломатії, на теорії „расової досконалости”. За цей кошмар

мали відповісти й керівники держави, і її правляча партія, і її ідеологія, й останній охоронець, який „усього лише відчиняв двері до газової камери". Хто знає? Коли б не смертні вироки Нюрнберґа, ми могли б діждатися книжок „Мої прогулянки з фюрером" або „Як я остаточно вирішував єврейське питання"?

Нюрнберґ врятував німецький народ, очистив його, витрусив з нацизму, допоміг відродитися. Як живуть без Нюрнберґа–це ми бачили на власному прикладі, у власній країні. На початку 90-х Жириновський подав до суду на журнал „Столица" за колаж його профілю з гітлерівським–і виграв справу. Суд визначив, що Либерально-демократическая партия России (ЛДПР) і Жириновський не засуджені в Нюрнберзі й, отже, вони не фашисти. Без довідки в очах обивателя немає й злочину.

Нам могло б вистачити „Архіпелагу ГУЛАГ", творів Василя Ґроссмана, Варлама Шаламова та „Чорної книги комунізму". Не вистачило. Тому рано чи пізно нам доведеться провести заочний і посмертний Нюрнберґ і заборонити ще одну нелюдську практику й ще одну утопічну ідеологію. Вибір невеликий, і не лише у нас: бо кожна країна мусить організовувати собі Гаазький трибунал (його теж не було б без Нюрнберґа) в порядку самообслуговування, або доведеться вічно обніматися з усміхненими скелетами зі своїх потайних шаф.

*Блок сьогоднішних німецьких партій: Християнсько-демократичний союз і Християнсько-соціяльний союз.

Сергій БУНТМАН
(„Эхо Москвы")

КОРОТКИЙ КУРС НЮРНБЕРЗЬКОГО ПРОЦЕСУ

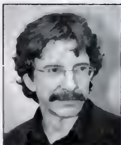

У Держдумі ухвалили заяву у зв'язку з річницею початку Нюрнберзького процесу над нацистськими злочинцями.

В документі, зокрема, підкреслюється: блюзнірством було б зрівнювати нацистський режим з режимом у Радянському Союзі. Поки Росія не перестане маятися радянською історичною дурницею, ми й на міліметр не зрушимо з місця.

Це місце багатьом подобається, а тому його оберігають ровами і надовбнями „своєрідности". Особлива „ментальність", особлива віра, особлива історія.

Депутати Держдуми вибухнули закликом до народів з приводу чергової напівкруглої дати Нюрнберзького процесу.

Благородна справа. Пам'ятати треба. Але патосні депутати звер-

нулися до „міста і світу" виключно для того, щоб штовхнути сусідів, які болісно намагаються розібратися в своєму минулому. Ну і для того, щоб у черговий раз виключити ганебні, „аморальні"–цитую Путіна–секретні протоколи з числа чинників, що дозволили Гітлеру провести переможну частину світової війни.

Сталін нашою кров'ю спокутував свій корисливий флірт з нацизмом.

Союзники перед Нюрнберґом домовилися не чіпати один одного. На процесі Радянський Союз ледве не попався з катинською справою. І ті ж союзники, відчувши недобре, замотали питання. Більш того, на знак вдячности вони дозволили СРСР стати єдиною країною, що зберегла всі свої завоювання часів сталінсько-гітлерівських „Пакту про ненапад" і „Договору про дружбу і кордони". Плюс половина Европи попала під її контроль.

Знову відокремившись від усіх, чинячи звірства на більшій частині території, сталінізм показав себе гідним продовжувачем світової репресивної, держтерористичної справи, на якій погорів нацизм.

На довершення своєї диктаторської кар'єри Сталін дав світові, який усвідомлював масштаби Голокосту, виразний сиґнал своєї споріднености з довоєнним партнером–антисемітську кампанію і „справу лікарів".

Нюрнберґ тоді вже закінчився і виніс непохитні рішення.

Та знайшлися секретні протоколи, розкрилися, хоч і не повною мірою, масштаби терору, а минуло ще декілька десятків років, і сам СРСР розвалився. Оголились архіви, історія XX століття виявилася набагато складнішою і набагато кривавішою.

Так що ж тепер, тікати від відповідальности, прикриваючи соромливе місце стислим курсом Нюрнберзького процесу?

Мирон КУРОПАСЬ

СТОВПИ ІМПЕРІЯЛІЗМУ РОСІЇ НА СВОЄМУ МІСЦІ!

Три стовпи російського імперіялізму–самодержавство, народництво, православ'я–повернулися на своє старе місце.

Самодержавство повернув Владімір Путін, колишній аґент КДБ, який у 2005 році висловив думку, що розпад Радянського Союзу „був найбільшою геополітичною катастрофою століття... Десятки мільйонів наших співгромадян і співвітчизників,–скаржився він,–опинилися за межами нашої території Росії".

Народництво, своєрідний бренд російського націоналізму, був відроджений також. Відповідаючи Президентові США Бушові в 2008 році на його підтримку України щодо вступу до Европейського Союзу, Путін сказав: „Ти не розумієш, Джордже, Україна навіть не держава. Що таке Україна? Частина її територій є у Східній Европі, але велика частина це подарунок від нас."

У 2009 році пан Путін назвав Україну „Малоросією", стверджуючи, що „Україна належить до Росії... нікому не дозволено втручатися у відносини між нами". У тому ж році Москва випустила ревізіоністську версію фільму „Тарас Бульба". Виробник заявив, що метою фільму є показати, що „не існує окремої України". Москва була роздратована українськістю Віктора Ющенка й була причетна до намагань крадіжки у виборах 2005 року на користь Віктора Януковича. Це був незграбний провал. Набагато краще була проведена кампанія п'ять років пізніше, і на цей раз Москва мала успіх. Сьогодні президент Янукович на свою радість деукраїнізує свою батьківщину.

Третім ключовим елементом московського імперіялізму є російське православ'я. Вдаючи пастора, який піклується духовністю своєї пастви, російський православний Патріярх Кірілл відвідав Україну. У ході своєї візити, Патріярх заявив, що Київ є „матір'ю міст руських", і що „українці і росіяни дійсно один і той самий народ".

Я знаю, що багато патріотичних українців є членами Російської Православної Церкви. Для мене, однак, Російська Православна Церква є троянським конем в Україні. Президент Янукович є членом цієї церкви, що, ймовірно, пояснює, чому він послідовно іґнорує глави інших віровизнань в Україні.

Українська православна церква Київського Патріярхату Філарета розуміє, що відбувається. Філарет засудив кричущі зусилля Московської церкви підірвати українське православ'я. „Вони хочуть ліквідувати Київський Патріярхат до літа",–сказав він.–„У реґіонах України представники уряду чи священики Московського Патріярхату ведуть

переговори з нашими священиками", пропонуючи „підтримку і допомогу." Близький соратник Кірілла, який закінчив студії в Оксфорді і знає багато мов, молодий митрополит Іларіон, їздив по Східній Україні й закликав українське православне духовенство повернутися до „канонічної церкви Москви".

Інша проблема для Москви–це Українська Греко-католицька Церква, встановлена групою українських православних єпископів в 1595 р. Визнана Ватиканом як Православна Церква в „духовному з'єднанні" (communion), Українська Греко-католицька Церква пережила століття переслідувань польськими католицькими та російськими православнми прелатами і священиками. Навіть СРСР побоявся її існування. Знищивши відроджену Українську Автокефальну Православну Церкву на чолі з митрополитом Василем Липківським в 1930-х роках, на чергу прийшла Українська Греко-католицька Церква в 1946 році у Львові, після другої окупації Західної України в 1944 році. Українські єпископи були арештовані і псевдо-собор українських католицьких священиків [при участі 214 священиків та кількох мирян, під наглядом органів НКВС] „проголосував" в 1946 році відмовитися від своєї віри і перейти на православ'я. В аванґарді цих зусиль був російський патріярх Алексій I, глава Ради у справах релігійних культів при Раді міністрів СРСР.

Українські священики, які не прийняли це рішення, були відправлені до ГУЛАҐу, і Українська Греко-католицька Церква стала підпільною, незаконною церквою, із безліччю мучеників, готових вмерти за свою віру. Тридцять з них були зараховані до лику блаженних Папою Іоанном Павлом II під час його візити в Україну в 2001 році. Патріярх Московський Алексій II, звичайно, категорично був проти візити Папи. Сьогодні, Українська Греко-католицька Церква, справжня етно-національна установа, процвітає в Україні.

То яку підтримку українські католики можуть очікувати від Папи Бенедикта XVI? Важко сказати. У 2006 році, в річницю сумнозвісного 1946 інспірованого радянським режимом католицького „возз'єднання" з Москвою, Папа надіслав листа кардиналові Ґузареві, засуджуючи „псевдо-синод" і даючи признання Українській Греко-католицькій Церкві за її „власне свідчення єдности, святости, соборности і апостольства Церкви Христової".

Зовсім недавно, однак, появилися чутки, що в Римській курії воскресла дискредитована „Ost-Politik" („східна політика"), яка бажає бути „приємно-чемною" з Російською Православною Церквою–це частина того, що зараз називають „новою євангелізацією". Всюдисущий митрополит Іларіон побував часто в Римі, й останнім часом деякі європейські провідні католицькі коментатори захоплено називають ці події, як народження „священного союзу" між Римом і Москвою.

(„Новий шлях", переклад з англійської)

ЗАСІКИ ПУТІНА

Владімір Путін зі своїми донецькими улюбленцями створив аналог РосУкрЕнерго на ринку зернових. Таким чином Росія отримала доступ до ринку зерна України, що належить до п'ятірки найбільших експортерів зерна у світі.

Росукрзерно

Минулого літа було багато розмов про такий собі союз України та Росії на зерновому ринку. Мовляв, у світі продовольча криза, тож великі гравці з такого об'єднання можуть мати чималий зиск–йшлося про диктат цін на зернові у світі. Але розмови тоді завершилися нічим. Принаймні офіційних повідомлень про російсько-український зерновий конґломерат не було.

Натомість сталось інше. Нещодавно часопис *Тиждень* дослідив процес монополізації українського ринку псевдодержавною фірмою „Хліб Інвестбуд" (ХІБ). Хоча міністер аґрарної політики та продовольства України Микола Присяжнюк і вдавав, ніби державна компанія „Хліб України" має 61-відсоткову частку в статутному капіталі ХІБу, проте офіційні документи, які отримав *Тиждень*, наочно засвідчили: з серпня 2010 року держава не контролює головного зернотрейдера. Де-юре ним керує товариство з обмеженою відповідальністю „Каласар", коріння якої пов'язане з бізнес-середовищем Миколи Присяжнюка. *Тиждень* продовжив дослідження в цьому напрямі й з'ясував, що ниточки ведуть ще далі–у Росію.

Отже, власниками ТОВ „Каласар" є Олександр Козирєв (через якого простежується зв'язок із єнакіївською* бізнес-групою) та кіпрський офшор Genetechma Finance Limited. Вони мають по 50% у статутному капіталі. Зазвичай досліджувати власників кіпрських фірм дуже важко. Але виявилося, що в цьому випадку хазяї не дуже й переховувалися. Кіпрська Genetechma є дочірньою компанією люксембурзької Bellevue Industries Sarl. Остання, своєю чергою, є „донькою" ВАТ „ВЭБ-Лизинг", що є безпосередньо дочірньою фірмою російського „Внешэкономбанка". А головою спостережної ради фінустанови є російський прем'єр-міністер Владімір Путін.

Ситуація така. ХІБ, що його міністер із Єнакієвого Присяжнюк вважає державним, насправді контролює приватна компанія, в якій єнакіївці та банк Путіна мають рівні частки. Але в РосУкрЕнерго українські олігархи Дмитро Фірташ і його партнер Іван Фурсін теж володіли 50%, решту контролював Газпром. Мабуть, усі пам'ятають, до чого призвело це породження Леоніда Кучми та Владіміра Путіна, яке творчо розвинулося за часів Віктора Ющенка: контроль над газовим балансом України опинився в руках російського Газпрому на

* В Єнакієві, Донецької області, де народився Віктор Янукович.

всі 100%. Саме з Білокам'яної (Москва) Києву диктують ціну і кількість газу, яку Україна має придбати.

Експансія

Для кращого розуміння ситуації незайвим буде нагадати, що являє собою „Внешэкономбанк" Путіна. Саме на нього Росія поклала місію обслуговування зовнішніх боргів, які лишилися Кремлю в спадок від Радянського Союзу. Саме цей банк президент Путін десять років тому обрав як фінустанову, що мала супроводжувати здійснення структурних реформ у країні. Саме він нині розпоряджається пенсійними накопиченнями всіх росіян. Тобто має найпотужнішу ресурсну базу на всьому пострадянському просторі. Чотири роки тому Владімір Путін створив на базі „Внешэкономбанка" державну корпорацію „Банк развития и внешнеэкономической деятельности" („Банк розвитку і зовнішньоекономічної діяльности"). Відтоді ВЭБ став головним аґентом Кремля на зовнішніх ринках.

„Внешэкономбанк" уже встиг виявити свою експансіоністську політику і в Україні. Остання фінансова криза почалася з падіння однієї з найбільших українських фінустанов–Промінвестбанку, який технічно „поклали" рейдерською атакою, нагнітаючи паніку поміж вкладників. Банк „урятував" ВЭБ, який за невеликі гроші заволодів 99% акцій Промінвесту.

Торік „Внешэкономбанк" обслуговував оборудку з купівлі-продажу одного з найбільших металургійних підприємств в Україні–Запоріжсталі. Засвітився він і в зникненні з олігархічної мапи України Віталія Ґайдука та Сергія Тарути (бізнесмени, політичні діячі, мільярдери). Напередодні зміни влади–з помаранчевої на біло-блакитну–противмошенківські бізнесмени були змушені передати контроль над своїм „Індустріяльним союзом Донбасу" групі російських інвесторів. Фінансування цієї оборудки також здійснювалося через ВЭБ.

Шалені гроші

Тепер легкі гроші банк Путіна знайшов на зерновому ринку України. Минулого літа держава втратила контроль над „Хліб Інвестбудом", але водночас обрала саме цю компанію державним зернотрейдером. ХІБ отримав контракт на закупівлю в Україні 5 млн т зернових на 7 млрд грн (у середньому 1,4 тис. грн за тонну). Згодом ця сама фірма отримала левову частку квот на експорт зернових. Унаслідок цього потужні транснаціональні корпорації, які роками працювали в нашій державі, були посунуті, а то й зовсім відсторонені від зернового бізнесу. З огляду на таку монополізацію ринку українські аґрарії були змушені продавати зерно „Хліб Інвестбуду" за вказаною ним ціною. Тобто дешево. Тепер державний експортер перепродує всередині України те саме зерно дорожче. Тож діяльність „Хліб

Інвестбуду" на вітчизняному зерновому ринку також можна вважати однією з причин зникнення з полиць крамниць дешевого борошна і можливого підвищення цін на хліб.

При цьому бізнесмени так добре відчули смак перемоги, що воліють ще більше заглибитися в комори аґраріїв. У лютому Аґрарний фонд вирішив закупити в ХІБу три партії зерна: 769,639 тис. т, 895,214 тис. т і 1030,28 тис. т. Загалом для своєчасного формування державного інтервенційного фонду купується щонайменше 2,7 млн т. Тільки за одним із цих контрактів Аґрарний фонд отримав дозвіл Мінекономіки заплатити ХІБу 1,55 млрд грн. Тож незалежно від того, про яку з трьох партій зерна йдеться, ціна буде вищою від закупівельної–1,4 тис. грн за тонну.

Вочевидь, саме від власника кишені, в яку надходитимуть прибутки від цієї оборудки, куратори українського зернового ринку отримуватимуть вказівки, коли, кому і по скільки продавати зерно. Сама Росія під приводом засушливого літа-2010 закрила свій експорт до середини 2011-го. Україна наслідувала приклад „старшого брата" й теж фактично заблокувала вивезення зерна за кордон, хоча наш торішній врожай на рівні 40 млн т зернових цілком дає змогу їсти самим і годувати решту світу. Закриття експорту України та Росії–а це одні з найбільших світових виробників зерна–провокує подорожчання пшениці в усьому світі. Вихід на світовий ринок із зерном на піку його ціни (тим більше отримавши його на внутрішньому ринку задешево) обіцяє надприбутки. Можна навіть здобути контроль над якоюсь країною, яка заради хліба в контексті світової продовольчої кризи буде „змушена до миру", як полюбляє висловлюватися Владімір Владіміровіч.

Валентин МОРОЗ

ПАЦИФІКАЦІЯ В ГАЛИЧИНІ

Як уже наголошувалося в одному з попередніх розділів, 20-і роки 20-го століття були в Західній Україні своєрідним відступом. Було це десятиріччя виживання українських структур, які сформувалися і зміцніли у попередню, „австрійську" епоху.

Але, починаючи з 1929 року, все уже мало іншу „тональність"–і це відчувалося на кожному кроці. Навіть в епізодах, які формально вважалися польським наступом, фактично був український виграш. Мається перш за все на увазі польську „пацифікацію" 1930 року і голосну судову справу Біласа-Данилишина в 1932 році.

Без сумнів, видимим імпульсом для зміни ситуації було створення у 1929 році Організації Українських Націоналістів. Але цим фактом справа не вичерпувалась–взагалі, так би мовити, „змінювалась епоха".

Почнемо з пацифікації. Офіційно це була реакція польської влади на „саботажну акцію" ОУН.

Що таке саботажна акція?

Була це відповідь українського організму на колонізацію поляками галицьких і волинських земель, яка почалася практично уже з 1919 року–з часу окупації польськими військами західньо-української території. Сюди ринула з Польщі хвиля поселенців двох типів. Поперше, були це „осадники", тобто польські військові ветерани. І були також цивільні колоністи. Досить назвати цифри: з 1920 до 1923 року на західньо-українські землі „вкліщилося" 20 тисяч родин осадників, а до того ще й 60 тисяч цивільних поселенців.[1] Причина „фокусу" була дуже ясною: випхати українське населення кудись в Канаду чи Арґентину і заселити західньо-українську територію поляками.

Фактично акція проти нахабного грабунку була першою „пробою сили" новоствореної ОУН. Влітку й восени 1930 року почались масові пожежі: то горіли збіжжя, сіно й будівлі польських колоністів. Заграва від цих пожеж стала видною в усьому світі. Реакція світової громадськости була на диво жвавою й на диво позитивною. Майже всі газети світу писали про українську акцію як про самозрозумілу оборону поневоленого народу проти гніту окупантів.

Приклади: нью-йоркський журнал *The National* писав 5 листопада 1930 року:

Довго тліючий спротив українців проти крадежі їхньої незалежности

[1] Зубик Роман: „Польська колонізація і парцеляція на українських землях". *Кооперативна Республіка*, Львів, березень 1931 р.

вибухає у формі теперішнього бунту проти польського панування [...]. Українці із Східньої Галичини не мають нікого, хто заступив би їх у Лізі Націй. Американські кореспонденти подають, що українські петиції і скарги просто викидалося завжди до коша, бо в Секретаріяті Ліги Націй немає нікого, хто цікавився б тими людьми. А тому не можна дивуватися, що українці в Галичині вибрали інші, безпосередніші засоби, щоб заговорити про свої права. [2]

Газета *New York Herald Tribune* від 16 жовтня 1930 року:

Акцією керує терористична військова організація, яка змагає до визволення Східньої Галичини з-під польської окупації та до створення, разом із теперішньою УРСР, незалежної української держави. Ці підпали нагадують методи ірляндських терористів 80-их років минулого сторіччя. [3]

Порівняння українського підпілля з ірляндським–і дуже цікаве, і дуже символічне. Справа в тому, що Америка як спільнота була складена на добру половину з імігрантів ірляндського походження. Тому ірляндський визвольний рух оцінювався у цій країні як цілком позитивне явище; американське суспільство ставилось до нього з великими симпатіями. Тому й порівняння українського підпілля з ірляндським означало схвалення української акції американською громадською думкою.

І так писали не лише американські газети; практично так писала і вся світова преса. Статті такого спрямування з'явилися і в французьких, чеських, німецьких, англійських газетах. Тому „пацифікація", розпочата польською владою у вересні 1930 року, була з самого початку приречена на провал.

„Пацифікація"... Латинською мовою це означає „умиротворення". Але польське „умиротворення" було якимсь дуже специфічним... Згідно з нормальною логікою польська поліція мала б шукати терористів, які підпалювали маєтки польських колоністів.

Але...

Поліція навіть не була (як не дивно?!!) в центрі уваги. „Пацифікацію" проводила... польська армія! Західньо-українську територію заповнили польські військові підрозділи. Вони оточували (як правило, вночі) село і за вказівкою поліції хапали найсвідоміших українців. Потім їх нещадно били (деяких до смерти). Але в центрі уваги карателів були навіть не так українські люди, як українські установи. Польське військо (знову-ж-таки за вказівками поліції) вривалося до „Просвіти", кооперативи–і взагалі до будь-якої української установи–і нищило як майно цих установ, так і саме приміщення. Скажімо, в кооперативах змішували в одну купу цукор, сіль, борошно, збіжжя і поливали їх нафтою.

---

[2] Цит. за Петро Мірчук. Нарис історії ОУН, т. І, Мюнхен-Лондон-Нью-Йорк, 1968, стор. 234.

[3] Там же.

У той же час були заарештовані українські посли до польського парляменту. Деякі з них просиділи в тюрмі у Берестi-Литовському кільканадцять місяців.[4] Отут вже були поставлені усі „крапки над „і". Ці посли не мали аніякого відношення до саботажної акції–і це всі добре знали. ОУН не мала послів у польському парляменті. Всі ці посли належали до леґалістичних українських партій, які офіційно відмежували себе від ОУН, і навіть офіційно критикували націоналістичну діяльність. Отже: „пацифікація" була спрямована не проти якихось там „терористів", а проти українства як структури! Мета була все та ж сама, проголошена польськими шовіністами ще в попередні віки: „на знищене Русі".

(До речі: „У цій погромницькій варварській акції брали участь не лише польська поліція і військо, а й польські „стшельци", тобто молодь місцевих польських колоністів, члени спортового товариства „Стшелєц" і місцеві польські інтеліґенти, зокрема ж польські студенти"[5].

Так що була це, як бачимо, справа, що вийшла далеко за межі звичайної поліційної акції. Була це акція збірного польського організму проти збірного українського організму.

У містах українські установи нищило „спонтанно" польське вуличне шумовиння–але ж, звичайно, під охороною поліції...

Але... Що ж далі? А далі виявилося: сподівання на те, що шило вдасться сховати у „польському домашньому мішку", виявились здитинілими галюцинаціями (як це часто бувало у польській політиці). Шило вилізло з мішка–і то в дуже широкий світ.

Світова громадськість зреаґувала на „пацифікацію" і на диво швидко, і з на диво добрим розумінням справи. Досить навести текст одного документу. „Жіноча Міжнародна Ліґа Миру і Свободи" вислала до Галичини одного із своїх секретарів–пані Шіпкінс– для дослідження справи „пацифікації". Ось–висновки пані Шіпкінс:

> Головно мусимо підкреслити таке: по-перше, що так звану „пацифікацію" проводили з жорстокістю, яку можна порівняти хіба з вчинками башибудзуків на початку 19-го сторіччя на тодішній турецькій території; по-друге, ці насильства не були карою за певні провини, їх роблено без суду, масово, на всьому населенні; по-третє, ці насильства роблено з наказу за певним пляном і їх не можна вважати вибриками нижчих установ; по-четверте, жертвам не дано жодної медичної допомоги; по-п'яте, влада зробила все, щоб унеможливити зіставлення докладних звідомлень чи статистичних даних щодо карних експедицій.[6]

Цей документ, написаний рукою пані Шіпкінс, коментарів не

[4] Там же, стор. 253.

[5] Там же.

[6] Там же, стор. 255.

потребує...

У такому ж стилі писала практично вся світова преса. Найбільший інтерес до теми „пацифікації" виявили німецькі газети й журнали. Тут було надруковано 312 статтей. В англомовній пресі було надруковано 165 матеріялів, у Чехословаччині–40, у Франції й Італії–по 20. Характерно, що тема „пацифікації" вийшла нарешті за межі Заходу (чи не уперше в українській практиці). Про „пацифікацію" широко повідомляли японські часописи. [7]

Але справа не обмежилась пресою. Тема „пацифікації" широко вихлюпнулась і в парляментські зали. Досить сказати, що шістдесят три (?!) члени англійського парляменту подали петицію до Ліґи Націй (тодішньої ООН) з вимогою створити Комітет Трьох для розгляду справи „пацифікації". Такий комітет було створено в січні 1931 року у складі делеґатів Англії, Норвеґії й Італії, під головуванням представника Англії Ґендерсона. У зв'язку з тим, що українці не мали власного представництва в Лізі Націй, референтом справи було призначено японського делеґата Сато. (Це японське „заступництво" українських інтересів було дуже символічним. Тоді японець боронив наші інтереси у нашому конфлікті з західнім „слов'янським братом". Здається, що ця тема прозвучить і в майбутньому. Вона, ця тема, ще не „вилізла" на політичну поверхню. Але, враховуючи стан японсько-московських стосунків і гостроту питання Курільських островів й Південного Сахаліну (та й сибірської проблеми взагалі)–неважко прийти до висновку, що японці ще зіграють свою роль у наших стосунках з „путінсько-распутінським" „східньо-слов'янським братом". Уже бодай з тої простої причини, що японці „скубають"цього „брата" з протилежного боку, а отже–є нашим природним союзником).

Побачивши своє повне фіяско на форумі Ліґи Націй, польський уряд почав заґравати з Українською Парляментською Репрезентацією, тобто з угодівськими партіями. Але це було вже з тієї сфери гумору, яка називається в українців просто і ясно: „зоглядівся куций, як хвоста не стало". Українські угодівські партії (УНДО в першу чергу) дійсно „клюнули на польську наживку" й пішли на переговори. Як результат–осудження польської політики на форумі Ліґи Націй прозвучало не так різко, як це плянувалося з самого початку. Польський уряд пропонував Комітетові Трьох відкласти справу „пацифікації", щоб „не шкодити існуючим переговорам українців з польським урядом". [8]

Але загальної картини ці польські „викрутаси" уже змінити не могли. По-перше: „пацифікація" все-таки була засуджена на форумі

[7] Там же, стор. 257.

[8] Там же, стор. 263.

Ліги Націй–хоч і в делікатнішій формі, ніж це передбачалося спочатку. А по-друге: центр ваги моменту лежав уже навіть не тут. Як одностайна позиція світової преси й парляментів, так і акція Ліги Націй на цю тему створили широчезний резонанс для української справи і для української визвольної боротьби особливо.

Висновок: справа „пацифікації" обернулася бумеранґом як проти польських політичних, так і проти національних інтересів.

Коли ж подивитися у сферу чисто практичної політики, то однією з жертв „пацифікації" мав бути провал українців на наступних парляментських виборах. Але з цього нічого не вийшло. На виборах, що відбулися вже після „пацифікації", до парляменту було обрано двадцять одного українського посла (блок „УНДО-радикали" і на цей раз дав чудові статистичні результати).

Та й навіть саму „основу основ"–терористичну діяльність ОУН– „пацифікація" спинити не могла. Бо відразу ж після хвилі польського терору ОУН почала відплатну акцію. Уже в листопаді 1930 року два бойовики ОУН „шмальнули" польського землевласника-„латифундиста" з села Богатківці на Тернопільщині Юзефа Войцеховського. Він два місяці перед тим особисто керував діями польської „солдатески" в Богатківцях і сусідніх селах. 29 січня 1931 року був застрілений у лісі біля міста Копичинці (Тернопільщина) граф Баворовський. Він був ще студентом і брав участь (разом з іншими польськими студентами) в погромницьких акціях проти українців. Ще вбили на Тернопільщині двох членів товариства „Стшелєц", яке було в час „пацифікації" особливо жорстоким проти українців–Брилька і Кузьмінського. [9]

„Добрались" і до поліції. 12 лютого 1931 року п'ять бойовиків ОУН вбили коменданта польської поліції в с. Ґаї (на схід від Львова) Владислава Довчика. Ця поліційна станиця особливо „прославилась" своєю жорстокістю проти українського населення. В час „пацифікації" поліціянти з Ґаїв закатували до смерті 18-річного Михайла Тютька з Ґаїв і 17-річного Матвія Паранька з Чижикова. Ці „подвиги" стали відомими в усьому світі, бо журналіст з американської газети *Чікаґо Дейлі Ньюз* Неґлі Барсон відвідав село Ґаї й описав усе в своєму репортажі.

Дуже цікаво, і дуже важливо відмітити: виконавців усіх цих відплатних акцій ніколи не було знайдено! У безсилій люті польська поліція заарештувала сотні осіб, але то все була „дурного праця".

Помимо чисто політичного скандалу, відплатні акції дали ще й негайний практичний виграш. Переконавшись, чим „пахне" жорстокість проти українського населення, ще не „шмальнуті" поляки вже обережніше ставились до різних „пацифікацій"–і то з дуже простої причини: хотіли ще трохи пожити на світі...

[9] Там же.

Петро ГРИЦАК

ДО 70-ліття „ПОХОДУ НА СХІД” НІМЕЧЧИНИ НА СРСР

Після досить довгих переговорів (ще від травня), 23 серпня 1939 року підписано т. зв. „Молотов-Ріббентроп” договір про ненапад і дружню співпрацю між СРСР та Німеччиною. Це зараз довело до війни з Польщею 1-го вересня, та вже 17-го вересня СРСР напав на Польщу, тільки 2 дні після підписання перемир'я з Японією, де вже більше як рік були поважні збройні сутички в Манджурії (Хасан і Халхін Гол). Але Гітлер є дальше сильно активний у мілітарних справах і сильно занепокоєний агресивними потягненнями СРСР на Балканах і Східній Европі.

Тому вже від серпня 1940 р. приготовлюється до можливої війни з СРСР, та 3 лютого 1941 р. робить ту децизію. Але через нефортунні для німців виступи Мусоліні доходить до війни на Балканах–з Грецією та Югославією, так що початок війни з СРСР спізнюється на 2 місяці, до 22 червня. Це точно 129 літ після невдалого походу Наполеона на Москву, який був докладно простудійований німецьким генеральним штабом!

Тим разом, Німеччина, як думав Гітлер, була добре приготована, але до короткої, успішної війни (Blitz Krieg), як недавно у Франції. Хоч бракувало доброї інформації про мілітарну силу СРСР, Гітлер, на підставі дотеперішніх своїх успіхів, думав закінчити кампанію в Росії ще перед зимою. Тому німецька армія не була наділена відповідним зимовим умундированням. Також не подумано, що зробити, щоб мотори військових авт могли добре працювати при сподіваних морозах вийнятково гострої зими 1941-1942 років. Зрештою, недавна війна з Фінляндією, здавалося, показала, що ЧА до війни не була добре приготована і вишколена. Тому пляновано, щоб через „клинування”, стратегічне проломлювання ударами пікуючих літаків ворожого фронту, та енерґічне оточування ворожих формацій у „кітлах”, скоро здобути Леніград, Москву та Київ. Фронт мав зупинитися на лінії від Мурманська до Астрахані. ЧА напевне вже була би знищена!

Оточувальні битви показалися успішними–скоро взято 3,5 мільйонів полонених, бо великі формації ЧА часто масово піддавалися. Вже у липні Черчіль та американські військові фахівці вважали, що СРСР неминуче війну програє. Німецький шеф генерального штабу, Гальдер, також думав, що війна вже майже виграна. Але при кінці літа прийшли часи відносної стабілізації фронту, головно через недомагання здоров'я Гітлера, так що на 6 тижнів активність німецького війська сильно зменшилася. Ленінград таки не був здобутий, тільки обложений. Після побідних окружень Вязьма-Брянськ та коло Києва, Київ

був здобутий, а фронт проти Москви тільки устабілізувався, хоч на початку листопада Москва була дальше загрожена і частинно окружена. Німецька армія почала наступ і на початку грудня дійшла до передмість Москви. Тут, одначе, ситуація радикально змінилася.

В далекій Японії, Ріхард Зорґе, совєтський шпигун, який працював пресаташе в німецькому посольстві в Токіо, зумів дістати від японських штабових офіцерів строго довірчу вістку, що Японія не збирається вдарити на СРСР, з яким підписала договір про ненапад минулого квітня. Зорґе повідомив Сталіна, який йому повірив, та дислокував на загрожений фронт зі сходу більш як 720 000 війська, 8000 гармат, 720 танків. Офензива почалася вже 6 грудня, німецький відступ почався 2 дні пізніше. Всі признають, що цей відступ відбувся малими втратами, але для німецької армії–це була перша велика програна битва! Кінець війни був далекий, перемога непевна. Дехто твердить, що інформація Р. Зорґе була головною причиною програної Німеччини. Німецькі воєнні пляни були цілком перекреслені, скора перемога стала неможливою– Гітлер звільнив головнокомандувача Вальтера Брафхіча, фон Рундштедта та 50 інших генералів „за непослух" чи як підозрював „за зраду", а сам перебрав командування німецькими збройними силами. Почав також висувати на провідні пости нових людей з національ-соціялістичного середовища чи з поліційних кіл, які не мали ані потрібного досвіду чи вишколу їхніх попередників. Це, як і дальші воєнні втрати, підслухування німецьких воєнних комунікацій „еніґми", недовір'я деяких генералів, помилки Гітлера, зробили нові офензиви неможливими.

Це показала офензива у південно-східному напрямі, яка довела до поразки під Сталінградом, втрати 6-ої армії виносили більше, як 300 000 вояків у 1942 р., та рік пізніше під Курськом, де німці покладали великі надії на свої нові танки „Тигр" і „Пантера".

Автор тоді перебував у Відні як студент, і мав нагоду зараз опісля, як це сталося, говорити з очевидцями, які самі „бачили зірки на вежах Кремля". Всі були дуже занепокоєні. Бо віденці почали думати, що може німці війну програють. Багато перестало уживати поздоровлення „Ґайль Гітлер" та стали казати старе „Ґріс Ґот" чи „Ґутен Таґ". Це можна було завважити навіть в урядах. Ґазети, які ще в жовтні писали гордо: „Війна на сході виграна", показували німецьких вояків, які голі до пояса, надворі натиралися снігом з заввагою: „Німецький вояк не боїться холоду", змінили тон. Почали писати „про непереможну нову зброю", та що „Німеччина перемагає на всіх фронтах".

Використана література:

1. Charman Pincher. *Traitors*, St. Martins Press, New York, 1987.
2. "Little known but pivoting moments in history. Unsuspected turning points of the II World War", By Marc Roland, in *Barnes Review*, Nov-Dec. 2010, pp. 50-56.

До історії 1-ої УД УНА

Чота 7-ої сотні, 29-го полку на Словаччині, 1944 рік.
(Прислав С. Кобасовський)

Дивізійники в УПА
Верхній ряд, 2-й ліворуч: Михайло Матейко; середній ряд, 1-й праворуч: Віктор Федак; нижній ряд, 1-й праворуч: Володимир Волинський.
(Михайло Андрусяк: *Брати вогню*, ст. 489, „Вік", Коломия, 2005.)

Спомини

Роман ГЕРАСИМОВИЧ

1-ша СОТНЯ 30-го ПОЛКУ

До боїв під Бродами 1-ша сотня 30-го полку була під командою сотника Петра Рожанця. Підчас боїв і оточення під Бродами майже всі члени цієї сотні пропали. При новій організації чи радше переорганізації Дивізії восени 1944 р. створено з 8-ої сотні II-го куреня запасного полка 1-шу сотню I-го куреня 30-го полку піхоти. Сотенним був поручник Чернявський, колишній старшина царської армії. Внедовзі Дивізія виїхала на Словаччину. 30-ий полк дислокувався у районі містечка Поважської Бистриці над Вагом, 1-ша сотня примістилася у селі Пограціє, на північ від Бистриці. В половині жовтня команду сотні перебрав хорунжий Герасимович Роман, і сотня перейшла до села Пречин, на південь від Бистриці, (2 чоти, команда сотні та табори) і Доманіжа (1 чота).

Околиця була досить просякнута партизанами. Чисельний стан сотні був не повний, вояки–переважно невишколені рекрути, з якими важко було проводити навчання, часте переношення вояків з сотні до іншої сотні, наглі вимарші до дій проти партизанів, стала поготівля та стійки не давали можливостей проводити систематичного вишколу.

В половині жовтня на сотню припадала одна третя зброї, тобто три кулемети, три машинові пістолі, дві пістолі та 80 крісів. До цього був брак відповідної кількости амуніції та брак обладнання.Одежа і взуття були у фатальному стані. На 120 вояків тільки 20 мали шоломи та 60 пояси. Про інші персональні речі не варто навіть згадувати.

Рівно ж більшого побажання вимагав вишкільний і адміністративний персонал. Крім сотенного, був ще один старшина–чотовий хор. Гумінілович Степан, та бунчужний–німець–Майстер. Підстаршин не було. На вишкільний персонал треба було брати здібніших та інтеліґентніших старших стрільців, які мали за собою найменше один рік військової служби. Квартирувалися сотні у двох селах, це утруднювало вишкіл та виконання бойових завдань.

Зчасом відносини наладналися. З підстаршинських вишколів приходили нові підстаршини. Теж спорядження і зброя. До кінця листо-

пада 1944 року сотня була, як на тодішні відносини, зорганізована. Кожний вояк мав кріса, кожна група кулемет, була повністю споряджена група тяжких кулеметів, кожний підстаршина мав пістолю і машинову пістолю. Велику частину зброї здобуто в частих діях проти партизанів. Вишкіл ішов повною ходою. Сотня зживалася. Витворилося повне співжиття та довір'я між сотенним, підстаршинами та стрільцями. Відношення до словацького населення було згармонізоване. Населення католицьке, переважно наставлене антикомуністично, розуміло ідеали і стремління українського вояка та помагало йому на кожному кроці. За це ми їм влегшували життя.

В околиці партизани не проявляли жодної діяльности, хіба що проходили більші чи менші групи, та часом сходили з гір, щоб грабувати харчі. Нічні розвідки в їх висліді, акції, забирали досить часу. Успіхи були досить значні: багато полонених і здобутої зброї. Сотня мала одного раненого за весь час побуту у Словаччині.

Такий стан тривав аж до січня 1945 року. В кінці січня на Східному фронті бої переносяться на терен Словаччини. Дивізія дістає наказ перемарширувати у Словенію, в район міста Марбурґ над Дравою. Вимарш 1-ої сотні наступає 25 січня 1945 року. Від цього дня починається місяць кочового життя трасою Поважська-Бистриця, Тренчин, Нове-Місто над Вагом, Міява, словацько-австрійська границя, Відень, Тульн, Семерінґ, Ґрац, Марбурґ, Віндіш-Файстріц, Віндіш-Ґрац. Марш тривав до 1 березня 1945 р., був досить утяжливий, дошкуляв холод та дощі, денні, пізніше нічні марші, 30 до 60 км денно. Підчас маршу щотретій день відпочинок, та в середині лютого–тиждень відпочинку (у Капфенберґу, біля Бруку над р. Муром).

1.III.1945 р. скінчився марш для І-го куреня, який прибув у місце свого призначення–місто Віндіш-Ґрац на Словенії. 1-ша сотня дістала на розташування замок у лісі, на північний захід від міста. Замок сотні треба було відразу розбудувати до оборонної фортеці, партизани Тіто бушували день і ніч на околиці. Треба було бути весь час на поготівлі. Вже в перших днях були жертви. Троє вояків, які відійшли 200 метрів від приміщення, пропали без сліду. Це повторювалося. Часом траплялося, що знаходили повбиваних і змасакрованих. Телефонні дроти щоденно переривались. Давалося взнаки вороже летунство, яке безкарно літало впродовж дня і обстрілювало поодиноких вояків.

Тиждень по прибуттю вирушила сотня в рамцях дивізії на акцію „Доннерветтер". По двох тижнях тяжких гірських маршів і сутичок з партизанами сотня вернулася без втрат.

Новим місцем призначення була охорона куреня в селі Сант Ільґен, 12 км на схід від Віндіш-Ґрацу. Завданням сотні було охороняти село, тримати стійки, а також акції на партизан. Жертви: двох убитих. В кінці березня фронт біля Плятензее заломався і Червона Армія

почала посуватися на захід у терен Австрії. 1.IV.1945 р., на латинський Великдень, 30-ий полк дістав наказ маширувати до міста Марбурґ. По безперервнім 24-годиннім марші І-ий курінь дійшов на місце призначення–щось кілька кілометрів на південь від Марбурґа. Наказ: негайно вкопатися вздовж шосе і бути приготованим на зустріч з ворогом. Вночі з 1-го на 2.IV наказ змінено і курінь помаширував до південно-східної частини міста, та зайняв квартири, ранком 2.IV прийшов новий наказ: негайно здати зброю (треба було здати тільки кріси–решту зброї затримувалося). Рівночасно проголошено місто Марбурґ замкненим містом-твердинею, яке буде боронитися до останнього вояка. Оборону мав прийняти 30-ий полк Дивізії. Курень дістав південно-східний відтинок міста з рікою Дравою. До кожної сотні мав бути приділений один курінь „Фольксштурму". Негайно почалася будова окопів і укріплень. Кріси мали бути повернені.

Такий стан тривав 2, 3 та 4-го квітня 1945 року.

Вночі з 4-го на 5-го квітня 1945 р. полк вимаширував о год. 4-ій вранці на фронт. День був дошкульно гарячий. Марш тривав до 11-ої вночі трасою на північ від Марбурґа аж до мадярсько-австрійської границі. Ще вночі подано до відома старшинам положення, і вранці 6 квітня о год. 5-ій І-ий курінь вирушив на становища–люка в німецькому фронті на відтинку на південь від Бад-Ґляйхенберґу до Штрадену. Терен гористий, покритий густим лісом. На сотню припадав відтинок біля 3 км, так що вояк від вояка знаходився що 50 метрів. Тяжко було втримувати зв'язок у сотні з куренем і з сусідніми сотнями. 1-ша сотня тримала ліве крило куреня, з горою Ґохштраднер-Коґель. Перший день і ніч перейшли без втрат. В дні 7 квітня жвавіше діяла більшовицька артилерія і піхота. Відбулося кілька наступів, які, одначе, вдалося відбити (сотня мала по двох ранених). Вночі з 7-го на 8-го квітня перший курінь 30-го полка був підкріплений 31-им полком. На відтинок кожної сотні прийшов один курінь. І-ий курінь 30-го полка відійшов, як дивізійна резерва, на відпочинок 4 км за фронт в село Штальгане. Ще того самого дня більшовики по кількох сильних наступах розбили ІІ-ий курінь 31-го полка, який стояв на колишньому відтинку 1-ої сотні 30-го полка і опанували гору Ґохштраднер-Коґель, яка була найважливішим пунктом того відтинку фронту. Того самого вечора І-ий курінь 30-го полка вирушив у вихідні становища до протинаступу на Ґохштраднер-Коґель.

9.IV.1945 р. о год. 7:30 вранці розпочався наступ І-го куреня 30-го полку і 3-ої сотні 31-го полка після артилерійської підготовки. Заскочені більшовики з великими втратами опустили становища та відступили. Однак після барабанного артилерійського бомбардування приступили до протинаступу і коло 4-ої години ми були змушені відступити. Втрати сотні: 20 вбитих і 45 ранених. Увечорі рештки І-го

куреня (4 старшини і 70 вояків) перейшли як підмога до II-го куреня.

10.IV вранці, по новім наступі більшовиків, вся лінія фронту відступила 2 км на захід. Після переформування 1-ша сотня дістала відтинок у селі Штальгане з горою такої ж назви, яке втримувала, під сильним артилерійським вогнем і багатьма наступами, до 12.IV.1945 р. до вечора. Чисельно знищений 30-ий полк перейшов на відпочинок для доповнення і переформування до села Оедт на захід від містечка Фельдбах. В днях 13 до 16-го відбулося доповненя полка людьми та спорядженням. В той час прибув генерал Павло Шандрук, щоб включити Дивізію до новоформованої Української Національної Армії. 17.IV.1945 р. полк перейшов на нові становища. 1-ша сотня дістала відтинок на південь від Фельдбаху, біля села Унтер-Гім, який тримала до капітуляції 8.V.1945.

За час від 17.IV. до 8.V.45 було 8 ранених. Становища були добре укріплені, вкопані. Проводилися часті розвідки та декілька випадів у ворожі становища. На відтинку першої сотні згинули: 21 квітня хор. Ґандзюк Богдан та 24 квітня хор. Кузь Володимир.

Із капітуляцією майже всім воякам сотні вдалося відступити з фронту до англійців або американців.

Написав літом 1947 року. Машинописання Зара Шапанова (татарка) в Bathhorn (англійська зона в Німеччині). Переписав Го-Го в лютому 2000 року. Оригінал має Орест Городиський.

До історії 1-ої УД УНА

Похорон вояка. Мабуть, відправляв о. Богдан Левицький, капелян 31-го полку. Хто пізнає? (Прислав Семен Кобасовський, Рочестер, НЙ, США)

Ро-Ко

„МАЄМО ТЕ ЩО МАЄМО"

Речення із чотирьох слів, сказаних кільканадцять років тому, повторюють не тільки в ЗМІ, але й в усьому народі в Україні і поза Україною сущі, якби таку „мудрість" сказав сам Соломон тисячі років тому. В народі цей вислів так закоренився, що без нього ні в кут, ні у двері. Мабуть, тому, що його сказав ніхто інший, а Кравчук Леонід Макарович. Перший Президент України.

Дехто з історичних пуристів твердить, що Кравчук не був першим президентом України.

А хто?

Інший сучасний пурист відповість: хто, як хто, а може Михайло Горбачов Сєргєєвич? Він був президентом усього СРСР. Тож і України. Хай і Радянської. А його мати говорила аж до своєї смерти, державною мовою України, ще поки її схвалила Верховна Рада. І підхвалив президент Янукович.

А справжній пурист скаже: першим був все-таки Михайло Грушевський. Бо він справжній президент і справжній патріот-українець! І до усього того–історик. От!

А тепер і зараз маємо те, що маємо!!!

–Тобто, президента Путіна-Распутіна,–я вкусився за язик. Але цьому винен професор Мороз Валентин. Він так його назвав, охарактеризовуючи сучасну ситуацію в Україні у своїй доповіді. Він знає, що має, бо викладає історію у Львові.

–А хто є президент Янукович?–хтось спитався з залі.

–Він губернатор Путіна.–Пропустив чомусь „Распутіна".–Виконує його волю з Києва,–пояснив Мороз.

Але ж політику, філософію, жарти на бік: чому цей простий–аж запростий–вираз Кравчука так спопуляризувався?

Мій приятель–той, який на всяку заковичну ситуацію має відповідь, коротко сказав:

–Тому, що цим можна відповісти на кожну ситуацію кожним жителем України.–Чомусь пропустив „Неньки", що звичайно вживає… І продовжував:

–Дайми на то. Що маєш–багато чи мало–можеш кожному сказати: маю те, що маю. І будеш рівнятися з найбагатшим олігархом Неньки України.–Не забув додати „Неньки"!–Дайми на

то, з Ахмєтовим чи навіть Януковичем, який має палац на території України більший, ніж незалежне-залежне Монако на території Франції. Бо вони також так само скажуть, якщо скажуть: маю те, що маю. І що!–І продовжував, говорити-навчати, як во время оно вже забутий президент Ющенко.–І якщо ти нічого не маєш, все-одно можеш сказати: маю те, що маю. І якщо хочеш додати, додай голосно: Нічого! Але маю себе самого! І ніхто тобі не зможе нічого закинути. Навіть політичного.

–А що народ?

–Народ має не те, що має,–особливо наголосив–але те, що йому залишили президенти: Кравчук, Кучма, Ющенко. І що ще залишить Янукович... Якщо буде що залишати.

„А може б сказати, за професором Морозом,–що лишить Путін-Распутін?"–подумав я собі.

Але мій приятель оцю мудрість припечатав ще одним важливим словом, яке широко використовується майже в кожній ситуації в Україні, сказавши: це все в Неньці Україні–„нормально".

Маємо те, що маємо: чотирьох президентів і... «дух» Дмитра Табачника.

УРОЧИСТОСТІ У ХОЛОДНОМУ ЯРУ

„І повіє огонь новий з Холодного Яру", Т. Г. Шевченко

17-19 квітня на території Кіровоградщини і Черкащини відбулося вшанування героїв Холодноярського повстання. До місця слави отамана Чорного Ворона–Василя Чучупаки з'їхалося понад 5 тисяч людей з усієї України. Серед присутніх можна було побачити чимало відомих облич. Зокрема тут можна було побачити і екс-президента Віктора Ющенка, і екс-главу СБУ Валентина Наливайченка, і декого з народних депутатів, і лідерів політичних сил.

Урочистості розпочалися на Кіровоградщині, де між розлогими пагорбами та лісом знаходиться могила отамана Чорного Ворона та його козаків, які полягли у бою з будьоновцями 1920 року. Адже вони віддали за Україну найсвятіше–свої життя.

Крім традиційної панахиди на могилах холодноярців та покладань квітів до пам'ятників, відбувся і урочистий мітинґ, під час якого відбулось вручення вперше в історії України народної Шевченківської премії письменникові Василеві Шкляру за художньо-документальний роман „Чорний Ворон". Після цього в районі Кресельського лісництва була продемонстрована реконструкція бою холодноярців з більшовиками.

Козаки

Нагадаємо, що раніше Шкляр відмовився отримувати аналогічну премію національну, доки Табачник буде міністром освіти. Тому Янукович вирішив викреслити прізвище Шкляра на списку номінованих. І як результат–перша в історії Народна Шевченківська премія у розмірі понад 250 тисяч гривень знайшла свого заслуженого господаря.

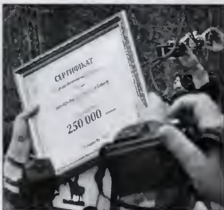

Сертифікат Народної Шевченківської Премії письменникові В. Шкляру.

Василь Шкляр говорить, що плянує витратити ці гроші на

екранізацію „Чорного Ворона. Залишенця". Хоча б частково ця премія допоможе реалізувати згаданий задум, втіливши в життя сподівання не одного мільйона українців.

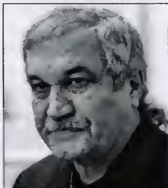
Василь Шкляр

Вшанування відбулися на могилі Миколи Кібця-Бондаренка, яка знаходиться посеред широких пагорбів села Цибулевого. Він увійшов в історію українських Визвольних змагань як славний організатор та безстрашний учасник бойових операцій. Будьоновці, навіжені від того, що ватажка повстанців неможливо впіймати, а його військові операції чинять великих збитків, забили до смерті дружину Кібця-Бондаренка та його півторарічного сина. Після цього Кібець провів низку успішних операцій та під час засідки на червоноґвардійців поліг у бою. Його останніми словами були: „Дякую Тобі, Господи, що намічений плян я виконав, тепер я готовий на всі чотири вітри. Тепер легше буде мені помирати..."

Наступного дня вшанування перенеслися на Черкащину до Холодного Яру. У центрі села Мельники біля пам'ятника Героям Холодного Яру відбувся велелюдний меморіяльний мітинґ. На ньому була присутня Леся Янг–донька Юрія Горліса-Горського–осавула 1-го (основного) куреня полку гайдамаків Холодного Яру. Також, як і щороку, тут були прчсутні нащадки Головного отамана Холодного Яру Василя Чучупаки–племінник Володимир, онуки з родинами.

Далі шлях вшанувань проліг до місця останнього бою Василя Чучупаки (на пагорбах хутора Кресельці) та до кладовища, де знаходяться братська могила холодноярців та їхнього отамана. Тут 12 квітня 1920 року 26-річний отаман Василь Чучупак очолив бій проти большевиків. Та через зраду місцевих загін потрапив в оточення на лісничівці. Вириваючись з облоги, загинуло багато славних козаків на чолі з командиром.

Також учасники урочистостей побували біля Гайдамацького ставу, де відбувалося освячення зброї, та у Мотриному монастирі, який свого часу був форпостом холодноярців. Неодмінним місцем відвідин є тисячолітній дуб Залізняка, що на хуторі Буда.

Цей дуб бачив і Богдана Хмельницького, і Тараса Шевченка, він став свідком і нового холодноярського вогню, що яскраво розгорівся на початку XX століття. Він проніс через століття нескорений дух української нації. І тим, хто відвідує холодноярський край, він передає дещицю полум'я сердець тих, хто віддав свої життя за Україну.

ІНТЕРВ'Ю ПО ЗАВЕРШЕННІ ТВОРЧОЇ ПРАЦІ

В'ЯЧЕСЛАВ СТЕБНИЦЬКИЙ: „ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ"–НЕ ЛИШЕ МОЯ НАГОРОДА, А Й УСІХ, ХТО ПРАЦЮВАВ НАД СТВОРЕННЯМ АЛЬБОМУ".

(Див. „ВК", ч.1, 2011, ст.92)

Збори Крайової Управи Галицького Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, які відбулися у Львові 27 листопада 2010 року, стали особливими. І не лише тому, що для участи в цих сходинах у Місто Лева прибули побратими-ветерани з Івано-Франківської станиці, найстарший серед яких–дев'ятдесятилітній Михайло Мулик. При цій нагоді голова Крайової управи Братства Леонід Муха, в імені Головної Управи, вручив видавцю, багатолітньому членові Пласту, львів'янину В'ячеславові Стебницькому „Золотий Хрест за особливі заслуги".

Після урочистих сходин власник нагороди погодився відповісти на декілька запитань.

– Пане В'ячеславе, з якими емоціями Ви прийняли цю високу нагороду дивізійників?

– Направду, був заскочений, бо не сподівався цього, та і не всі ветерани Дивізії особисто знали мене і про мою працю в підготовці альбому. Тому незвично почувався перед ветеранами Дивізії, які були учасниками тих далеких подій і з рук яких отримав нагороду. Все ж віком я–значно молодший, а тут–така Відзнака.

Виконував свою працю як важливий обов'язок перед громадою, яка сьогодні потребує правдивих історичних фактів, а альбом зі світлинами–ще одне джерело достовірної інформації про події періоду Другої світової війни. Праця над фотоальбомом підштовхнула мене до поглибленого вивчення цієї теми і зібрання світлин тих років, хоча, задовго до початку праці над альбомом, ще в 1994 році, з трьома пластунами їздив на перепоховання п'яти дивізійників. Це стало для мене початком пізнання історії Дивізії через спілкування з її ветеранами. Якщо об'єднати всі події, стає зрозумілим, що випадковостей не буває. Нині усвідомлюю, що маю ще багато зробити для висвітлення різних періодів минулого століття.

„Золотий Хрест"–справді дуже висока оцінка моєї праці над альбомом, і ця нагорода не лише моя. Вона–для усіх, хто працював над альбомом. Вважаю, ця відзнака є авансом для подальшої праці над виданням історичних книжок на тему визвольних змагань українського народу.

– Результати праці над створенням альбому: які вони?

Найперше, альбом про Дивізію користується популярністю в Україні. Багато замовлень було як з різних куточків України, так і з-за кордону. Велику кількість альбомів (251 екземпляр) безкоштовно розіслано бібліотекам у різних областях. Ми отримали подяки від книгозбірень, що стало ще одним підтвердженням потреби цього видання. Особливо приємно отримувати подяки зі Сходу чи Півдня України. Перша з них надійшла з Республіканської кримсько-татарської бібліотеки ім. Гаспринського Автономної Республіки Крим.

Частину альбомів безкоштовно передано ветеранам Дивізії в Україні, які змогли їх отримати у своїх станицях. Плянуємо розіслати альбом до музеїв, які висвітлюють події минувшини нашого краю. Це–складніше зробити, бо інформації про такі музеї мало. З іншого боку, важливо, щоб альбом не залежувався десь у схронах, а був доступний широкому загалу читачів.

Фотоальбом було переведено в електронну версію і розміщено в Інтернеті за адресою: voiakudg.com. Цей крок надав можливість багатомільйонній авдиторії користувачів Інтернетом, а особливо молоді, отримати доступ до ознайомлення з матеріялом, поданим в альбомі. Зауважу, це не зменшило зацікавлення у придбанні цієї книжки.

– Ви обрали тему визвольних змагань. Чи не вигідніше видавати сучасну літературу?

– Не йдеться про те, вигідно чи ні. Обрав таку тематику, бо вона є одним зі шляхів формування української держави, нації. Так, книжок на тему визвольних змагань є достатньо, але кількість не може конкурувати з якістю матеріялу і оформленням самого видання. Це–мій основний принцип підходу до видання книжок чи журналів.

Нині існує багато спекуляцій на тему визвольних змагань та історичних подій, які впливали на формування українців як нації, а це–небезпека для майбутнього. Такі спекуляції чуємо не лише від наших опонентів, але і зі середовища так званих патріотів. Наведу кілька фактів. Хтось пише, що пластуна вбили бандерівці, і як підтвердження наводить слова людини, що була в період війни дитиною. Як можна оприлюднювати не перевірені як слід факти, використовуючи арґументи „баба на вухо говорила"? Або ще одне. Хтось додумався сказати, що, з погляду сучасності, Роман Шухевич і Степан Бандера були ніким іншим як терористами, і воювали вони проти держави. Якої держави? Польщі, яка на той час окупувала українські території?!

Вважаю, деякі сучасні трактування історичних подій є не лише нетактовними, але й навіть небезпечними.

– Прочитав у числі 3 (2010 р.) журналу „Пластовий шлях" думку, буцімто Ваші дії щодо поширення відкритки з інформацією про

альбом „Дивізія „Галичина" є втягненням Пласту в політику...

– Знаю, чий відгук маєте на увазі. Підтримую думку пл. сен. кер. Михайла Гереця про те, що Пласт не може бути втягнений у політику, якісь партійні перипетії, але потрібно відразу визначити, що вкладає автор у слово „політика".

Якщо переглянемо пластові журнали, які виходили в діяспорі до часу відновлення Пласту в Україні, побачимо, що Пласт весь час є в так званій політиці. Участь в акціях проти радянського режиму, протести проти дій влади в радянській Україні, використання символіки (тризуб, блакитно-жовтий прапор), яку заборонили у „вільній радянській Україні"... Всі ці дії можна трактувати, як політичні.

В пластових журналах того часу можна прочитати про визвольні змагання першої і другої світових воєн, про Січових Стрільців, ту ж Дивізію „Галичина", про УПА та героїв цього періоду. Чи це не буде трактуватись автором, як „політика"?

Вважаю, що це емоційна думка автора згаданого листа, яка теж має право на висвітлення у пластовій періодиці. Вважаю, висвітлювання історичних і сучасних подій та громадянська позиція не можуть трактуватись, як „політика". Тому моя відповідь автору цих думок є такою: Пласт має мати свою позицію щодо всіх подій згідно з Пластовою присягою і висвітлювати моменти нашої історії різноманітними засобами, але на основі фактів та документів.

Для мене як свідомого українця є важливо, щоб ми не шукали між собою ворогів, бо і так їх вистачає. А події минулих літ варто оцінювати з позиції боротьби за незалежну Україну.

– Які творчі пляни маєте намір реалізувати у майбутньому?

Зараз працюємо над англомовним варіянтом фотоальбому, що стане ще одним фотодокументом з історії Дивізії „Галичина". Альбом буде доступним для іноземного читача, який зможе побачити нашу історію такою, як вона була насправді, а не у викривлених окулярах радянсько-російської пропаґанди.

Крім того, є й інші проєкти на тему визвольних змагань нашої історії, які маю намір реалізувати цього року. Роботи багато і потрібно встигнути попрацювати, поки живі свідки подій давно минулих років. А на завершення, користуючись нагодою, складаю подяку Управі Братства колишніх вояків 1-ої УД УНА за визнання результату нашої роботи, праці усіх, хто долучився до виходу альбому про Дивізію. Також висловлюю вдячність усьому Братству дивізійників, а особливо Богданові Маціву за довіру до мене, до зробленого на етапі підготовки та видання цього фотоальбому.

Запитував Юрій ЛЕСЬКІВ

У ЛЬВОВІ ВІДБУВСЯ МАРШ ПАМ'ЯТІ ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА"

Увечері, 28 квітня, у Львові відбувся марш з нагоди 68-ї річниці створення Дивізії „Галичина". За різними даними, в акції взяли участь від 700 до 1000 чоловік.

„Це—патріотична львівська молодь, яка підтримує ідеї соціяльної та національної справедливості, яка виступає за те, щоб українці зберегли свою історичну пам'ять, виступає проти того, щоб борців за незалежність України таврували, як нацистських посібників і як ворогів української державності",–заявив координатор акції, депутат Львівської міськради від ВО „Свобода" Юрій Михальчишин.

У ході маршу присутні скандували гасла: „Галичина–дивізія Героїв!", „Мельник, Бандера–Герої України", „Шухевич, Бандера–Герої України!", „Пам'ятай, чужинець, тут господар–українець!", „Твоя байдужість–твоє рабство!", „Бандера прийде, порядок наведе!" та інші.

Учасники маршу також поклали квіти до пам'ятника жертвам політичних репресій та вшанували пам'ять загиблих хвилиною мовчання. Майже всі присутні прийшли у вишиванках. На акції не було партійної символіки.

(За матеріялами: ZAXID.net)

Відкриття виставки "Пам'ятки бойової звитяги"

Учасники відкриття виставки

Тетяна Гілевич проводить екскурсію

Директор музею Василь Стрільчук

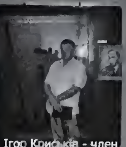

Ігор Криськів - член Братства "Броди-Лев" (м.Львів)

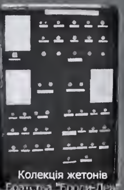

Колекція жетонів Братства "Броди-Лев"

м.Броди, 16.07.2010 р.

ВРУЧЕННЯ ВИСОКИХ НАГОРОД

Посол України в Канаді д-р Ігор Осташ вручає Євгенові Кострубі Орден за заслуги III ступеня.

Напрочуд погідним видався недільний день 20-го лютого 2011 року. Яскраве сонце, легкий морозець, кришталеве повітря і дивна голубінь небес дарували гарний настрій і віщували урочистість. Саме цього дня у соборі Успення Пресвятої Богородиці, що у Міссіссаґа (Онтаріо) чисельні парафіяни стали свідками і учасниками гарної і рідкісної події–церемонії нагородження довголітнього і почесного парафіянина, мецената і добродія Євгена Коструби високими церковними відзнаками і державною нагородою України. В дусі всегромадського піднесення, відразу по Літургії, церемонію нагородження проголосив і розпочав декан парох собору Успення Пресвятої Богородиці о. митрат Роман Паньків. Запросивши до іконостасу вельмишановного мецената, о. митрат Роман Паньків повідомив присутнім про те, що ревність до Божої Справи та добра Церкви, за довголітню жертву допомоги та великий вклад у збереження духовних цінностей та пам'яті про славні і трагічні сторінки нашої історії, Папа Римський Бенедикт XVI нагородив Євгена Кострубу Медалею і Почесною Грамотою. Щира жертов-

Зліва, 1-й ряд: о. Роман Триногa, владика Стефан Хміляр, внук Михайло Коструба (тримає Почесну грамоту верховного архиєпископа Любомира Гузара), внук Андрій Коструба (тримає Почесну грамоту до медалі Папи Бенедикта XVI), ***Євген Коструба****, посол д-р Ігор Осташ, консул Олександер Данилейко; другий ряд: сини Адріян і Орест, дружина Адріяна–Леся, внук Данило Коструба, о. митрат Роман Паньків, о. Богдан Миронович.*

ність і добродійність Євгена Коструби високо оцінена і верховним архиєпископом Києво-Галицьким Любомиром Ґузарем, який нагородив мецената Почесною Грамотою. Ці високі церковні нагороди Святих Отців, під велелюдне віншування многоліття, у супроводі о. Романа Паньківа, о. Романа Триноги та о. Богдана Мироновича, Євгенові Кострубі вручив Преосвященніший владика Степан Хміляр, у свою чергу, висловивши щире признання і глибоку вдячність.

Продовженням церемонії було вручення достойному меценатові високої державної нагороди президента України—Ордена за заслуги III ступеня, яку у супроводі генерального консула в Торонті Олександра Данилейка, вручив посол України в Канаді д-р Ігор Осташ. А піднесена церковна громада урочисто і велично віншувала Євгенові Кострубі многоліття.

Хто ж такий цей нині скромний літній чоловік, вірний християнин, працелюб, будівничий, добродій і меценат, якого удостоєно рядом таких високих нагород?

Євген Коструба народився 22 лютого 1925 року в родині українських інтеліґентів Андрія і Марії Кострубів в с. Княжому Золочів-

ського району на Львівщині в Україні. У 1943-му був національно-свідомим студентом Львівської технічної школи. Усе свідоме життя щиро сповідував і сповідує національну ідею, відважно боровся та відстоював національні ідеали в рядах відважних вояків Української Дивізії. У 1948 р. в Німеччині вступив у ряди СУМ.

У 1950-му еміґрував до Канади. Згодом, в 1953-му, одружився з юною вродливою сумівкою Надею Лучкою, з якою у щасливому шлюбі виростили і виховали трьох високодуховних і національно свідомих дітей–Лярису, Ореста і Адріяна.

В цьому ж, 1953 році, Євген Коструба заснував будівельну фірму і розпочав будівництво житлових масивів.

Із розвитком підприємницької діяльности він у короткому часі розпочинає свою благодійницьку місію, ставши в 1969 році фундатором-меценатом Енциклопедії Українознавства, під редакцією професора доктора Володимира Кубійовича, а в 1975-му очолив будівельний комітет, фінансово сприяв і брав безпосередню участь у будівництві собору Успення Пресвятої Богородиці в Місіссаґа. В 1988-му уфундував і збудував величний Хрест біля собору з нагоди святкування 1000-ліття Хрещення України.

А у 2010-му, у дворі собору, споруджено і освячено Монумент пам'яті жертв Голодомору в Україні–Дзвін Пам'яті, ідея спорудження якого, проєкт, фінансування та безпосереднє виконання робіт повністю належить Євгенові Кострубі.

Впродовж всього наступного часу Євген Коструба провадив не лише успішну підприємницьку діяльність, але й активно підтримував і сприяв цілому рядові проєктів, ставши меценатом Українсько-Канадського Осередку Опіки, спонсором університету Києво-Могилянська Академія; меценатом української католицької освітньої фундації; співфундатором стипендійного фонду для студентів, аспірантів і науковців Львівського державного університету ім. І. Франка.

І увесь цей час Євген Коструба активно сприяє діяльності та розвиткові громадських і політичних організацій в Канаді та Україні, надаючи фінансову підтримку для втілення в життя запланованих проєктів та проведення різноманітних акцій для процвітання України та добра українців у цілому світі.

А все тому, що запорукою успіху, шляхетности і добродійности мецената Євгена Коструби є його незмінне життєве кредо–„Хто, як не я?", а ще щира віра в Бога, любов до життя і свого народу та непохитна певність у його світлому майбутньому.

ОРГАНІЗЦІЇ ВЕТЕРАНІВ ТА ЇХНЯ РОЛЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ

Організація ветеранів України, яку до своєї смерти у 2008 році очолював генерал армії, депутат Верховної Ради від Комуністичної партії України Іван Ґерасімов, залишається бастіоном совєтського бачення історії війни і недвозначно виступає одним із ретрансляторів політичних гасел КПУ.

У жовтні 1996 року в Києві пройшов установчий з'їзд альтернативного об'єднання ветеранів Другої світової війни, яке задекларувало бажання „відмежуватися від проімперських дій та намірів відродити Совєтський Союз ветеранської організації, очолюваної товаришем Ґерасімовим та „об'єднати зусилля усіх ветеранів, які визнають і підтримують Конституцію України та її незалежність і тим самим сприяють консолідації українського суспільства".

На чолі нового об'єднання став учасник війни у лавах Червоної армії, відомий фізик-теоретик і знаний своїми патріотичними виступами народний депутат Ігор Юхновський (через 10 років, 2006 року, він очолив Український інститут національної пам'яті). Всеукраїнське об'єднання ветеранів задекларувало свою „державницьку" позицію та підтримувало ідеї президента Ющенка щодо примирення ветеранів війни. Поступаючись прокомуністичній Організації ветеранів чисельністю і впливовістю, нове об'єднання таки спромоглося створити плюралізм ветеранських виступів у політичній сфері.

Про природу взаємодії (а точніше, її відсутности) двох цих організацій може свідчити їхня реакція на рішення Ющенка про присвоєння звання „Героя України" Степанові Бандері. У зверненні Організації ветеранів, написаному мовою совєтської пропаґанди, стверджувалося, що „в сучасному світі немає, мабуть, країни, де б так відверто заохочувався націонал-фашизм і паплюжилось, та ще й в рік 65-річного Ювілею Перемоги над фашизмом, вирішальну роль в якій відіграв радянський, в тому числі український народ".

У заяві-відповіді Всеукраїнського об'єднання ветеранів, написаній в так само непримеренно пропаґандистському дусі, наголошувалося, що конкурентна організація „представляє лише ветеранів-колябрантів–вірних поплічників кривавої тоталітарної компартії вже мертвого Союзу, саме тих вірних „лєнінців та сталінців", які вкрили могилами Україну в роки голодомору та масових убивств".

Загалом участь ветеранських організацій у політичному житті України доволі обмежена. На відміну від сусідніх Росії чи Білорусі, де „зверненнями ветеранів" обґрунтовувалися докорінна ревізія шкіль-

них підручників історії чи навіть політичні переслідування неугодних владі часописів, інтернет-сайтів і журналістів.

Багатомільйонна група „ветеранів" в Україні достатньо соціяльно аморфна і пасивна, хоч саме від її імені Комуністична партія до 9 травня 2010 року розвісила в Луганську плякати зі Сталіним, а в Запоріжжі встановила пам'ятник „вождеві народів", який під час прокурорської перевірки виявився „елементом оздоблення" обкому КПУ. Серед раніших прикладів політичного тиску від імені ветеранів можна згадати хіба що повернення до шкільних підручників терміна „Велика Вітчизняна війна" (парляментська дискусія з цього відбулася в середині 1990-х років). Але це повернення не вплинуло на загальну інтерпретаційну схему підручника, досить послідовно зорієнтовану на конверґенцію совєтського та націоналістичного наративів війни. Воно лише спричинило кумедну термінологічну плутанину кшалту „Націоналістичне підпілля у роки Великої Вітчизняної війни".

Як не існує єдиної організації совєтських ветеранів, так немає і єдиного об'єднання ветеранів УПА. Тим більше, що від часів війни і дотепер існують окремі, нерідко антагоністичні організації, що походять від двох фракцій ОУН–бандерівської (яка завжди мала репутацію революційнішої й радикальнішої) та мельниківської (поміркованішої й більш компромісної). Зрозуміло також, що чисельність ветеранів УПА не перевищує кількох тисяч людей, які, втім, мають серйозний символічний капітал в очах частини українського суспільства.

Напередодні президентських виборів 2010 року Всеукраїнське братство ОУН-УПА виступило зі зверненням, у якому закликало український народ і всіх „патріотичних" кандидатів у президенти об'єднатися довкола кандидатури Віктора Ющенка, який єдиний, на їхню думку, „здатний ставити справедливий опір Медведєву і Путіну та ґарантувати Україні незалежність". У цьому звернені містилася пряма критика Олега Тягнибока–найрадикальнішого за риторикою кандидата в президенти, який під час кампанії інтенсивно покликався на боротьбу УПА і водночас намагався використати в Україні антиіміґраційні гасла крайніх правих сучасних европейських політиків. Автори звернення дорікали Тягнибоку за небажання відмовитися від власних амбіцій на користь Ющенка. Водночас штаб Тягнибока поширив інше „Звернення ветеранів УПА до українців", яке закликало голосувати тільки за Тягнибока, який єдиний з усіх кандидатів виявив „справжню пошану" до УПА. Залишається додати, що на виборах президента Олег Тягнибок набрав 1,43% голосів.

(Із статті „Переможці та жертви
ніяк не порозуміються",
Критика. 11-12, 2010)

ЮЩЕНКО ВІДМОВИВСЯ ВІД ПОСАДИ ГЕТЬМАНА УКРАЇНИ

19 березня 2011 року в Києві Ющенко офіційно відмовився від посади „Гетьман України". Таке рішення поставило українських козаків перед необхідністю обрання собі нового керівника.

Нагадаємо, що 22 січня 2005 року на Софіївському майдані у Києві біля пам'ятника гетьману України Богдану Хмельницькому представниками організацій українських козаків Віктора Ющенка було проголошено єдиним Гетьманом України. Йому було вручено традиційні символи гетьманської влади–булаву та козацьку шаблю. Віктор Ющенко прийняв козацьку присягу та в заключному слові висловив готовність зробити все можливе для перетворення козацького руху України в реальну дієву силу з чітко визначеним соціяльно-правовим статусом.

28 квітня 2005 року В. Ющенко зустрівся з керівниками козацьких об'єднань, які підписали Меморандум козацьких організацій України.

Сучасне Українське козацтво об'єднує понад 700 козацьких організацій (юридичних осіб) чисельністю більше 300 тис. осіб. Із них більше 40 організацій–міжнародні та всеукраїнські, більше 255–обласні, 263–районні (районні у містах) та 176–міські.

700 козацьких організацій стали вільними від зобов'язань, які вони прийняли на себе 4 червня 2005 року.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ГАЛИЦЬКОГО БРАТСТВА

Збори відбулися 27 листопада 2010 року в актовій залі Франківської РДА. Початок о 10 год. Присутні: 26 членів. Гості: В. Стебницький з трьома товаришами. Президія: Л. Муха, В. Тимчій, Є. Куцик.

Після молитви Л. Муха в короткій промові вручив В. Стебницькому „Золотий хрест за особливі заслуги" за працю над виданням альбому *Українська дивізія „Галичина", історія у світлинах*. (Див. „ВК", ч. 1, 2011, ст. 92; ч. 2, 2011, ст. 74).

Л. Муха запропонував вибрати нову управу, бо деякі члени відійшли у вічність і тому виникла необхідність поповнити або вибрати нових. Після дискусії, у якій взяли участь: Л. Муха, З. Врублевський, Л. Яцина й В. Тимчій запропоновано вибрати КУ із 9 членів. Кандидати: В. Тимчій, Є. Куцик, Р. Шумський, Р. Білоган, В. Лиско, Я. Гуманчук, І. Мамчур, Р. Шпак, Л. Муха. За них проголосовано одностайно.

До надзірної ради вибрані: З. Врублевський, М. Шпак, С. Гураль.

До суду чести вибрані: Р. Шумський, Р. Романюк, Л. Яцина.

Після закінчення загальних зборів відбулося засідання новообраних членів КУ, на яких вибрано головою КУ Тимчія Василя, секретарем та одночасно касир-бухгалтером–Куцика Євгена.

Голова КУ В. Тимчій *секретар КУ Є. Куцик*

НЕ СТАРІЮТЬ ДУШЕЮ ВЕТЕРАНИ

З кожним роком ветеранів стає дедалі менше.

Унеділю, якраз на Святого Миколая (2010 р.) вояки Першої Української дивізії Української Національної Армії (УНА) та їхні гості-ветерани вже вкотре зібралися разом, аби поспілкуватися, поспівати колядки, поділитися один з одним наболілим. Важко було повірити, що деяким з них вже під 90 років.

Воістину, не старіють душею ветерани!

Зі словом привітання з грядущими святами до побратимів та гостей вечора звернувся колишній вояк дивізії, голова Нью-Йоркської Станиці знаний у громаді Орест Слупчинський, якого друзі й побратими зазвичай називають Ґо-ґо. Він, зокрема, сказав: „Ми всі, на жаль, знаємо, що сьогодні уряд України є виїмково в руках виїмкових злочинців. Але ми теж знаємо, що Україна була часто в гірших часах та переживе і цю саранчу і ми знаємо, що Україна, та Україна, про яку ми завжди мріяли і вмирали за неї, знову відродиться у славі, на яку вона заслужила!"

Учасників і гостей забави зі святами привітав також командир українських американських католицьких ветеранів, голова станиці Святого Юрія Олег Лопатинський.

А потім почався святковий обід, залунала музика, зазвучали колядки. В затишному залі товариства „Самопоміч", що на Другій авеню в Мангетені, було по-домашньому тепло. І до щему в серці захотілося, аби ці старші люди, які прожили багато років свого життя з Україною в серці, які ніколи її не зрадили, не старіли не тільки душею, а й тілом. Аби Всевишній дав їм ще довгих, довгих років життя і міцного здоров'я.

Хома Мусієнко

(„Нова газета")

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СТАНИЦІ ТОРОНТО

Річні Загальні збори (60-і) відбулися 7 травня 2011 р., в залі Української Суспільної Служби, на вул. Блюр Захід. Предсідник–Роман Колісник, Роман Тицький–секретар. Присутніх 19 членів і один гість. Збори відкрив Голова Станиці Маркіян Когут, привітавши присутніх. Вшановано хвилиною мовчанки членів, що відійшли у вічність в останній каденції: Богдан ОПАЛЕВИЧ, Андрій ЧОРНІЙ, Дмитро ГРИЦИШИН, Михайло САЄВИЧ, Іван АНДРУСЯК, о. митрат Петро СТЕЦЮК–капелян Станиці.

Згодом запросив до Почесної президії: голову Головної Управи Мирона Головатого й голову Крайової Управи–маґістра Михайла Ромаха.

Р. Колісник, виконуючий обов'язки секретаря, звітував, що управа відбула 5 засідань, відзначила Панахидою поляглих у боях під Бродами в церкві св. о. Николая, провела коляду на допомогу побратимам в Україні й брала участь в інших громадських заходах.

Касир І. Кушніренко подав фінансове зіставлення: приходи–5 913, в тому коляда 3 466; розходи–6 727 дол.

Р. Колісник подав фінансовий звіт "Залізного фонду" Приходи: відсотки–3 573, продаж книжок– 1 177 дол. Дотації: видання–5 516, „Вісті комбатанта"–10 тис., інші–1 000 дол.

Голова Контрольної комісії Е. Бочан доповів, що провірено фінансові книги та протоколи засідань. Трансакції вписані правильно, всі справи ведено правильно. Контрольна комісія запропонувала схвалити абсолюторію уступаючій Управі й Правлінню „Залізного фонду".

УПРАВА: Маркіян Когут–голова.

Члени: Бурда Іван, Горлач Степан, Грицишин Михайло, Колісник Роман, Крупка Іван, Кушніренко Іларій, Тицький Роман, Чамбул Богдан, Чупринда Василь.

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ: Бочан Евген–голова, Дуб Володимир, Коструба Евген–члени.

ПРАВЛІННЯ „ЗАЛІЗНОГО ФОНДУ":

Тицький Роман–голова, Ромах Михайло–заступник голови, Чупринда Василь–секретар, Колісник Роман–касир, Коморовський Андрій, Кушніренко Іларій, Когут Маркіян–члени.

Голова ГУ Мирон Головатий привітав Збори й побажав успіху. Зауважив, що слід далі провадити діяльність Братства, головно з уваги на допомогу побратимам в Україні. Мґр. Михйло Ромах підкреслив, що варто продовжувати видавати журнал „Вісті комбатанта".

Збори закінчено „Ще не вмерла…"

Роман Колісник

Пам'яті побратимів

Дня 14 лютого 2011 від нас відійшов на мандрівку у засвіти незабутній

Юрій-Евген Ференцевич „Цюха"

Підстаршина Дивізії „Галичина"

Член Головної та Крайової Управ Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, голова Братства охорони воєнних могил „Броди-Лев".

Побратими з Дивізії „Галичина", пластовий курінь Ватага „Бурлаків" та вся пластова спільнота України, Канади і Америки є вкриті глибокою жалобою.

Є дуже тяжко тепер оцінити велику втрату, яку зазнала наша громада з відходом із цього світа нашого дорогого колеґи і побратима Цюхи. Він був повний енерґії та відданий і невтомний працівник в нашій громаді, котрий своєю діяльністю залишив по собі тривалі сліди в Україні й діяспорі.

Було би дуже тяжко відтворити та вичислити всі його діловодства, осяги та внески у різні ділянки діяльности організацій та установ нашої громади, котрі він виконував своєю невтомною працею, бо їх є багато. Можна тільки вичислити найважливіші.

Він належав до Пластової Організації підчас Другої світової війни, ще тоді, коли Пласт існував у інших формах, зумовлених ограниченнями окупантів; тоді став членом куреня „Передових", всі члени котрого зголосилися добровольцями до Стрілецької Дивізії „Галичина", а Цюха у пластовому однострою, як наймолодший доброволець (народився 6 січня 1926 року у Львові), виступив перед Оперним театром у Львові 17 липня 1943 року, підчас урочистої відправи добровольців з нагоди від'їзду на вишкіл.

У Дивізії він пройшов усі потрібні вишколи та в липні 1944 р. попав у Брідський „котел", з якого пробоєм вирвався. Далі воював у Словаччині, Юґославії та в Австрії в боях під Фельдбахом. По війні попав у полон до Ріміні в Італії, та заходами його родини–через звернення до Королівської родини у Британії–його переведено до американського полону в Німеччині 13 березня 1947 року, звідки звільнено 17 травня 1947 року.

У Мюнхені вступив до пластового куреня Ватага „Бурлаків". Від того часу присвятився всеціло праці у Пласті, де виконував усі потрібні функції та діловодства у Пласті. Якщо би їх вичислити, то хіба тільки ті, які він не виконував, бо їх список був би далеко коротший.

Рівночасно Цюха працював також у ветеранських організаціях, а коли відновилася Українська Держава, він став зв'язковим від Братства дивізійників до Галицького Братства дивізійників, яке засновано 1991 року в Україні. Щонайменше раз у рік він їздив на тривалий час в Україну для полагодження справ та наладнання співпраці.

Тоді Цюха очолив Братство „Броди-Лев", яке займалося охороною воєнних могил в країнах, де була та воювала дивізія „Галичина". За його стараннями постав Меморіяльний цвинтар в Ляцькому-Червоному на Золочівщині, де поховано зі знайдених і забутих могил полеглих у бою під Бродами–пошукові роботи віднайшли 250 тлінних останків полеглих.

За його ініціятивою та фінансовою підтримкою Братства „Броди-Лев", на Личаківському Цвинтарі у Львові побудовано Пам'ятник воїнам Української Національної Армії–1-ої та 2-ої Дивізій УНА та Юнацтва протиповітряної оборони. На цей цвинтар перевезено тлінні останки українських державних мужів з Німеччини президента ЗУНР Евгена Петрушевича, Дмитра Вітовського, його ад'ютанта Юліяна Чучмана, а також основника Пласту професора Олександра Тисовського–Дрота та генерел-хорунжого Романа Дашкевича.

На горі Жбир в Ясенові, де відбувалися тяжкі бої в 1944 році, відбудовано наново пам'ятник воїнам Дивізії, бо перший, який поставили львівські студенти в травні 1991 року, був у червні того ж року знищений ворожою рукою. Братство „Броди-Лев" фінансувало відбудову, а Цюха щороку їздив туди на траурні відзначення боїв під Бродами.

За стараннями Цюхи та Братства „Броди-Лев" відновлено теж цвинтарі УСС з Першої світової війни в кількох місцевостях Західної України, а також у Варшаві відновлено могили вояків армії УНР, які пізніше були урочисто звеличувані президентами України і Польщі.

У 1996 р. Галицьке Братство на кошти Братства „Броди-Лев", за сприяння Борзнянської районної державної адміністрації, звело Курган на місці Крутянської битви; 29 вересня того ж року його було освячено.

Окрім праці з ветеранами та могилами Цюха присвячував багато часу і уваги свойому пластовому куреневі „Бурлаки", тут гуртувалися його найближчі приятелі й тут він радо виконував безліч обов'язків: був учасником та у проводі мандрівних таборів, був „ватажком" куреня „Бурлаків" у роках 1970-71, довголітнім касиром, впродовж 30 літ, завідував видавничим фондом та був щорічно одним з організторів лещетарських таборів. З відходом Цюхи, Ватага „Бурлаків" втратила невтомного працівника, для котрого ніяке завдання не було затяжке, або від якого він відмовився б.

Цюха мав багато відзначень:

Пластові: відзначення–бронзовий, срібний і золотий св. Юрій, Вічний Вогонь в золоті, Грамота: Заслуги і відзнака 50-ліття Пласту в США.

Військові: Відзнака за рукопаший бій. (Nahkampfspange)

Комбатантські: Відзнака учасника боїв під Бродами, медаля Архистратига Михаїла, медалі 50 і 60-ліття Дивізії „Галичина", „Золотий хрест за особливі заслуги", Відзнака 60-ліття боїв під Бродами.

* * *

Підчас похоронних відправ побратими з Нью-Йорку з прапором Братства кол. вояків 1-ої УД УНА попрощали Цюху в останню мандрівку від з'єднань, в яких він працював:

Від Братства „Броди-Лев"

Від Крайової та Головної Управи Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

Від Станиці Братства 1 УД УНА в Нью-Йорку

Від Пластового куреня Ватага „Бурлаків"

Вічна Йому Пам'ять!

Роман ГАВРИЛЯК

Галицьке Братство кол. вояків 1-ої УД УНА „Галичина"
сумує з приводу втрати

Побратима ЮРІЯ ФЕРЕНЦЕВИЧА
і висловлює щире співчуття
Рідним та побратимам по зброї!

В УКРАЇНІ ВШАНУВАЛИ св. п. ЮРІЯ (ЦЮХУ) ФЕРЕНЦЕВИЧА

ЛЬВІВ. – 23 лютого, у дев'ятий день несподіваного відходу у Божі засвіти пластуна і колишнього вояка Дивізії „Галичина" Юрія (Цюхи) Ференцевича в соборі св. Юра відбулась Поминальна Літургія та Панахида.

Св. п. Ю. Ференцевич був провідним діячем Пласту, інших громадських організацій, зокрема очолював Братство охорони воєнних могил „Броди-Лев", був організатором допомоги колишнім воякам Дивізії „Галичина" та їхнім родинам.

В церкві були присутні ветерани дивізії, пластуни, зокрема з куреня „Бурлаки", прихильники та родичі Михайла Бендини,–друга-побратима і незаступимого колишнього співпрацівника покійного в Україні.

По Літургії всі переїхали на Личаківський цвинтар, де на могилі М. Бендини було встановлено пропам'ятну таблицю. Від входу до цвинтаря процесія з портретом Ю. Ференцевича та М. Бендини, з прапорами Галицького Братства, Ватаги „Бурлаків", почесною вартою в одностроях 1-ої Дивізії УНА та вінками рушила до пам'ятника Дивізії „Галичина" та місця поховання дивізійників. Покладено квіти, вінки, запалено свічки та виставлено портрет Ю. Ференцевича і М. Бендини.

Виступали бойові побратими-дивізійники, від Ватаги „Бурлаків"–Олесь Криськів, від УПА–дочка М. Бендини.

На честь Пластуна-сеньйора Керівництва Ю. Ференцевича тричі пролунало пластове „Слава".

Потім заспівали „Вічную пам'ять", під спів якої дано три сальви почесною вартою в одностроях 1-ої УД УНА „Галичина".

По цьому всі тричі помолилися „Отче Наш" та „Богородице Діво". А на завершення пластуни зібрались в коло і проспівали „Сіріли у сумерку..."

Вінки були від Галицького Братства кол. вояків 1-ої УД УНА „Галичина", Пластового куреня Ватага „Бурлаків", Пластового куреня „Передові", Благодійного фонду „Броди-Лев", Ветеранів ОУН-УПА, родини О. Криськова.

(„Свобода")

ПАМ'ЯТІ ПОБРАТИМА

14 лютого 2011 року в Нью-Йорку помер відомий громадський діяч, підстаршина Української дивізії „Галичина", член Крайової управи Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в США, зв'язковий з Галицьким братством колишніх вояків дивізії „Галичина" та голова управи Братства охорони воєнних могил „Броди-Лев" Юрій-Евген ФЕРЕНЦЕВИЧ.

Незламний духом побратим Юрій залишився вірним Богові й Україні. Він був одним із найактивніших серед товариства ветеранів-дивізійників. Спершу–член підпільного „Пласту" у Львові, потім–учасник боїв у „Бродівському котлі" в лавах дивізії „Галичина".

На посту голови Братства „Броди-Лев", яке опікувалося могилами вояків, що полягли за Україну, великими плодами його праці стали військовий цвинтар-меморіял у Червоному (Львівська область), монументи дивізії на Личаківському цвинтарі у Львові, на горі Жбир біля с. Ясенева, українським січовим стрільцям у Бережанах. Окремого доброго слова заслуговує його активна розбудова „Пласту" на Івано-Франківщині: у Богородчанському районі в селі Луквиці коштами товариства „Броди-Лев" споруджено для „пластунів" добротний будинок.

Івано-Франківська станиця дивізійників у скорботі перед світлою пам'яттю побратима Юрія, який все своє свідоме життя поклав на олтар Вітчизни. Сумуємо з приводу тяжкої втрати, висловлюємо співчуття дружині Христині, дочці Ярині та синові Тарасу, всім рідним та близьким нашого побратима. Нехай його приклад служіння українській нації назавжди залишиться в пам'яті наступних поколінь.

Від імені дивізійників Івано-Франківської станиці–
Михайло МУЛИК

Крайова Управа Братства 1-ої УД УНА в Австралії
висловлює глибоке співчуття
родині покійного побратима,
з яким ми довгі роки спілкувалися,
обмінюючись поштою та е-майл.

Спи спокійно дорогий Цюха, й про волю України сни!

Теодосій Андрушко–голова
Петро Курпіта–секретар

ЛЮБОМИР БІЛИК
23.XI. 1916 – 28. III. 2011

Любомир, Люба, Любко–як його кликали приятелі–народився під час Першої світової війни у чеському місті Брні. (Цікаво, що перший транспорт дивізійних добровольців зі Львова в липні 1943 року повезли теж до м. Брна).

Опісля проживав у Ґороденці й Коломиї, де закінчив гімназію, був добрим футболістом, однак контужене коліно перешкодило дальшу участь в цьому спорті.

Після вибуху Другої світової війни, як член ОУН, перейшов жити за Сян на захід, де займався провадженням таборів молоді й іншими громадськими справами.

У 1943 році зголосився до Дивізії „Галичина". Служив у артилерії, у якій пройшов підстаршинський і старшинський вишколи й був приділений до батерії під командуванням Олекси Горбача.

Під час вишколу в Чехах познайомився з своєю майбутньою дружиною–Любою Гірняк, яка в Празі студіювала медицину.

Після війни потрапив у американський полон, з якого „звільнився" восени 1946 року, при переїзді поїздом з Реґенсбурґу до Дармштату; він з кількома побратимами вискочив з вагону, відчинивши незамкнені двері.

Незабаром одружився й переїхав до табору в Австрії, звідки сім'я з сином Андрієм еміґрувала до Австралії. Спочатку працював при будові електростанції, а згодом сім'я переїхали до м. Мельборну, столиці штату Вікторія. Працював на аеродромі, а згодом отримав державну працю сортувальника листів в поштовому уряді.

Відразу взявся за організаційну громадську роботу–організує Пласт, Станицю Братства кол. вояків 1-ої УД, а пізіше Крайову управу Братства. Також активний в ОУН (м).

Родина Любка розї'халася по світі: батьки з сім'єю найстаршої дочки еміґрували до Рочестеру в США, молодша дочка–до Канади, а брат-дивізійник Роман з сім'єю–до Арґентини.

Коли батько помер, сім'я Любка (їм народився в Австралії другий син Марко) виїхала до Рочестеру, штат Нью-Йорк, США, куди теж прибула сім'я його брата Романа.

Любко знову включився в громадське й комбатанське життя:

Пласт, кредитова спілка, козацтво Українського Народного Союзу, Братство кол. вояків 1-ої УД УНА, якого був обраний головою Крайової Управи (1961-1963). Він належав до найбільше ефективних і люблених голів Братства.

Любко був людиною чесною, справедливою, зарадною, допомогливою іншим; умів усе робити біля хати й у хаті; любив куховарити й навіть мав свої приписи на страви; був товариським–радо зустрічався з побратимами, був добрим провідником. Любив подорожувати: відвідав „другу батьківщину"–Австралію, а після проголошення незалежности України–свою Першу Батьківщину. Очевидно, і Коломию-„непомию", якою він гордо пишався. Їздив у травні 1995 року в Австрію, коли відбулося відзначення 50-річчя творення Української Національної Армії та вшанування полеглих вояків у боях під Фельдбахом з участю побратимів з України.

Його цікавою рисою характуру було те, що він не вмів, як інші, бути сердитим. Коли він на щось чи на когось сердився–це дуже рідко бувало–починав під носом свистати своєї композиції мелодію, яку важко було „охарактеризувати"–завжди ту саму.

В останніх роках Люба з Любою жили біля родини сина Андрія в м. Александрія, біля Вашінґтону.

Відійшов у вічність 28 березня 2011 року, залишивши в глибокому смутку дружину Любу, синів Андрія з дружиною Олею і Марка з дружиною Дженет, онуків: Катю з чоловіком Адріяном Аткісоном і донькою Алісон Катериною, Григорія з дружиною Джесікою, Сімона і Лію; сестру Марійку Скорупську з родиною; родину в США, Канаді й Україні та друзів і побратимів.

Похоронні відправи відбулися в суботу 21 травня з церкви св. Архистратига Михаїла у Дженкінтовн, штат Пенсильвенія, на дивізійну секцію на цвинтарі Фокс-Чейс. Після похорону відбулася тризна.

Вічна Йому пам'ять!

Роман Колісник

У світлу пам'ять Любомира Білика Родина просить складати пожертви на журнал „Вісті комбатанта".

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У статті „У пам'ять св. п. о. мітрата Романа Ганкевича", ч. 1, 2011, ст. 67, надруковано: „одружився з Ольгою Каліщак", має бути „з Ольгою **КЛАПІЩАК**".

За помилку перепрошуємо.

Редакція

ПОМЕР О. ПЕТРО СТЕЦЮК – ПОМІЧНИК І ВИКОНАВЕЦЬ СПЕЦІЯЛЬНИХ ДОРУЧЕНЬ ПАТРІЯРХА УГКЦ ЙОСИФА (СЛІПОГО)

Отець Митрат Петро Стецюк народився 2 лютого 1924 року в с. Козярі на Тернопільщині, в родині Якова й Марії, в якій було чотири сини: Володимир, Микола, Богдан, Петро, та дві дочки: Марія і Ольга.

Найстарший д-р о. Володимир був капеляном Дивізії „Галичина" й не повернувся з боїв під Бродами. Похоронений був у с. Олесько. За незалежної України о. Петро віднайшов могилу й похоронив брата в рідному селі Козярі.

Брата Миколу мобілізували до Червоної Армії і він загинув на війні. Брата Богдана вивезли до Свердловська, де він одружився. Обоє померли на Уралі, залишивши дітей Олю і Володимира. Близько 20 років тому о. Петро спровадив їх до Канади. Оля з великою любов'ю опікувалася о. Петром, особливо в час його важкої недуги.

Батько о. Петра помер в Україні, а мати з двома дочками в 1944 році виїхали до Німеччини, згодом еміґрували до Канади.

Петро в своєму селі закінчив народну школу та вступив до гімназії в Тернополі, й з відзначенням здав матуру. Під час навчання давав лекції іншим учням й так допомагав собі. По матурі почав студіювати медицину у Львові.

У 1943 році вступив до Дивізії „Галичина". Наприкінці війни разом з бойовими товаришами здався в полон англійцям. Перебував у полоні в італійській місцевості Ріміні.

По звільнені з полону виїхав до Канади, в Торонто, де жили його матір і сестри. Працював на будові, щоб зібрати гроші на закінчення студій медицини.

На той час до Риму прибув багатолітній в'язень совєтських концтаборів, Києво-Галицький Митрополит Йосиф Сліпий. По дорозі до Німеччини Петро попросив його благословення на медичну науку. Несподівано для себе, він погодився на пропозицію Патріярха Йосифа стати „лікарем душ". Почав богословські студії в Римі, а маґістерку захистив в Інсбруку, Австрія.

Повернувшись до Риму, Митрополит Йосиф доручив йому працю економа в Соборі св. Софії та Українському католицькому університеті ім. Папи Климентія. Брав теж участь у підготовці Синодів УГКЦ.

Коли Патріярх Йосиф об'їздив вірних на поселеннях, два рази о. Петро їздив з ним. В 1973 прийняв єрейські свячення під час участі в Католицькому євхаристійному конгресі в Австралії з рук єпископа Івана Прашка. Першу Святу Літургію відслужив 30 квітня 1973 року у Вінніпезі.

З Блаженнішим повернувся до Риму й працював, уже як священик до смерти Патріярха. З великим болем і жалем пережив його смерть. Був дуже виснажений. Владика Прашко запросив його до Австралії, щоб там відпочив. По двох роках приїхав до Торонта, де владика Ізидор Борецький призначив о. Петра до Церкви св. о. Николая на сотрудника. В 1996 році відзначений митрою. Виконував своє священиче служіння, аж поки недуга не прикула його до ліжка.

Рівночано був капеляном Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА.

Кілька разів їздив в Україну. Дуже помагав, головно фінансово, колишнім репресованим. Майже своїми фондами збудував церковцю в с. Гнилички.

Отць Петро був великим почитателем Пресвятої Богородиці. Щиро до неї молився.

Залюбки говорив про Патріярха Йосифа, підкреслюючи, що найщасливіші роки в його житті були біля Блаженнішого.

Отець Петро був добрим священиком і великим патріотом.

Помер 7 лютого 2011 року. Дуже величавий похорон з участю Владики Стефана Хміляра, численних священиків парафії св. о. Николая та з інших церков і громадськости відбувся 14 лютого.

Ірина ПАЛЬЧУК

РОЗШУК

У мого батька Бориса Ґотка був дядько Макар (Микола) Ґотко, роджений 24 листопада 1917 року в Одеській обл., який воював у Дивізії „Галичина". Ми отримали від нього два листи (1962 і 1980 рр.), які ми знищили, бо його пошукувала совєтська влада. У 2000 році довідалися, що його сліди ведуть до Канади. Хто би знав про нього, прошу повідомити, за що будемо вдячні.

Galina Arbeth
Freiburger Strasse 1
79312 Emmendingen, Germany
Tel.: 497641 3070; Fax: 497641-3148
E-mail: galina arbeth@web.de

„ТАКА ТО ВЖЕ НАША ДОЛЯ!"

ПАРУ ДОБРИХ СЛІВ ПРО МИНУЛЕ

З телефонних розмов чи пресових повідомлень довідуємося, що наші побратими відходять у вічність один за одним.

Дня 26 грудня 2010 року повідомили, що в Торонті відійшов у вічність бл. п. Василь Радевич, мій колишній співмешканець в таборі полонених Гадінктон-Макмери, Шотляндія. Разом ми жили в таборі та переживали добрі й злі часи. Але Василь завжди казав: „Буде краще!". Багато разів зустрічались у Торонті. Наша остання щаслива зустріч відбулася в Україні 2002 року, Львів-Броди-Червоне. Василь щирий патріот України.

Біля автобуса у Львові (2002 р.) перед від'їздом до Бродів. Справа: Онуфрій Білоголовський, Стефа й Василь Радевичі, Левко Бабій, Петро Дем'янюк.

Дня 7 лютого 2011 року повідомили мене, що в Торонті відійшов у вічність бл. п. митрат отець Петро Стецюк, капелян Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА міста Торонта, щирий і відданий послідовник Патріярха Йосифа–за єдність церкви та народу. Я мав щастя познайомитися з отцем давніше, коли наш Мирянський патріярхальний рух з'їжджався до Риму. В той час отець був відповідальний за гостинницю при Патріяршому домі на вул. Мадонна в Римі. Отець, як ми його називали „Святий Петро", дбав про нас, тобто мешканців гостинниці. Отець не тільки дбав про нас в гостинниці, але помагав, щоб ми у вільний час побачили Рим. Зустрічались ми багато разів у Торонті. Остання наша зустріч відбулась у 2002 році в Україні. Після посвячення пам'ятника воїнам Української Національної Армії у Львові на

Біля села Заздрість. Зліва: Онуфрій Білоголовський, Богдан і Богданна Тарнавські, отець Петро Стецюк, отець Йосиф.

Личаківському цвинтарі та відвідин Броди-Червоне, ми виїхали в подорож по Україні. В нашій групі були: панство Богданна і Богдан Тарнавські з Австралії, отець Петро Стецюк з Торонта, Онуфрій Білоголовський з Боффало та отець Йосиф з України. Дякую Отче за нашу щасливу подорож та відпочинок в селі Заздрість.

Дня 14 лютого 2011 р. відійшов у вічність бл. п. Юрій Ференцевич, відданий син України та щирий патріот свого народу. Я мав щастя працювати довгі роки з Юрієм, а саме: в час Зеленосвяточних збірок на охорону воєнних могил та підчас наших радісних поїздок в Україну.

Ми часто зустрічались, раділи, що дочекались вільної України, за яку ми воювали.

Замість квітів, складаю на Братсво охорони воєнних могил „Броди-Лев"– 25 долярів, на пресфонд „Вісті комбатанта"– 30 долярів.

Онуфрій
БІЛОГОЛОВСЬКИЙ
Боффало, НЙ, США

Після посвячення пам'ятника на Личаківському цвинтарі у Львові. Зліва: Теодозій Пришляк, Юрій Ференцевич, Онуфрій Білоголовський.

ПРЕСОВИЙ ФОНД

В днях від 1 лютого до 30 квітня 2011 року надійшли такі вплати на розбудову журналу:

по дол. 5.00: В. Петльований–Мішіґан, І. Козак–Мішіґан **разом 10.00**

по дол. 10.00: Я. Соколик–Торонто, О. Ворик–Мішіґан, З. Чорній–Торонто, В. Павлусь–Онтаріо, М. Кіщук–Англія, Р. Н. Сурма–Англія, В. Томків–Англія, С. Василько–Англія, Р. Дубиняк–Англія, О. Панченко–Україна **разом 100.00**

по дол. 15.00: Р. Байляк–Нью-Йорк, Р. Тицький–Торонто, Р. Хоміцький–Судбури, Р. Свистун–Фльорида, В. Ґайовський–Вінніпеґ, М. Рубашевський–Торонто, С. Климців–Торонто, А. Роґальський–Ню Джерзі **разом 120.00**

по дол. 20.00: М. Атаманюк–Англія, пані А. Ґанкевич–Торонто, М. Костишин–Торонто **разом 60.00**

по дол. 25.00: пані О. Бойко–Едмонтон, Л. Рокицький–Кенектикут, пані А. Леуш–Нью-Йорк **разом 75.00**

по дол. 30.00: Б. Маців–Монтреаль, Я. Паньків–Монтреаль, Ю. Гнатюк–Вінніпеґ **разом 90.00**

по дол. 35.00: М. Новосад–Саскачеван, А. Дранейко–Саскачеван **разом 70.00**

по дол. 45.00: Стрілецька громада Торонто, І. Яремчук–Тандер Бей **разом 90.00**

М. Бохно–Торонто	**18.00**
З. Бандура–Монтреаль	**65.00**
Крайова Управа Австралії	**100.00**
Роман Герасимович–із спадку	**2000.00**
разом	**2183.00**

Як нев'янучий вінок...

Замість квітів на могилу побратима і гімназійного товариша з львівської філії, бл. п. Юрія Ференцевича, на видавничий фонд журналу жертвує Ліда і Зенон Завадович **50.00**

На свіжу могилу бл. п. побратима Семена Кобасовського, замість квітів, на „ВК" жертвують пані І. Олексин–**30 дол.**, пані Я. Ґалуґа–**50 дол.**, пан В. Білан–**20 дол.**, хор. Сурма–**15 дол.**, дружина С. Кобасовського–**100 дол.** **215.00**

Замість квітів на свіжі могили бл. п. отця П. Стецюка, Ю. Ференцевича. В. Радевича на „ВК" жертвує О. Білоголовський **30.00**

Вшановуючи пам'ять незабутнього брата бл. п. Юрія Ференцевича, котрий помер 14 березня 2011 року, на пресовий фонд „Вісті комбатанта" жертвує сестра Оля Чмола з Боффало **250.00**

В пам'ять бл. п. Василя Духного на пресфонд „ВК" жертвує прибита горем дружина Стефанія Духно **100.00**

В пам'ять друзів-приятелів-дивізійників св. п. Мар'яна Цьолка, котрий відійшов в кращий світ 25 грудня 2010 р., св. п. Юрія-Евгена (Цюхи) Ференцевича. котрий несподівано помер 14 лютого 2011 р., на пресфонд „ВК" жертвує Оля і Роман Кобрини **50.00**

Замість квітів на могилу покійного Остапа Зинюка, жертвує на фонд „Броди-Лев" Михайло Бохно **100.00**

Дорогі Побратими!

Висилаю 315.00 американських долярів зі збірки на „Вісті Комбатанта", яку наша Станиця провела підчас похорону св. п. побратима Петра Леськова, члена Станиці Дивізійників у Філядельфії

Петро Кондратюк, скарбник

Замість квітів на Його могилу:

Юрко і Галина Лесюк	100.00
Данило і Ксеня Захарчук	50.00
Йосиф і Віра Гомик	50.00
Микола і Марія Бойчук	25.00
Ярослав і Стефанія Колодій	25.00
Петро і Марія Кондрат	25.00
Ліда і Зенон Завадович	20.00
Осип Сеник	10.00
Григорій Походжай	10.00
Разом	**315.00**

У третю болючу річницю відходу у вічність дорогого мужа, батька, дідуся і прадідуся бл. п. Романа Дринича, котрий помер 27 липня 2008 року (народився 1925 р. у Львові), у великому смутку дружина Евфрозина, син Любомир і дочка Надя з родинами жертвують на пресфонд „ВК" 100 дол.

Вічна Йому пам'ять!

Щиро дякуємо всім жертводавцям,
котрі не забувають про піддержку журналу.

І. Кушніренко–адміністратор

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У „ВК" ч. 1, 2011 р. у „Як нев'янучий вінок" на ст. 95 поміщено: В пам'ять бл. п. В. Огара, замість квітів, жертвує на пресфонд „ВК" В. Цепенко 20 дол. **Має бути: В. Цетенко 30 дол.**

За недогляд дуже перепрошуємо.

Адміністрація „ВК"

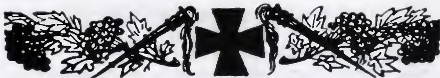

Відійшли у вічність...

ПЕТРО ЛЕСЬКІВ
2.VI. 1925 – 3.III. 2011

З волі Всевишнього несподівано закінчив свою туземну мандрівку життя побратим Петро Леськів, активний член Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА міста Філядельфії.

Недуга та смерть забирають від нас наших рідних і друзів та часами важко зрозуміти, куди вказують Господні напрямні знаки. Остається для нас лише віра в надію зустрічі... Полекшу в цей сумний час знаходимо у споминах минулих днів.

Петро Леськів народився в 1925 році, в місті Козова на Тернопільщині. Молодече життя Петра, як і нашої ґенерації, не завжди було радісним. Була ганебна пацифікація, де ми, малолітні діти, були живими свідками жорстоким до крови побиттям наших рідних. Були війни, різні чужинецькі окупації. Але попри всі ті переживання, ми виросли нормальними людьми.

На початку березня 1944 року Петро був зловлений німецькою поліцією і під конвоєм був насильно післаний на роботу до копання окопів у прифронтовій зоні поблизу Тернополя. Після втечі з примусової праці зголосився до Дивізії „Галичина",з якою пройшов воєнну хуртовину, включно з полоном в Італії та Англії.

Після звільнення з полону в Англії переїхав до Америки й замешкав у Філядельфії. В Америці Петро був активним членом в суспільно-громадських і комбатантських організаціях.

Не дивно, він був сином Бережансько-Козівської землі, де перепліталися чудові християнські дохристиянські, дохристиянські дохристиянські обряди —

Не дивно, він був сином Бережансько-Козівської землі, де переплiталися чудові християнські дохристиянські обряди, на прикладах яких виростали цілі покоління патріотів.

Петро непохитно вірив у майбутнє України, перемогу національних ідеалів і свободу для українського народу.

Спи спокійно, дорогий Петре. Хай Всевишній прийме Тебе у своє Царство.

Вічна Йому пам'ять!

Ярослав КОЛОДІЙ

СЕМЕН КОБАСОВСЬКИЙ

20.V. 1926 – 18.II. 2011

Автобіографія

Я, Семен Кобасовський, народився 20 травня 1926 року в селі Вибудів, повіт Бережани Тернопільської области, у свідомій українській родині Михайла і Анни Кобасовських. Батько, колишній хорунжий Української Галицької Армії, виховував нас, п'ятьох синів, у військовій дисципліні й надихав нас любов'ю до України і українського народу. По закінченні Першої світової війни він належав до Української військової організації УВО, де займався справами пропаґанди. В 1943 р. відійшов із цього світу наш батько, але залишилась у нас, його синів, віра у світле майбуття нашого народу і любов до війська. І коли прийшов час творення Української Дивізії „Галичина", час про який мріяв наш батько, мій старший брат Федір голоситься добровольцем до неї, а я включаюся працювати зв'язковим ОУН. Виконуючи обов'язки підпільного зв'язку, відморожую кінцівки ніг. За допомогою одного зі старшин Дивізії опиняюся в її рядах, де потаємно лікую морозом вражені ноги. Разом з усіма добровольцями відбуваю військовий вишкіл.

Липень 1944 рік –Дивізія від'їжджає на фронт. У Нойгаммері на великій військовій площі, після апелю, стрічаю мого брата Федя. Радіємо і, бажаючи один одному щастя у боях, прощаємося; ми належали до різних частин війська. Дивізію призначили на фронт, під Бродами, де по тяжких боях була окружена і зазнала великих втрат вбитими, важко раненими і полоненими. Мій брат Федір, ранений у ногу, попадає у полон, його разом з іншими полоненими засуджують і засилають на Урал, до копалень вугілля. По смерти Сталіна його звільняють і засуджують знову, на десять років, за приналежність до ОУН.

Мені, при Божій помочі, вдається вирватися з окруження і повернутися до збірного пункту в Нойгаммері. По новому оформленні Дивізії, мене посилають до школи легкого озброєння, відтак приділяють до тяжких кулеметів. По вишколі призначають до сотні охорони і я стаю ройовим скорострільців. Так я пройшов з Дивізією усі місця воєнних баталій в Україні, Словаччині, Югославії, Австрії–аж до кінця війни.

По закінченні війни попадаю з іншими вояками до англійського полону. Нас перевозять до збірних пунктів полонених в Італії–Белярія, Ріміні, а зчасом попадаємо до Англії. У Ріміні, обдарований природньо добрим теноровим голосом, співаю у хорах: національному хорі „Бурлака" та церковних хо-

рах. За спів я одержував додаткову їжу. В Англії продовжую співати в хорі полонених, а після звільнення з полону організую хор в Лейчестері та помагаю співати у ньому. З переїздом до Ноттінггему стаю членом церкви, включаюся в працю ОУН і СУБ.

У 1952 році я пов'язую своє життя із Софією Магац. В 1958 році переїжджаємо до Америки, першим місцем нашого проживання стає Нью-Йорк. Стаю членом хору „Думка" та хору церкви св. Юрія. У 1996 році переносимося до Рочестеру і тут, крім суспільно-громадської праці і діяльности у Станиці Братства дивізійників, цікавлюся хоровим мистецтвом. Співаю в хорі „Сурма" і хорі церкви Богоявлення, займаю становище заступника голови.

Це короткий спомин життя, це лише частина мого минулого життя. Мені сьогодні виповнилося 84 роки, за них дякую Господеві.

Семен Кобасовський

20 травня 2010

P. S. Управа Станиці повідомляє, що наш член св. п. Семен Кобасовський помер 18 лютого 2011 р. Залишив у смутку дружину Софію, членів родини в Америці і Україні. Вічна Йому пам'ять!

***Василь БІЛАН,** голова*

По звільненні з неволі в СРСР Патріярх Йосиф Сліпий відвідав західні держави. У м. Рочестер, НЙ, дивізійники були почесною вартою. Зліва: Семен Кобасовський.

ОСТАП ЗИНЮК

8.I. 1023 – 10.IV. 2011

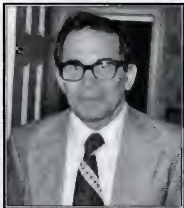

Остап Зинюк народився в с. Чернів, Станіславівського повіту, в родині Марії Кох і Івана Зинюк, у якій було 7 дітей. Батько–залізничник, помер у Silver Spring, MD, США.

Після закінчення гімназії Остап голоситься до Дивізії „Галичина". Закінчив старшинський вишкіл. Був нагороджений Залізним Хрестом 2-ої кляси.

Після закінчення війни відбув полон в Мюнхені, Реґензбурґу та Авґзбурґу. Був звільнений з полону 1-го квітня 1948 року.

В 1948-1950 рр. був диктором радіопередачі в переселенчому таборі Авґсбургу, де познайомився з своєю майбутньою дружиною Іреною Пачовською.

В 1950 р. виїжджає до США, де оселяється у Вашінґтоні.Того ж року одружується з Іреною Пачовською. Бог обдарував їх трьома дітьми: сином Юрком і донями Неонілою і Христиною. Короткий час працює при латинській церкві Святого Томи, опісля креслярем, відтак в Конґресовій бібліотеці протягом 32 років, до відходу на пенсію.

У Вашінґтоні включається в українське життя. Із заснуванням Братства кол. вояків 1-ої УД УНА стає уповноваженим Братства на Вашінґтон. Щорічно проводить збірки пожертв на допомогу інвалідам, охорону могил загиблих воїнів, розповсюджує „Вісті комбатанта" та інші видання Братства, як також майже від початку побуту в Вашінґтоні працює секретарем 15-го відділу Народного Союзу аж до 2005 року. Багато праці присвячує в різних ділянках української католицької церкви Святої Тройці, яку дуже любив. Був членом і головою контрольної комісії, служив паламарем, вчив вівтарних хлопців, організовував процесії, прикрашав церкву на Зелені Свята, доставляв ялинки і квіти на Різдво, як рівнож лозу на Квітну Неділю. Часто служив при касі на церковних пікніках та спільних свячених. Був скромний, ніколи нічим не хвалився і не очікував подяки.

Залишив у смутку дружину Ірину, сина Юрія, дочку Неонілу Іваськів з мужем Володимиром, дочку Христину Грушкевич з мужем д-ром Андрієм, сестру Стефанію Данилюк з мужем Дмитром, дальшу родину в США, Франції. Італії та Україні.

Похоронні відправи відбулися 14-го квітня в Hines-Rinaldi Funeral Home та у п'ятницю, 15-го квітня, в українській католицькій церкві Святої Тройці в Silver Spring, MD, а опісля на цвинтарі Mount Oliver у Washington, D.C.

Інформації від Родини
одержав М. Б.

ВАСИЛЬ ДУХНІЙ

25.XII. 1920 – 13.II. 2011

Ділимося сумною вісткою, що відійшов у вічність по довшій недузі в університетському шпиталі міста Едмонтону Василь Духній на дев'ятдесят першому році життя. Народився в селі Васючин Івано-Франківської области в родині Михайла і Анни (Михайлишин) Духній. Його батько помер, коли Василеві було два роки. Будучи юнаком, він помагав своїй матері разом з братами Іваном і Петром у родинній господарці.

У часі воєнної завірюхи в червні 1944 року Василь разом з 23 односельчанами зголосився до дивізії „Галичина", яка наступного місяця опинилася на фронті біля Бродів. Проходячи рекрутський вишкіл, Василь оминув страхіття бродівської трагедії Дивізії, а у відновленій Дивізії він був приділений до артилерії в одному з трьох полків. З Дивізією Василь пробув кампанію на Словаччині, а дальше–на фронті в Штирії в Австрії, звідки, після капітуляції Німеччини, опинився в англійськім полоні в Італії. У травні 1947 року перевезено полонених до Великої Британії, де згодом усі були звільнені.

У 1953 році Василь прибув до Едмонтону в Канаді, де наступного року одружився зі Стефанією Щирбою, в родині яких є два сини, Маріян і Тарас, дві внучки та багато родичів у Канаді, Україні, Німеччині та США. Василь був гордий зі свого українського походження, був членом церкви св. Юрія та членом Братства дивізійників. Багато років працював у фірмі виробництва меблів, а пізніше в одному відділі міста Едмонтону аж до відходу на пенсію. Василь був життєрадісний і любив завзято працювати. Його улюбленою розривкою було риболовство та виготовлення вина з фруктів з власного саду.

17 лютого була відправлена панахида в церкві св. Юрія, в часі якої дивізійники віддали своєму побратимові останню почесть у стійці з прапором. Наступного дня відбувся похорон, який проводив о. парох А. Тарасенко при численній участі української громади. У часі похорону проведено збірку на будову Патріяршого собору в Києві. На поминальному обіді від дивізійників попрощав покійного Василя та склав співчуття родині голова Станиці Петро Дацків.

Хай Тобі, дорогий побратиме Василю, привітна канадська земля буде легкою, а добра пам'ять про Тебе залишиться між нами назавжди.

Богдан НЕБОЖУК,
станичний секретар

ОЛЕКСАНДЕР МАЛИЦЬКИЙ

15.XI.1925 – 16.III.2011

Народився в Чорткові, Україна. Олександер був єдиною дитиною в сім'ї Миколи та Ірини (з дому Пігут). Він провів своє дитинство в Чорткові, де закінчив місцеву гімназію. Під час Другої світової війни боровся в лавах Дивізії „Галичина".

Після війни він приїхав до провінції Альберта в Канаді, де з'єднався зі своєю тіткою, дядьком та двоюрідними братами, котрі еміґрували сюди.

Олександер отримав ступінь бакалавра і маґістра в Університеті Альберти. Він згодом викладав в Університеті Цінціннаті в штаті Огайо, США, де познайомився зі своєю майбутньою дружиною, Ненсі Марі Молоні. Вони одружилися 2 червня 1956 року.

Олександер отримав докторський ступінь в Університеті Цінціннаті в 1961 році. Він переїхав із своєю сім'єю до Калґарі в 1964 році на посаду викладача в університеті, в департаменті німецьких і слов'янських студій. У 27-річному періоді він опублікував понад 100 наукових статтей. У 1990 році він пішов на пенсію як професор-емерит.

Олександер був одним із засновників Науково-дослідного центру і Асоціяції канадських етнічних студій при університеті.

Він знав шість слов'янських і романських мов, вивчав багато інших мов, навіть китайську, арабську та іврит.

У пенсійні роки Олександер став пристрасним колекціонером української філятелії та інших речей з українською тематикою. Він продовжував публікувати статті про різні аспекти життя, які цікавили його, в результаті він зібрав понад 10 000 книг у десятках мов.

Олександер був також великим любителем тварин.

Залишив у глибокому смутку дружину, дочку й сина з родинами.

Похоронні відправи відбулися в Українській Католицькій Церкві Успіння Пресвятої Богородиці 20 і 21 березня 2011 року.

Подано за
Calgary Herald (March 26, 2011)

У ХЕРСОНІ ВШАНУВАЛИ ВЕТЕРАНА УПА

12 квітня виповнилось півроку з дня смерті ветерана Української Повстанської Армії Йосипа Пилипчака. На могилі воїна зібралась громадськість, рідні, побратими по зброї. Першим взяв слово кулеметник УПА Іван Терлецький–близький друг покійного. Хоча Терлецький та Пилипчак не знали один одного в роки збройної боротьби, відбували покарання у різних концтаборах, однак швидко пото-варишували вже у Херсоні. Пан Іван зазначив, що покійний побратим був скромною та шляхетною людиною, а життя присвятив

визволенню України від окупантів. Наступним взяв слово оунівець Богдан Кручкевич. „Не ридать, а здобувать!"–такими словами пан Богдан окреслив життєвий шлях свого побратима. Розповіла про покійного тата і його донька–Надія Пилипчак. Вона народилась на засланні. Батько навчив її української мови за „Кобзарем".

Оунівець Василь Стемплевський приніс до могили квіти. Ветерани Терлецький та Кручкевич поклали на могилу вінок від Всеукраїнського Братства ОУН-УПА ім. генерал-хорунжого Романа Шухевича. Ще одним вінком вшанували померлого херсонські сумівці. Громадськість запалила лампади та свічки.

Панотець Андрій Чмєль з храму св. Мучениці Цариці Олександри (УПЦ КП) відправив панахиду за померлим воїном. Священик закликав присутніх молитись за душу раба Божого Йосипа та всіх тих, хто жертвував за Україну власним життям. „Нехай чин цієї людини буде поштовхом для нас, аби наша любов до Батьківщина знайшла себе у щоденному житті, у корисних справах",–зазначив отець Андрій.

Пан Йосип народився 26 жовтня 1926 року на Старосамбірщині (Львівська область). Весною 1942 року вступив до лав Організації Українських Націоналістів (революційної) та включився у збройну боротьбу за українську державність. Обіймав посаду станичного юнацтва ОУН (р). У 1944 році потрапив у більшовицьку засідку. Був засуджений до 10 років таборів та 5 років заслання. До 1970 року перебував на поселенні у Комі АРСР. У 1970 році отримав дозвіл на повернення в Україну, однак був позбавлений права вертатися до Західної України. Оселився в селі Кіндійка, що біля Херсона. Працював ковалем. Був членом Херсонського братства ветеранів ОУН-УПА. Найліпшими друзями пана Йосипа були воїни УПА та підпільники ОУН, які також мешкали на Херсонщині: Іван Терлецький, Богдан Яремко, подружжя Василя та Стефанії Стебельських.

Пан Йосип заповідав, щоб його поховали в однострої УПА з усіма нагородами та вкрили труну червоно-чорним прапором ОУН.

Вічна Йому Пам'ять!

Павло ПОДОБЄД

З листів до редакції

Вельмишановний Пане Редакторе!

Ми, що нижче підписалися, члени Львівського обласного відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів, зі зацікавленням читаємо Ваші „Вісті", особливо статті з історичної та політичної тематики, широко використовуємо їх у нашій просвітницькій роботі та в заходах з національно-патріотичного виховання військовослужбовців, учнівської та студентської молоді.

Відгукуючись на події, пов'язані з виборами Президента України, Ви надрукували низку статтей шановного пана Михайла Слабошпицького з пересудами дій Президента Віктора Ющенка, які викликали у нашому середовищі неоднозначне сприймання.

Віктор Ющенко як перший свій, направду український Президент, вважав своїм найголовнішим завданням формування української нації, повернення національної пам'яті, закладав фундаментальні основи молодої самостійної держави в надзвичайно складних умовах. На превеликий жаль, він виявився непідтриманим і незрозумілим для багатьох українців, тому що своїми і вчинками сягав дальше за інших амбітних лідерів. Тому-то його так злякалася путінська Росія, повстала проти нього вся промосковська імперська рать разом з безрідними малоросами.

Тривожні реалії сьогодення ставлять перед провідними силами нації, на наш погляд, важливіші завдання, ніж пошук винних у тому, що вже втрачено. Нам потрібна єдність усіх здорових сил для відновлення незалежности України, збереження мови, культури та самобутности української нації. Пишучи Вам, Пане Редакторе, свого листа, ми висловлюємо лише свої погляди, не претендуючи на безапеляційність чи істину.

З найщирішими побажаннями веселих Різдвяних Свят і Нового 2011 Року!

Ярослав Гірник, Іван Говда,
Богдан Винниченко, Іван Головацький,
Степан Трохимчук, Зеновій Слота,
Ярослав Гера, Мар'ян Олексишин,
Ярослав Мельник, Йосиф Гладик
м. Львів, 01 грудня 2010 року

Примітка: редакція отримала листа 1 березня 2011 року.

ЗМІСТ
(Закінчення)

НАШІ СУСІДИ–РОСІЯ

УКРАЇНА у XX СТОРІЧЧІ

ДО ІСТОРІЇ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

ДО ІСТОРІЇ 1-ої УД УНА

СПОМИНИ

ГУМОР І САТИРА

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

НАШІ ПОБРАТИМИ

ВЕТЕРАНИ В УКРАЇНІ

БРАТСТВО кол. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

ПАМ'ЯТІ ПОБРАТИМІВ